

ΕΚΔΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΧΩΝ ΒΙΩΝ

ΤΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Ζ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Α. Ζ. ΔΙΑΔΗΜΑ ΚΑΙ Σ^α:

6 - Ὀδὸς Βορέου - 6

1916

1916
ΦΙΛ

Handwritten signature
ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΒΙΩΝ

ΤΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Ζ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Α. Ζ. ΔΙΑΔΗΜΑ ΚΑΙ Σακ

6—'Οδός Βορέου—6

1916

ΠΟΠΛΙΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΣ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ

9. Ἀρχαιρεσιῶν γενομένων ὑπατος ἀπεδείχθη ὁ Οὐαλέριος. Ταρκύνιον δὲ τὴν ἐκ προδοσίας ἀπογνόντα τῆς ἀρχῆς ἀνάληψιν ἐδέξαντο Τυρρηνοὶ προθύμως καὶ μεγάλη δυνάμει κατήγον. Ἀντεξήγον δὲ τοὺς Ῥωμαίους οἱ ὑπατοὶ καὶ παρέταξαν ἐν χωρίοις ἱεροῖς, ὧν τὸ μὲν Ἄρσιον ἄλλος, τὸ δὲ Αἰσούειον λειμῶνα προσαγορεύουσι. Ἀρχομένων δὲ αὐτῶν συνάγειν εἰς χεῖρας Ἀρούντας ὁ Ταρκυνίου παῖς καὶ Βροῦτος ὁ Ῥωμαίων ὑπατος ἀλλήλοις περιπεσόντες ὤρμησαν ὁμόσσε τοῖς ἵπποις. Προσμίξαντες δὲ συναπέθανον ἀλλήλοις. Οὕτω δὲ δεινοῦ γενομένου τοῦ προάγωνος οὐκ ἔσχεν ὁ ἀγὼν τέλος ἐπιεικέστερον, ἀλλὰ καὶ δράσαντες ἴσα καὶ παθόντες οἱ στρατοὶ διεκρίθησαν ὑπὸ χειμῶνος. Ἦν οὖν ἐν ἀπόροις ὁ Οὐαλέριος οὐκ εἰδὼς τὸ τῆς μάχης πέρας. Ἐπελθούσης δὲ νυκτὸς λέγουσι σεισθῆναι τὸ ἄλλος, ἐκ δ' αὐτοῦ φωνὴν ἐκπεσεῖν μεγάλην φράζουσαν, ὡς ἐνὶ πλείους ἐν τῇ μάχῃ τεθνήκασι Τυρρηγῶν ἢ Ῥωμαίων. Ἦν δ' ἄρα θεῖον τι τὸ φθεγξάμενον εὐθύς τε γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν ἀλαλάξει παρέστη μέγα καὶ θαρραλέον, οἱ δὲ Τυρρηνοὶ περίφοβοι γενόμενοι ἐξέπεσον ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ διεσπάρησαν οἱ πλείστοι. Τοὺς δὲ καταλειφθέντας ὀλίγῳ πεντακισχιλίων ἐλάσσους ἐπελθόντες εἶλον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰλλα διήρπασαν. Οἱ δὲ νεκροὶ διαριθμηθέντες εὐρέθησαν τριακόσιοι μὲν ἐπὶ χιλίοις καὶ μυριοῖς οἱ τῶν πολεμίων, οἱ δὲ Ῥωμαίων παρ' ἓνα τοσοῦτοι. Ἐθριάμβευσε δ' ἀπὸ ταύτης τῆς μάχης Οὐδέριος εἰσελάσας τεθρίππῳ πρῶτος ὑπάτων. Ἀπεδέξαντο δὲ τοῦ Οὐαλερίου καὶ τὰς εἰς τὸν συνάρχοντα τιμὰς, αἷς ἐκκομιζόμενον καὶ θαπτόμενον ἐκόσμησε· καὶ λόγον ἐπ' αὐτῷ διεξήλθεν ἐπιτάφιον.

10. Ἄλλὰ δι' ἐκεῖνα ἤχθηοντο τῷ Οὐαλερίῳ, ὅτι Βροῦτος μὲν, ὃν πατέρα τῆς ἐλευθερίας ἐνόμιζεν ὁ δῆμος, οὐκ ἤξιώσε μόνος ἄρχειν, ἀλλὰ συνάρχοντα αὐτῷ προσείλετο· οὗτοσι δέ, ἔφασαν, εἰς αὐτὸν ἅπαντα συνενεγκόμενος οὐκ ἔστι τῆς Βροῦτου κληρονόμος ὑπατείας, ἀλλὰ τῆς Ταρκυνίου τυραννίδος. Καίτοι τί δεῖ λόγῳ μὲν Βροῦτον ἐγκωμιάζειν, ἔργῳ δὲ μμείσθαι Ταρκύνιον, ὑπὸ βράβδοις ὁμοῦ πάσαις καὶ πελέκεσι κατιόντα μόνον ἐξ οἰκίας τοσαύτης τὸ μέγεθος, ὅσον οὐ καθεῖλε τὴν τοῦ βασιλέως; Καὶ γὰρ ὄντως ὁ Οὐαλέριος ἦκει ὑπὲρ τὴν καλουμένην Ἐλέαν οἰκίαν ἐπικρεμαμένην τῇ ἀγορᾷ καὶ καθορώσαν ἐξ ὕψους ἅπαντα. Ὅσον οὖν ἐν ἀρχῇ ἀγαθὸν ἦν ἔχειν ὧτα παρρησίαν ἀντὶ κολακείας προσιέμενα καὶ λόγους ἀληθεῖς, ἔδειξε. Ἀκούσας γὰρ ὅτι τοῖς πολλοῖς ἁμαρτάνειν ἐδόκει τῶν φίλων διεξιόντων, οὐκ ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ ταχὺ πολλοὺς συναγαγὼν τεχνίτας ἔτι νυκτὸς οὔσης τὴν οἰκίαν κατέσκαψεν εἰς ἔδαφος πάσαν, ὥστε μεθ' ἡμέραν τοὺς Ῥωμαίους ὀρῶντας καὶ συνισταμένους τοῦ μὲν ἀνδρὸς θαυμάζειν τὴν μεγαλοφροσύνην, ἄχθεσθαι δὲ τῆς οἰκίας καὶ ποθεῖν τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος διὰ φθόνον οὐ δικαίως καταλελυμένης. Βουλόμενος δὲ μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀντὶ φοβερᾶς προσφιλῆ ποιεῖν τοῖς πολλοῖς, τοὺς τε πελέκεσι ἀπέλυσε τῶν βράβδων, αὐτάς τε τὰς βράβδους εἰς ἐκκλησίαν παριῶν ὑψῆκε τῷ δήμῳ καὶ κατέκλινε μέγα ποιῶν τὸ πρόσχημα τῆς δημοκρατίας. Καὶ τοῦτο μέχρι νῦν διαφυλάττουσιν οἱ ἄρχοντες. Ἐλάνθανε δὲ τοὺς πολλοὺς οὐχ ἑαυτὸν, ὡς φηόντο, ποιῶν ταπεινόν, ἀλλὰ τὸν φθόνον τῇ μετριότητι ταύτῃ καθαιρῶν, αὐτῷ δὲ προστιθεῖς τοσοῦτον μέγεθος δυνάμεως, ὅσον ἀφαιρεῖν ἐδόκει τῆς ἐξουσίας ὑποδυομένου μεθ' ἡδονῆς αὐτῷ τοῦ δήμου. Ὡστε καὶ Ποπλικόλαν ἀνηγγόρευσε αὐτὸν σημαίνει δὲ τοῦνομα δημοκρηδῆ· καὶ τοῦτο μᾶλλον ἴσχυσε τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων.

11. Νόμους δ' ἔγραψεν, ὧν μάλιστα μὲν ἰσχυροὺς ἐποίησε τοὺς πολλοὺς ὁ τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ὑπάτων τῷ φεύγοντι δίκην ἐπικαλεῖσθαι διδούς· δεύτερος ὁ τοὺς ἀρχὴν ἀναλαβόντας, ἦν ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν, ἀποθνήσκειν κελεύων· τρίτος δὲ μετὰ τούτους, ὅς ἐβούθησε τοῖς πένησιν, ᾧ τὰ τέλη τῶν πολιτῶν ἀφείλε καὶ προθυμότερον ἄπτεσθαι τῶν ἐργασιῶν ἐποίησεν ἅπαντας.

16. Ὁ δὲ Ταρκύνιος μετὰ τὴν μεγάλην μάχην, ἐν ἧ καὶ τὸν υἱὸν ἀπώλεσε μονομαχήσαντα Βρούτῳ, καταφυγῶν εἰς τὸ Κλούσιον ἰκέτευσε Πορσίναν, ἄνδρα καὶ δύναμιν μεγίστην ἔχοντα τῶν Ἰταλικῶν βασιλέων καὶ δοκούντα χρηστὸν εἶναι καὶ φιλότιμον· ὁ δ' ὑπέσχετο βοηθήσειν. Καὶ πρῶτον μὲν ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην κελεύων δέχεσθαι τὸν Ταρκύνιον· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσαν οἱ Ῥωμαῖοι, καταγγείλας αὐτοῖς πόλεμον καὶ χρόνον, ἐν ᾧ, καὶ τόπον, εἰς ὃν ἔμελλεν ἐμβαλεῖν, ἀφίκετο μετὰ πολλῆς δυνάμεως. Ποπλικόλας δ' ἠρέθη ἀπὸν ὑπάτος τὸ δεύτερον καὶ σὺν αὐτῷ Τίτος Λουκρήτιος Ἐκβοθήσας δ' ὁ Ποπλικόλας καὶ μάχην συνάψας παρὰ τὸν ποταμὸν ἀντείχε τοῖς πολεμίοις, ἄχρι οὗ τραύμασι περιπεσῶν ἀπεκομίσθη φοράδην ἐκ τῆς μάχης. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Λουκρητίου τοῦ συνάρχοντος αὐτῷ παθόντος, ἀθυμία τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέπεσε, καὶ φυγῇ πρὸς τὴν πόλιν ἔσφριζον ἑαυτούς. Ὤθουμένων δὲ τῶν πολεμιῶν διὰ τῆς ξυλίνης γεφύρας ἐκινδύνευσεν ἡ Ῥώμη κατὰ κράτος ἄλῶναι. Πρῶτος δὲ ὁ Ὀράτιος Κόκλης ἀντέστη περὶ τὴν ξυλίνην γέφυραν. Οὗτος ἐστὼς πρὸ τῆς γεφύρας ἡμύνητο τοὺς πολεμίους, ἄχρι οὗ διεκοψαν οἱ σὺν αὐτῷ κατόπιν τὴν γέφυραν. Οὕτω δὲ μετὰ τῶν ὄπλων ἀφείς ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἀπενήξατο καὶ προσέμειξε τῇ πέραν ὄχθῃ δόρατι Τυρρηρικῷ βεβλημένος τὸν γλουτόν. Ὁ δὲ Ποπλικόλας τὴν ἀρετὴν θυμαίας εἰσηγγήσατο Ῥωμαίους δοῦναι τῆς χώρας, ἦν αὐτὸς περιάρρσειεν ἐν ἡμέρᾳ. Πρὸς δὲ τούτοις

εικόνα χαλκῆν ἔστησαν αὐτῷ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡφαίστου.

17. Ἐπικαιμένου δὲ Πορσίνα τῇ πόλει καὶ λιμὸς ἤπτετο τῶν Ῥωμαίων καὶ Τυρρηγῶν ἕτερος στρατὸς εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλε. Ποπλικόλας δὲ τὸ τρίτον ὑπατεῶν Πορσίνα μὲν ἀτρεμῶν καὶ φυλάττων τὴν πόλιν ᾔετο δεῖν ἀντέχειν, τοῖς δὲ Τυρρηγοῖς ἐπεξήλθε καὶ συμβαλὼν ἐτρέψατο καὶ πεντακισχιλίους αὐτῶν ἀνείλε. Τὸ δὲ περὶ Μούκιον εἴρηται μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρως, λεκτέον δὲ ἢ μάλιστα πιστεύεται καὶ ἡμῖν. Ἦν ἀνὴρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἄριστος· ἐπιβουλεύων δὲ τὸν Πορσίναν ἀνελεῖν παρεισῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον Τυρρηγίδα φορῶν ἐσθῆτα καὶ φωνῇ χρώμενος ὁμοίᾳ. Περιελθὼν δὲ τὸ βῆμα τοῦ βασιλέως καθεζομένου καὶ σαφῶς μὲν αὐτὸν οὐκ εἰδώς, ἔρέσθαι δὲ περὶ αὐτοῦ δεδιώς, ὃν φήθη μάλιστα τῶν συγκαθεζομένων ἐκείνον εἶναι σπασάμενος τὸ ξίφος ἀπέκτεινε. Ἐπὶ τούτῳ δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνατο· καὶ τινος ἐσχαρίδος πῦρ ἔχουσας μέλλοντι τῷ Πορσίνα θύειν κεκομισμένης ὑπερσχῶν τὴν δεξιὰν χεῖρα καιομένης τῆς σαρκὸς εἰσθήκει πρὸς τὸν Πορσίναν ἀποβλέπων ἰταμῷ καὶ ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ, μέχρι οὗ θαυμάσας ἀφῆκεν αὐτὸν καὶ τὸ ξίφος ἀποδιδούς ὤρεξεν ἀπὸ τοῦ βήματος· ὁ δὲ τὴν εὐώνυμον προτείνας ἐδέξατο. Καὶ διὰ τοῦτό φασι αὐτῷ γενέσθαι τὸν Σκαιόλαν ἐπίκλησιν, ὅπερ ἐστὶ Λαῖον. Ἔφη δὲ τὸν φόβον τοῦ Πορσίνα νενικηκῶς ἤττασθαι τῆς ἀρετῆς καὶ χάριτι μνηύειν, ἃ πρὸς ἀνάγκην οὐκ ἂν ἐξηγγόρευσε. «Τριακόσιοι γὰρ Ῥωμαίων» ἔφη «τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ σου πλανῶνται καιρὸν ἐπιτηροῦντες· ἐγὼ δὲ κλήρω λαχὼν καὶ προεπιχειρήσας οὐκ ἄχθομαι τῇ τύχῃ διαμαρτῶν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ φίλου μᾶλλον ἢ πολεμίου Ῥωμαῖοις εἶναι πρέποντος». Ταῦθ' ὁ Πορσίνας ἀκούσας ἐπίστευσε καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις ἤθιον ἔσχεν, οὐ τοσοῦτο, δοκαὶ μοι, φόβῳ τῶν τριακο-

σίων, ὅσον ἀγασθεὶς καὶ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν Ῥωμαίων.

18. Ὁ μέντοι Ποπλικόλας οὐκ ἔφευγεν ἐπὶ Πορσίνα δίκῃ κριθῆναι πρὸς Ταρκύνιον, ἀλλ' ἐθάρρει καὶ προουκαλεῖτο πολλάκις ὡς ἐξελέγξων κάκιστον ἀνδρῶν καὶ δικαίως ἀφαιρεθέντα τὴν ἀρχήν. Ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Ταρκυνίου τραχύτερον οὐδένα ποιεῖσθαι δικαστὴν, ἤκιστα δὲ Πορσίναν, εἰ σύμμαχος ὢν μεταβάλλεται, δυσχεράνας ὁ Πορσίνας καταλύσατο τὸν πόλεμον ἐξισταμένοις, ἤς ἀπετέμοντο τῆς Τυρρηνίδος χώρας, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποπέμπουσι, κομιζομένοις δὲ τοὺς αὐτομόλους. Ἐπὶ τούτοις ὁμήρους ἔδωκαν ἕξ εὐπατριδῶν δέκα καὶ παρθένους τσσαύτας, ὧν ἦν καὶ Ποπλικόλα θυγάτηρ Οὐαλερία.

19. Πραττομένων δὲ τούτων τοῦ τε Πορσίνα πᾶσαν ἤδη τὴν πολεμικὴν ἀνεικότος παρασκευὴν διὰ πίστιν, αἱ παρθέναι τῶν Ῥωμαίων κατήλθον ἐπὶ λουτρόν. Ὡς δ' οὔτε τινα φυλακὴν ἐώρων οὔτε παριόντας ἢ διαπλέοντας ὄρμηγν ἔσχον ἀπονήξασθαι πρὸς ῥεῦμα πολὺ. Ἐνιοὶ δὲ φασὶ μίαν αὐτῶν, ὄνομα Κλοιλίαν, ἵππῳ διεξελάσαι τὸν πόρον ἐγκελευομένην ταῖς ἄλλαις νεύσαις καὶ παραθαρρύνουσαν. Ἐπεὶ δὲ σωθεῖσαι πρὸς τὸν Ποπλικόλαν ἦγον, οὐκ ἐθαύμασεν οὐδ' ἠγάπησεν, ἀλλ' ἠνιάθη, ὅτι Πορσίνα κακίων ἐν πίστει φανεῖται. Διὸ συλλαβὼν αὐτὰς πάλιν ἀπέστειλε πρὸς τὸν Πορσίναν. Ὡς δὲ τὰς παρθένους κομισθείσας ὁ Πορσίνας εἶδε, τὴν καταρξαμένην τῆς πράξεως καὶ παρακελευσαμένην ταῖς ἄλλαις ἐζήτει. Ἀκούσας δὲ τὸ ὄνομα τῆς Κλοιλίας προσέβλεψεν αὐτὴν ἔλεψ' καὶ φαιδρῶ τῇ προσώπῳ, καὶ κελεύσας ἵππον ἀχθῆναι τῶν βασιλικῶν ἐδώρησατο.

ΓΑΪΟΣ ΜΑΡΚΙΟΣ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ

8. Ἐν τῷ Οὐολούσκων ἔθνει, πρὸς οὓς ἐπολέμουν οἱ Ῥωμαῖοι, ἡ Κοριολανῶν πόλις ἀξίωμα μέγιστον εἶχε. Ταύτην οὖν τοῦ ὑπάτου Κομινίου περιστρατοπεδεύσαντος, οἱ λοιποὶ Οὐολούσκοι δεισαντες ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους συνεβόηθον πανταχόθεν, ὡς πρὸς τῇ πόλει ποιησόμενοι μάχην καὶ διχόθεν ἐπιχειρήσοντες αὐτοῖς. Ἐπεὶ δ' ὁ Κομίνιος διελὼν τὴν δύναμιν αὐτὸς μὲν ἀπήντα τοῖς ἔξωθεν ἐπιούσι τῶν Οὐολούσκων, Τίτον δὲ Λάρκιον, ἄνδρα Ῥωμαίων ἐν τοῖς ἀρίστοις, ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἀπέλιπε, καταφρονήσαντες οἱ Κοριολανοὶ τῶν παρόντων ἐπεξήλθον, καὶ προσμαχόμενοι τὸ πρῶτον ἐκράτουν καὶ κατεδίωκον εἰς τὸν χάρακα τοῦ Ῥωμαίου. Ἐνθα δὲ Μάρκιος ἐκδραμῶν σὺν ὀλίγοις καὶ καταβαλὼν τοὺς προσμείξαντας αὐτῷ μάλιστα, τοὺς δ' ἄλλους στήσας ἐπιφερομένους, ἀνεκαλείτο μεγάλη βοή τούς Ῥωμαίους. Ἀθροισομένων δὲ πολλῶν καὶ συνισταμένων περὶ αὐτόν, ἀπεχώρουν οἱ πολέμιοι δεισαντες. Ὁ δ' οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλ' ἐπηκολούθει καὶ συνήλαυεν ἤδη προτροπάδην φεύγοντας ἄχρι τῶν πυλῶν. Ἐκεῖ δ' ἔρων ἀποτρεπομένους τοῦ διώκειν τοὺς Ῥωμαίους, πολλῶν μὲν ἀπὸ τοῦ τείχους βελῶν προσφερομένων, τὸ δὲ συνεισπεσεῖν τοῖς φεύγουσιν εἰς πόλιν ἀνδρῶν πολεμικῶν γέμουσαν οὐδενὸς εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι τολμῶντος, ὅμως ἐφιστὰς παρεκάλει καὶ παρεθάρρυνεν, ἀνεψῆχθαι βοῶν ὑπὸ τῆς τύχης τοῖς διώκουσι μᾶλλον ἢ τοῖς φεύγουσι τὴν πόλιν. Οὐ πολλῶν δὲ βουλομένων ἐπακολουθεῖν, ὠσάμενος διὰ τῶν πολεμίων ἐνήλατο ταῖς πύλαις καὶ συνεισέπεσε, μηδενὸς τὸ πρῶτον ὑποστῆναι τολμήσαντος, ἔπειτα δέ, ὡς κατεῖδον ὀλίγους παντάπασιν ἔνδον ὄντας, συμβοηθούτων καὶ προσμαχομένων, ἀναμε-

μειγμένους ἑμοῦ φίλοις καὶ πολεμίοις ἄπιστον ἀγῶνα λέγε-
ται ἀγωνιζόμενος ἐν τῇ πόλει καὶ κρατῶν ἀπάντων, πρὸς
οὓς θρούσειε, πολλὴν ἄδειαν τῷ Λακρίῳ παρασχεῖν ἐξῶθεν
ἐπάγοντι τοὺς Ῥωμαίους. Οὕτω δὲ ἡ πόλις ἐάλω.

12. Πausαμένῳ δὲ τῷ πολέμῳ τὴν στάσιν ἐπήγειρον
αὐθις οἱ δημαγωγοί, καινὴν μὲν οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχοντες
οὐδ' ἐγκλημα δίκαιον, ἃ δὲ ταῖς προτέροις αὐτῶν διαφο-
ραῖς καὶ ταραχαῖς ἀναγκαίως ἐπηκολούθησε κακός, ταῦτα
ποιούμενοι πρόφασιν ἐπὶ τοὺς πατρικίους. Ἄσπορος γὰρ ἡ
πλείστη καὶ ἀγεώργητος ἀπελείφθη τῆς χώρας, ἀγορᾶς δ'
ἐπεισάκτου παρασκευῆν διὰ τὸν πόλεμον ὁ καιρὸς οὐκ ἔδω-
κε. Ἴσχυρᾶς οὖν ἀπορίας γενομένης, ὀρῶντες οἱ δημαγω-
γοὶ μήτ' ἀγορὰν ἔχοντα μήτε, εἰ παρτὴν ἀγορά, χρημάτων
εὐποροῦντα τὸν δῆμον, ἐνέβαλλον διαβολὰς κατὰ τῶν πλου-
σίων, ὡς ἐκεῖνοι τὸν λιμὸν ἐπάγοιεν αὐτοῖς ὑπὸ μνησι-
κακίας.

15. Ὀλίγου δὲ χρόνου μετῆι μὲν ὑπατείαν ὁ Μάρκιος,
ἐκάμπτοντο δὲ οἱ πολλοί, καὶ τὸν δῆμον αἰδῶς τις εἶχεν
ἄνδρα καὶ γένει καὶ ἀρετῇ πρῶτον ἀτιμάσει καὶ καταβα-
λεῖν. Ἐπεὶ δὲ τῆς ἡμέρας, ἐν ἣ τὴν ψῆφον ἔδει φέρειν,
ἐνστάσης ὁ Μάρκιος εἰς ἀγορὰν ἐνέβαλε ὑπὸ τῆς βουλῆς
προπεμπόμενος καὶ πάντες οἱ πατρικίῳ περὶ αὐτὸν ἐγένοντο
φανεροὶ πρὸς μηδὲν οὕτω μηδέποτε σπουδάσαντες, ἐξέπεσον
αὐθις οἱ πολλοὶ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας εἰς τὸ νεμεσᾶν καὶ
φθονεῖν ὑποφερόμενοι. Προσῆν δὲ τῷ πάθει τούτῳ καὶ δέος,
εἰ γένοιτο τῆς ἀρχῆς κύριος ἀνὴρ ἀριστοκρατικὸν καὶ το-
σοῦτον ἔχων ἐν τοῖς πατρικίοις ἀξίωμα, μὴ παντάπασιν
ἀφέλοιτο τοῦ δήμου τὴν ἐλευθερίαν. Οὕτω δὴ φρονήσαντες
ἀπεψηφίσαντο τὸν Μάρκιον.

16. Ἐν τούτῳ δὲ σίτος ἦκεν εἰς Ῥώμην, πολὺς μὲν
ὠνητὸς ἐξ Ἰταλίας, οὐκ ἐλάττων δὲ δωρητὸς ἐκ Συρακου-
σῶν, Γέλωνος τοῦ τυράννου πέμφαντος· ὥστε τοὺς πλεί-

στοις ἐν ἐλπίσει γενέσθαι χρησταίς, ἅμα τῆς ἀπορίας καὶ τῆς διαφορᾶς τὴν πόλιν ἀπαλλαγίσεσθαι προσδοκῶντας. Ἐδόθη οὖν βουλῆς ἀθροισθείσης περιχυθεὶς ὁ δῆμος ἔξωθεν ἔκαραδῶκει τὸ τέλος, ἐλπίζων ἀγορᾶ τε χρήσεσθαι φιλοθρόπῳ καὶ προίκα τὰς δωρεὰς νεμήσεσθαι. Καὶ γὰρ ἔνδον ἦσαν οἱ ταῦτα τὴν βουλὴν πείθοντες. Ὁ μέντοι Μάρκιος ἀναστὰς σφόδρα καθήψατο τῶν χαρίζομένων τοῖς πολλοῖς, δημαγωγούς καὶ προδότας ἀποκαλῶν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ σπέρματα πονηρὰ θρασυτήτος εἰς ὄχλον ἀφαιμένα τρέφοντας καθ' αὐτῶν. Ἐπιδόσεις μὲν οὖν καὶ διανομὰς καθέζεσθαι ψηφίζομένους ἔφη παντελῶς εἰς κοινὸν ὄλεθρον τὴν ἀπείθειαν αὐτῶν ἐφοδιάζειν. «Ὡστε τοῦτο μὲν ἐστὶ κομιδῆ μανικόν· εἰ δὲ σωφρονοῦμεν, ἀφαιρησόμεθα τὴν δημαρχίαν αὐτῶν, ἀναίρεσιν οὖσαν ὑπατείας καὶ διάστασιν τῆς πόλεως, οὐκέτι μιᾶς, ὡς πρότερον, οὔσης, ἀλλὰ δεδεγμένης τομὴν μηδέποτε ἁμοφρονῆσαι μηδὲ παύσασθαι νοσοῦντας ἡμᾶς καὶ ταραττομένους ὑπ' ἀλλήλων ἐάσουσιν».

17. Πολλὰ τοιαῦτα λέγων ὁ Μάρκιος ὑπερφυῶς εἶχε τοὺς νέους συνενθουσιῶντας αὐτῷ καὶ τοὺς πλουσίους δλίγον δεῖν ἅπαντας, μόνον ἐκείνον ἄνδρα τὴν πόλιν ἔχειν ἀήττητον καὶ ἀκολάκευτον βοῶντας. Ἐνιοὶ δὲ τῶν πρεσβυτέρων ἠγαντιοῦντο, ὑφορώμενοι τὸ ἀποθησόμενον. Ἀπέβη δὲ χρηστὸν οὐδέν. Οἱ γὰρ δήμαρχοι παρόντες, ὡς ἤσθηοντο τῇ γνώμῃ κρατοῦντα τὸν Μάρκιον, ἐξέδραμον εἰς τὸν ὄχλον μετὰ βοῆς παρακελευόμενοι συνίστασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς τοῖς πολλοῖς. Ἐκκλησίας δὲ θορυβῶδους γενομένης καὶ τῶν λόγων, οὓς ὁ Μάρκιος εἶπεν, ἀναγορευθέντων, δλίγον ἐδέησεν ἐμπεσεῖν ὑπ' ὀργῆς φερόμενος εἰς τὴν βουλὴν ὁ δῆμος· οἱ δὲ δήμαρχοι τοῦ Μαρκίου τὴν αἰτίαν ἐποιοῦντο, καὶ πέμποντες ἐκάλουν αὐτὸν ἀπολογησόμενον. Συνελθόντος δὲ τοῦ δήμου οὐ κατὰ λόγους, ἀλλὰ κατὰ φυλάς ἐβιάζοντο γίνεσθαι τὴν ψηφοφορίαν. Ταῖς φυλαῖς δὲ τῆς ψήφου δοθεί-

σης, αὶ καθαιροῦσαι τρεῖς ἐγένοντο. Ἦν δὲ τίμημα τῆς καταδίκης αἰτίας φυγῆ. Μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν ὁ μὲν δῆμος οὐδέποτε νικήσας μάχῃ πολεμίους τοσοῦτον ἐφρόνησεν, ὅσον τότε φρονῶν καὶ γεγηθὼς ἀπήει, τὴν δὲ βουλὴν ἄχος ἔσχε μεταμελομένην καὶ δυσφοροῦσαν ἐπὶ τῷ μὴ πάντα ποιῆσαι καὶ παθεῖν πρότερον ἢ περιδεῖν ὑβρίσαντα καὶ χργάμενον ἐξουσίᾳ τοσαύτῃ τὸν δῆμον.

ΜΑΡΚΟΣ ΦΟΥΡΙΟΣ ΚΑΜΙΛΛΟΣ

17. Οἱ Γαλάται πρὸς πόλιν Τυρργνίδα Κλουσίον στρατεύσαντες ἐπολιόρκουν. Οἱ δὲ Κλουσίνοι καταφυγόντες ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἠτήσαντο πρέσβεις παρ' αὐτῶν καὶ γράμματα πρὸς τοὺς βαρβάρους. Ἐπέμφθησαν δὲ τοῦ Φαβίων γένους τρεῖς ἄνδρες εὐδόκιμοι καὶ τιμὰς μεγάλας ἔχοντες ἐν τῇ πόλει. Τοῦτους ἐδέξαντο οἱ Γαλάται φιλανθρώπως διὰ τὸ τῆς Ῥώμης ὄνομα, καὶ παυσάμενοι τῆς πρὸς τὰ τεῖχη μάχης εἰς λόγους συνήλθον. Ἐπειδὴ δ' ἔγνωσαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Βρέννον ἀσυμβάτως ἔχοντα, παρελθόντες εἰς τὸ Κλουσίον ἐθάρρυνον καὶ παρώρμων τοὺς ἄνδρας ἐπεξελθεῖν τοῖς βαρβάρους μετ' αὐτῶν, εἴτε τὴν ἐκείνων ἀλκὴν καταμαθεῖν εἴτε τὴν ἑαυτῶν ἐπιδείξασθαι θέλοντες. Ἐκδρομῆς δὲ τῶν Κλουσίων καὶ μάχης παρὰ τὰ τεῖχη γενομένης, εἰς τῶν Φαβίων, Κόιντος Ἄμβουστος, ἵππον ἔχων ἐξήλασεν ἀντίος ἀνδρὶ μεγάλῳ καὶ καλῷ Γαλάτῃ πολὺ προῖπεύοντι τῶν ἄλλων, ἀγνοηθεὶς ἐν ἀρχῇ διὰ τὸ τὴν σύνοδον ὄξειαν γενέσθαι καὶ τὰ ὄπλα περιλόμποντα τὴν ὄψιν ἀποκρύπτειν. Ὡς δ' ἐπικρατήσας τῇ μάχῃ καὶ καταβαλὼν ἐσκόλυε τὸν ἄνθρωπον, γνωρίσας ὁ Βρέννος αὐτὸν ἐπεμαρτύρατο θεοῦς,

ὡς παρὰ τὰ νενομισμένα πᾶσιν ἀνθρώποις δίκαια πρεσβευτοῦ μὲν ἦκοντος, πολέμια δὲ εἰργασμένου. Καταπαύσας δὲ τὴν μάχην αὐτίκα Κλουσίους μὲν εἶα χαίρειν, ἐπὶ δὲ τὴν Ῥώμην τὸν στρατὸν ἦγε.

18. Προελθόντες δ' οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους ἐνενήκοντα παρὰ τὸν Ἀλλίαν ποταμὸν γυλίσθησαν. Ἐνταῦθα δὲ τῶν βαρβάρων ἐπιφανέντων αἰσχροῦς ἀγωνισάμενοι δι' ἀταξίαν ἐτράποντο. Καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν κέρας εὐθὺς ἐμβαλόντες εἰς τὸν ποταμὸν οἱ Γαλάται διέφθειραν· τὸ δὲ δεξιὸν ὑπεκκλίναν τὴν ἐπιφορὰν ἐκ τοῦ πεδίου πρὸς τοὺς λόφους ἤττον ἐξεκόπη· καὶ διεξέπεσον ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πόλιν οἱ πολλοί. Τοῖς δ' ἄλλοις, ὅσοι τῶν πολεμίων ἀπειπόντων πρὸς τὸν φόνον ἐσώθησαν, εἰς Οὐήτους αἰφυγαὶ διὰ νυκτὸς ἦσαν, ὡς τῆς Ῥώμης οἰχομένης καὶ τῶν ἐκεῖ πάντων ἀπολωλότων. Ἐγένετο δ' ἡ μάχη μετὰ τροπὰς θερινὰς περὶ τὴν πανσέληνον. Ἐκράτησε δὲ τὴν ἡμέραν ἀπὸ ταύτης τῆς ἤττης Ἀλλιάδα μέχρι νῦν καλεῖσθαι διὰ τὸν ποταμὸν.

20. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ἐκείνην εἰ μὲν εὐθὺς ἐπηκολούθησαν οἱ Γαλάται τοῖς φεύγουσιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσε τὴν Ῥώμην ἄρδην ἀνααιρεθῆναι καὶ πάντας ἀπολέσθαι τοὺς ἐν αὐτῇ καταλειφθέντας· τοσοῦτον οἱ φεύγοντες ἐνειργάζοντο δαῖμα τοῖς ὑποδεχομένοις, καὶ τοσαύτης πάλιν ἐνεπίμπλαντο ταραχῆς. Νυνὶ δ' ἀπιστία τοῦ μεγέθους οἱ βάρβαροι τῆς νίκης καὶ πρὸς εὐπάθειαν ἐκ τοῦ περιχαροῦς ἅμα καὶ ναμήσεις τῶν ἐαλωκότων ἐν τῷ στρατοπέδῳ χρημάτων τραπέμενοι, τῷ μὲν ἐκπίπτουσι τῆς πόλεως ὄχλω βραστάωνην φυγῆς παρέσχον, ἐλπῖσαι δ' ἔτι καὶ παρασιευάσθαι τοῖς ὑπομένοισι. Τὴν γὰρ ἄλλην πόλιν προσέμενοι τὸ Καπιτώλιον ἐφράξαντο διατειχίσμασι. Μόνον δ' οἱ τῶν θεῶν ἱερεῖς οἱ τε γηραιοὶ τῶν ὑπατικῶν καὶ θριαμβικῶν ἀνδρῶν τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν οὐχ ὑπέμειναν, λαμπρὰς δ' ἀνα-

λαβόντες ἐσθῆτας, ἐξηγουμένου Φαβίου τοῦ ἀρχιερέως, ἐπευξάμενοι τοῖς θεοῖς, ἐπὶ τῶν ἐλεφαντίνων δίφρων ἐν ἀγορᾷ καθήντο τὴν ἐπιούσαν τύχην ὑπομένοντες.

22. Τρίτη δ' ἀπὸ τῆς μάχης ἡμέρᾳ παρῆν ὁ Βρέννος ἄγων ἐπὶ τὴν πόλιν τὸ στράτευμα· καὶ τὰς τε πύλας εὐρῶν ἀνεφωγμένας καὶ τὰ τεῖχη φυλάκων ἔρημα, πρῶτον μὲν ἔδειξεν ἐνέδραν καὶ δόλον, ἀπιστῶν οὕτω παντάπασιν ἀπειρηκέναι τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπεὶ δ' ἔγνω τὸ ἀληθές, εἰσελάσας διὰ τῆς Κολλίνης πύλης εἰλε τὴν Ῥώμην. Κατασχὼν δὲ ταύτην τῇ μὲν Καπιτωλίῳ φρουρὰν περιέστησεν, αὐτὸς δὲ καταβαίνων δι' ἀγορᾶς ἐθαύμαζε τοὺς προκαθημένους ἄνδρας ἐν κόσμῳ καὶ σιωπῇ θεώμενος, ὡς οὐθ' ὑπεξανέστησαν ἐπιόντων πολεμίων οὐτ' ὄψιν ἢ χροῶν ἔτρεψαν, ἀλλὰ βράθυμωσ καὶ ἀδεῶσ ἐγκεκλιμένοι τοῖς σκίπτωσι, οὐσ ἔφερον, καὶ προσβλέποντες ἀλλήλοισ ἡσύχαζον. Ἦν οὖν θαῦμα τοῖς Γαλάταισ πρὸς τὴν ἀτοπίαν, καὶ πολὺν χρόνον δοκῶντες ἄψασθαι καὶ προσελθεῖν ὡς κρείττοσι διηπόρουσ. Ἐπεὶ δὲ τολμήσας τις ἐξ αὐτῶν ἐγγὺς παρέστη Μάρκῳ Παπιρίῳ καὶ προσαγαγὼν τὴν χεῖρα πρῶωσ ἤψατο τοῦ γινεῖου καὶ κατῆγε τὴν ὑπὲρ τὴν βαθεῖαν οὖσαν, ὁ μὲν Παπίριος τῇ βακτηρίᾳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πατάξας συνέτριψεν, ὁ δὲ βάρβαρος σπασάμενοσ τὴν μάχαιραν ἀπέκτεινεν ἐκεῖνον. Ἐκ δὲ τούτου καὶ τοὺσ λοιποὺσ ἀνήρουσ προσπεσόντεσ, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοισ ἐπιτύχοιεν διεχρῶντο, καὶ τὰσ οἰκίασ ἐπόρθουσ· εἶτα κατεπίμπρασαν καὶ κατέσκαπτον ὀργιζόμενοι τοῖσ ἔχουσι τὸ Καπιτώλιον, ὅτι καλούντων αὐτῶν οὐχ ὑπήκουουσ, ἀλλὰ καὶ προσβάλλουσι πληγὰσ ἔδοσαν ἀπὸ τοῦ διατειχίσματος ἀμυνόμενοι. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἐλυμήναντο τὴν πόλιν καὶ προσδιέφθειραν τοὺσ ἀλισκομένουσ, ὁμοίωσ μὲν ἄνδρασ καὶ γυναῖκασ, ὁμοίωσ δὲ πρεσβύτασ καὶ παιδασ.

23. Τῆσ δὲ πολιουρκίασ μῆκοσ λαμβανούσῃσ, ἐπισιτισμοῦ τοῖσ Γαλάταισ ἔδει· καὶ διελόντεσ ἑαυτοὺσ οἱ μὲν τῇ

βασίλει παραμένοντες ἐφρούρουσαν τὸ Καπιτώλιον, οἱ δὲ τὴν χώραν περιούντες ἐλεηλάτουσαν καὶ τὰς κώμας ἐπόρθουσαν προσπίπτοντες οὐχ ἑμοῦ πάντες, ἄλλοι δ' ἄλλη, τῷ μέγα φρονεῖν ὑπὸ τῶν εὐτυχημάτων καὶ δεδιέναι μηδὲν ἀποσκιδνάμενοι. Τὸ δὲ πλεῖστον αὐτῶν καὶ μάλιστα συντεταγμένον ἐχώρει πρὸς τὴν Ἀρδεατῶν πόλιν, ἐν ἣ διαέτριβε Κάμιλλος μετὰ τὴν φυγὴν, ἐλπίδας λαμβάνων καὶ διαλογισμοὺς οὐχὶ τὸ διαφυγεῖν τοὺς πολεμίους ἀγαπῶντος ἀνδρὸς, ἀλλ' ὅπως, εἰ παραγένοιτο καιρὸς, ἀμυνεῖται σκοποῦντος. Ὡς δὲ πάντας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ τῶν Ἀρδεατῶν ὤπλισε, περὶ μέσας νύκτας προσέμειξε τῷ χάρακι τῶν Γαλατῶν, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινε.

24. Ἡ δὲ φήμη ταχὺ διαγγέλλουσα τὴν πρᾶξιν ἐπὶ τὰς πόλεις ἐξεκαλεῖτο πολλοὺς τῶν ἐν ἡλικίᾳ, μάλιστα δὲ Ῥωμαίων ὄσοι διαφυγόντες ἐκ τῆς ἐπ' Ἀλλοῖα μάχης ἐν Οὐγίσις ἦσαν· καὶ ᾠδύροντο κατὰ σφᾶς αὐτοῦς, «Ὅσον ἡγεμόνα τῆς Ῥώμης ὁ δαίμων ἀφελόμενος Ἀρδεάτας ἐκόσμησε τοῖς Καμίλλου κατορθώμασιν, ἣ δὲ γειναμένη καὶ θρέψασα τοιοῦτον ἄνδρα πόλις ἀπόλωλε. Ἡμεῖς δ' ἀπορίᾳ στρατηγῶν ἀλλότρια τεῖχη περιβαλόμενοι καθήμεθα. Φέρε πέμψαντες Ἀρδεάτας ἀπαιτῶμεν τὸν ἑαυτῶν στρατηγόν, ἢ λαθόντες αὐτοὶ τὰ ὄπλα πρὸς ἐκεῖνον βαδίζωμεν· οὐκέτι γὰρ ἐστὶ φυγᾶς οὐδ' ἡμεῖς πολίται πατρίδος οὐκ οὔσης, ἀλλὰ κρατουμένης ὑπὸ τῶν πολεμίων». Ταῦτ' ἔδοξε καὶ πέμψαντες ἐδέοντο τοῦ Καμίλλου δέχεσθαι τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ οὐκ ἔφη πρότερον ἢ τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πολίτας ἐπιψηφίσασθαι κατὰ τὸν νόμον. Ἐκείνους γὰρ ἡγεῖσθαι πατρίδα σφίζομένους, καὶ κελεύουσι μὲν ὑπακούειν προθύμως, ἀκόντων δὲ μηδὲν πολυπραγμονήσειν. Τῆς μὲν οὖν εὐλαβείας τὸν Κάμιλλον ἐθαύμασαν. Ἦν δ' ἀπορία τοῦ ταῦτα διαγγελοῦντος εἰς τὸ Καπιτώλιον· μᾶλλον δ' ὄλωσ

ἀδύνατον ἐδόκει τῶν πολεμίων ἐχόντων τὴν πόλιν ἄγγελον εἰς τὴν ἀκρόπολιν παρελθεῖν.

25. Ἦν δέ τις ἐν τοῖς νέοις Πόντιος Κομίνιος, δόξης καὶ τιμῆς ἐραστής· οὗτος ὑπέστη τὸν ἄθλον ἐκούσιος. Καὶ γράμματα μὲν οὐκ ἔλαβε πρὸς τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μὴ ληφθέντος αὐτοῦ φωράσωσιν οἱ πολέμοι δι' αὐτῶν τοῦ Καμίλλου τὴν διάνοιαν, ἐσθῆτα δὲ φαύλην ἔχων καὶ φελλοὺς ὑπ' αὐτῇ κομίζων τὴν μὲν ἄλλην ὁδὸν ἡμέρας ἀδεῶς διήλθεν, ἐγγὺς δὲ τῆς πόλεως γενόμενος ἤδη σκοταῖος, ἐπεὶ κατὰ γέφυραν οὐκ ἦν τὸν ποταμὸν περᾶσαι, τῶν βαρβάρων παραφυλαττόντων, τὴν μὲν ἐσθῆτα τῇ κεφαλῇ περισπειράσας οὐ πολλὴν οὐδὲ βρεῖαν, τοῖς δὲ φελλοῖς ἐφεῖς τὸ σῶμα πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβη. Καὶ παραλλάττων αἰ τοὺς ἐγρηγορότας, τοῖς φέγγεσι καὶ τῷ θορύβῳ τεκμαιρόμενος, ἐθάδιζε πρὸς τὴν Καρμεντίδα πύλην, ἣ πλείστην εἶχεν ἡσυχίαν, καὶ μάλιστα κατ' αὐτὴν ἔρθιος ὁ τοῦ Καπιτωλίου λόφος ἀνέστηκε καὶ πέτρα κύκλῳ πολλή καὶ τραχεῖα περιπέφυκε· δι' ἧς ἀνέβη λαθῶν καὶ προσέμειξε τοῖς φυλάττουσι τὸ διατειχίσμα. Ἄσπασάμενος δὲ τοὺς ἄνδρας καὶ φράσας ἑαυτὸν ἐξ ὀνόματος, ἀναληφθεὶς ἐχώρει πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῶν Ῥωμαίων. Ταχὺ δὲ συγκλήτου γενομένης, παρελθὼν τὴν τε νίκην ἀπήγγειλε τοῦ Καμίλλου πρότερον οὐ πυθόμενοις, καὶ τὰ δοκοῦντα τοῖς στρατιώταις διηγεῖτο· καὶ παρεκάλει τῷ Καμίλλῳ βεβαιῶσαι τὴν ἀρχήν, ὡς μόνῳ πεισομένων ἐκείνῳ τῶν ἔξω πολιτῶν. Οἱ δ' ἀκούσαντες καὶ βουλευσάμενοι τὸν τε Κάμιλλον ἀποδεικνύουσι δικτάτορα, καὶ τὸν Πόντιον αὐθις ἀποπέμπουσι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὁμοίως ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενον. Ἐλαθε γὰρ τοὺς πολεμίους καὶ τὰ παρὰ τῆς βουλῆς ἀπήγγειλε τοῖς ἔξω Ῥωμαίοις.

26. Ἐκεινῶν δὲ δεξαμένων προθύμως, ἀφικόμενος ὁ Κάμιλλος ἤδη μὲν ἐν ὄπλοις δισμυρίους κατέλαβε, πλείονας δὲ συνήγεν ἀπὸ τῶν συμμάχων καὶ παρεσκευάζετο πρὸς τὴν

ἐπίθεσιν. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῶν βαρβάρων τινὲς ἐκείνῃ κατὰ τύχην παρεξιώντες, ἣ διὰ νυκτὸς ὁ Πόντιος προσέβη τῷ Καπιτωλίῳ, καταμαθόντες πολλαχοῦ μὲν ἔχνη ποδῶν καὶ χειρῶν, ὡς ἀντελαμβάνετο καὶ περιεδράττετο, πολλαχοῦ δὲ τῶν ἐπιπεφυκῶτων τοῖς κρημνοῖς ἀποτριβὰς φράζουσι τῷ βασιλεῖ. Κἀκεῖνος ἐπελθὼν καὶ θεασάμενος τότε μὲν ἤσυχασεν, ἐσπέρας δὲ τοὺς ἐλαφροτάτους τοῖς σώμασι καὶ πεφυκῶτας ὀρειβατεῖν μάλιστα τῶν Γαλατῶν συναγαγόν, «Τὴν μὲν ὁδὸν» εἶπεν «ἡμῖν ἐφ' ἑαυτοὺς ἀγνοουμένην οἱ πολέμοιο δεικνύουσιν ὡς οὔτ' ἀπόρευτος οὔτε ἄβατος ἀνθρώποις ἐστίν, αἰσχίνῃ δὲ πολλῇ τὴν ἀρχὴν ἔχοντας ἐλλείπειν πρὸς τὸ τέλος καὶ προσέθαι τὸν τόπον ὡς ἀνάλωτον, αὐτῶν τῶν πολεμίων, ἣ ληπτὸς ἐστί, διδασκόντων. Ἡ γὰρ ἐνὶ προσθήναι ῥάδιον, οὐδὲ πολλοῖς καθ' ἓνα δύσκολον. Δωρεαὶ δὲ καὶ τιμαὶ πρέπουσαι τῆς ἀνδραγαθίας ἐκάστῳ δοθήσονται.»

27. Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως διαλεχθέντος ὑπέστησαν οἱ Γαλάται προθύμως, καὶ περὶ μέσας νύκτας ἐπιθάντες ἅμα πολλοὶ τῆς πέτρας ἐχώρουν ἄνω μετὰ σιωπῆς, ἐμφυόμενοι τοῖς χωρίοις ἀποτόμοις οὔσι καὶ χαλεποῖς, ὥστε τοὺς πρώτους ὅσον οὐκ ἦδη τοῦ προτειχίσματος ἄπτεσθαι καὶ τοῖς φύλαξιν ἐπιχειρεῖν κοιμημένοις· ἦσθετο γὰρ οὔτ' ἄνθρωπος οὔτε κύων. Ἀλλὰ χήνες ἦσαν ἱεροὶ περὶ τὸν νεῶν τῆς Ἡρας τρεφόμενοι τὸν ἄλλον χρόνον ἀφθόνως, τότε δὲ τῶν σιτίων ἦδη μόλις αὐτοῖς διαρκούντων ἀμελούμενοι κακῶς ἔπραττον. Ἔστι μὲν οὖν καὶ φύσει πρὸς αἰσθησιν ὀξύ καὶ φοφοδεὲς τὸ ζῷον· ἐκεῖνοι δὲ καὶ διὰ λιμὸν ἀγρυπνητικοὶ καὶ θορυβῶδες γεγονότες ταχὺ τὴν ἔφοδον ἦσθοντο τῶν Γαλατῶν, καὶ μετ' ὁρόμου καὶ κλαγγῆς φερόμενοι πρὸς αὐτοὺς ἐπήγειραν ἅπαντας, ἦδη καὶ τῶν βαρβάρων διὰ τὸ μὴ λανθάνειν ἀφειδούντων θορύβου καὶ βιαιότερον ἐπιτιθεμένων. Ἀρπάσαντες οὖν ὑπὸ σπουδῆς, ᾧ τις ἕκαστος ὅπλῳ προσετύχανεν, ἐβοήθουν. Πάντων δὲ πρῶτος Μάλλιος, ἀνὴρ ὑπατι-

κός, τό τε σῶμα ῥωμαλέος καί φρονήματι ψυχῆς ἐπιφανής, ἀπαντήσας δυσὶν ὁμοῦ τῶν πολεμίων τοῦ μὲν ἔφθασε διηρημένου κοπίδα τῆ ξίρει τὴν δεξιὰν ἀποκόψας, τὸν δὲ τῆ θυρεῖ πατάξας εἰς τὸ πρόσωπον ἔωσεν ὀπίσω κατὰ τῆς πέτρας. Ἐπιστάς δὲ τῆ τείχει μετὰ τῶν συνδραμόντων καὶ γενομένων περὶ αὐτὸν ἀπέστρεψε τοὺς ἄλλους οὔτε πολλοὺς ἄνω γενομένους οὔτε πράξαντάς τι τῆς τόλμης ἄξιον.

28. Ἐκ τούτου τὰ τῶν Γαλατῶν ἦν ἀθυμότερα. Καὶ γὰρ ἐπιτιγδαίων ἐσπάνιζον εἰργόμενοι προνομῆς φόβῳ τοῦ Καμίλλου, καὶ νόσος ὑποικούρησεν αὐτούς. Ὅστε φθορὰν εἶναι πολλὴν ἐν τῆ στρατοπέδῳ καὶ μηδὲ θάπτεσθαι διὰ πλῆθος ἔτι τοὺς ἀποθνήσκοντας. Οὐ μὲν τὰ πράγματα βελτίῳ τοῖς πολιορκουμένοις ἦν. Ἐπέτεινε γὰρ ὁ λιμός, ἣ τε τῶν περὶ Κάμιλλον ἄγνοια παρεῖχε δυσθυμίαν· οὐδεὶς γὰρ ἐφοίτα παρ' αὐτῶν διὰ τὸ φρουρεῖσθαι τὴν πόλιν ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Ὅθεν οὕτω πράττουσιν ἀμφοτέροις ἐγίνοντο συμβατικοὶ λόγοι διὰ τῶν προφυλάκων τὸ πρῶτον ἀλλήλοις ἐντυγχανόντων· εἶτα συνελθόντος εἰς λόγους Βρέννῳ Σουλπικίου τοῦ χιλιάρχου τῶν Ῥωμαίων, ὡμολογήθη τοὺς μὲν χιλίας λίτρας χρυσοῦ καταβαλεῖν, τοὺς δὲ λαβόντας ἐκ τῆς πόλεως αὐτίκα καὶ τῆς χώρας ἀναχωρεῖν. Ἐπὶ τούτοις γενομένων ὅρκων καὶ τοῦ χρυσοῦ κομισθέντος, τῶν δὲ Γαλατῶν περὶ τὸν σταθμὸν ἀγνωμονούντων κρύφα τὸ πρῶτον, εἶτα καὶ φανερώς ἀφελκόντων καὶ διαστρεφόντων τὴν ῥοπὴν, ἠγανάκτουσιν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ Βρέννος οἷον ἐφυβρίζων καὶ καταγελῶν ἀπολυσάμενος τὴν μάχαιραν ἅμα καὶ τὸν ζωστήρα προσέθηκε τοῖς σταθμοῖς. Πυθθανομένου δὲ τοῦ Σουλπικίου «Τί τοῦτο;» «Τί γὰρ ἄλλο» εἶπεν «ἢ τοῖς νενικημένοις δδύνη;» Τοῦτο μὲν οὖν ἤδη παροιμιώδης λόγος γέγονε. Τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ μὲν ἠγανάκτουσιν καὶ τὸ χρυσοῦν ὄντο δεῖν λαβόντας

αὐθις ἀπιέναι καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπομένειν· οἱ δὲ συγχωρεῖν ἐκέλευον ἀδικουμένους.

29. Οὐσης δὲ περὶ τούτων πρὸς τε τοὺς Γαλάτας καὶ πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς, ἄγων τὸν στρατὸν ὁ Κάμιλλος ἐν ταῖς πύλαις ἦν καὶ πυθόμενος τὰ γινόμενα τοὺς ἄλλους ἐκέλευσεν ἐν τάξει καὶ σχέδην ἐπακολουθεῖν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων ἐπειγόμενος εὐθὺς ἐπορεύετο πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Διαστάντων δὲ πάντων καὶ δεξαμένων αὐτὸν ὡς αὐτοκράτορα κόσμη καὶ σιωπῇ, τὸ μὲν χρυσίον ἄρας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τοῖς ὑπηρέταις ἔδωκε, τὸν δὲ ζυγὸν καὶ τὰ σταθμὰ τοὺς Γαλάτας λαβόντας ἀποχωρεῖν ἐκέλευσεν εἰπὼν, ὡς σιδήρω πάτριόν ἐστι Ῥωμαίοις, οὐ χρυσοῦ τὴν πατρίδα σφίζειν. Πρὸς ταῦτα θορυβηθεὶς ὁ Βρέννος ἤψατο μὲν ἀψιμαχίας, καὶ προήλθον ἄχρι ξιφουλίας ἐκάτεροι καὶ διωθισμῶν ἀναμειγμένοι πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ εἰκός, ἐν οἰκίαις καὶ στενωποῖς ἀναστρεφόμενοι καὶ χωρίοις δέξασθαι παράταξιν οὐ δυναμένοις. Ταχὺ δὲ συμφρονήσας ὁ Βρέννος ἀπήγαγε τοὺς Γαλάτας εἰς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῶν πεσόντων. Καὶ νυκτὸς ἀναστήσας ἅπαντας ἐξέλιπε τὴν πόλιν, καὶ προελθὼν ἐξήκοντα σταδίους κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὴν Γαβινίαν ὁδόν. Ἄμα δ' ἡμέρᾳ παρήν ὁ Κάμιλλος ἐπ' αὐτὸν τεθαρρηκότας ἔχων τότε τοὺς Ῥωμαίους· καὶ γενομένης ἰσχυρᾶς μάχης αὐτοὺς τε τρέπεται πολλῷ φόνῳ καὶ λαμβάνει τὸ στρατόπεδον. Τῶν δὲ φευγόντων οἱ μὲν εὐθὺς ἀνηρέθησαν καταδιωχθέντες, τοὺς δὲ πλείστους διασπαρέντας ἐπεκθέοντες ἐκ τῶν πέριξ κωμῶν καὶ πόλεων ἔκτεινον. Οὕτω ἡ Ῥώμη παραλόγως ἦλω καὶ παραλογώτερον ἐσώθη, μῆνας ἑπτὰ τοὺς πάντας ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γενομένην.

ΠΥΡΡΟΣ

13. Ῥωμαῖοι Ταραντίνοις ἐπολέμου· οἱ δὲ μήτε φέρειν τὸν πόλεμον δυνάμενοι μήτε θέσθαι θρασύτητι δημαγωγῶν, ἐβουλεύοντο ποιεῖσθαι Ἡύρρον ἡγεμόνα ὡς σχολὴν ἄγοντα πλείστην τῶν βασιλέων καὶ στρατηγῶν ὄντα δεινότατον. Ἐπεμψαν οὖν πρέσβεις εἰς Ἡπειρον οὐχ αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἰταλιωτῶν, δῶρα τῷ Ἡύρρῳ κομίζοντας καὶ λέγοντας, ὡς ἡγεμόνος ἔμφορος δέονται καὶ δόξαν ἔχοντας, δυνάμεις δὲ αὐτόθεν ὑπάρξουσι μεγάλαι παρά τε Λευκανῶν καὶ Μεσσαπίων καὶ Σαυνιτῶν καὶ Ταραντίνων εἰς δισμύριους ἰππεῖς, πεζῶν δὲ ἑμοῦ πέντε καὶ τριάκοντα μυριάδας. Ταῦτα οὐ μόνον αὐτὸν ἐπῆρε τὸν Ἡύρρον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἡπειρώταις προθυμίαν ἐνέβαλε τῆς στρατείας.

+ Δ 16. Ἡύρρος οὖν ἐβάδιζεν εἰς Τάραντα. Τηνικαῦτα δὲ ὄρων τὸ πλῆθος ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης μήτε σφίζεσθαι δυνάμενον μήτε σφίξειν, ἀλλ' οἷον ἐκείνου προπολεμοῦντος οἴκοι καθῆσθαι περὶ λουτρᾶ καὶ συνουσίας γινόμενον, ἀπέκλεισε μὲν τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς περιπάτους, ἐν οἷς ἀλύοντες ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγῳ διεστρατήγουν, πότους δὲ καὶ κώμους καὶ θαλάσας ἀνεῖλεν, ἐκάλει δὲ πρὸς τὰ ὄπλα καὶ περὶ τοὺς καταλόγους τῶν στρατευομένων ἀπαραίτητος ἦν, ὥστε πολλοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀπελθεῖν ἀθροίσματα τοῦ ἄρχεσθαι δουλείαν τὸ μὴ πρὸς ἡδονὴν ζῆν καλοῦντας. Ἐπεὶ δὲ Δαιβίνος ὁ τῶν Ῥωμαίων ὑπατος ἡγγέλλετο πολλῇ στρατιᾷ χωρεῖν ἐπ' αὐτὸν ἅμα τὴν Λευκανίαν διαπορθῶν, οὐδέπω μὲν οἱ σύμμαχοι παρήσαν αὐτῷ, δεινὸν δὲ ποιούμενος ἀνασχέσθαι καὶ περιδεῖν τοὺς πολεμίους ἐγγυτέρω προϊόντας, ἐξῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως προπέμψας κήρυκα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, εἰ φίλον ἐστὶν αὐτοῖς πρὸ πολέμου

δίνας λαβεῖν παρὰ τῶν Ἰταλιωτῶν, αὐτῷ δικαστῆ καὶ διαλλακτῆ χρησαμένους. Ἀποκριναμένους δὲ τοῦ Λαιθίνου μήτε διαλλακτὴν Πύρρον αἰρεῖσθαι Ῥωμαίους μήτε δεδοικέναι πολέμιον, προσελθὼν κατεστρατοπέδευσεν ἐν τῷ μεταξὺ πεδίῳ Πανδοσίας πόλεως καὶ Ἡρακλείας. Πυθόμενος δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἐγγὺς εἶναι καὶ πέραν τοῦ Σίριος ποταμοῦ καταστρατοπεδεύειν προσίππευσε τῷ ποταμῷ θεάς ἕνεκα καὶ κατιδὼν τάξιν τε καὶ φυλακὰς καὶ τὸ σχῆμα τῆς στρατοπεδείας ἐθαύμασε, καὶ τῶν φίλων προσαγορεύσας τὸν ἐγγυτάτῳ «Τάξις μὲν» εἶπεν «ὦ Μεγάκλειε, αὕτη τῶν βαρβάρων οὐ βάρβαρος, τὸ δὲ ἔργον εἰσόμεθα». Καὶ διὰ φροντίδος ἔχων ἤδη τὸ μέλλον ἔγνω τοὺς συμμάχους ἀναμένειν, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις, ἂν πρότερον ἐπιχειρῶσι διαβαίνειν, ἐπέστησε φυλακὴν ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ τὴν εἰρξοῦσαν. Οἱ δὲ ἄπερ ἐκεῖνος ἔγνω περιμένειν φθῆναι σπεύδοντες ἐνεχειρῶν τῇ διαβάσει, κατὰ πόρον μὲν οἱ πεζοί, πολλαχόθεν δὲ οἱ ἵππεις διεξελαύνοντες τὸν ποταμόν, ὥστε δεισαντας τὴν κύκλωσιν ἀναχωρεῖν τοὺς Ἕλληνας, αἰσθόμενον δὲ τὸν Πύρρον καὶ διαταραχθέντα τοῖς μὲν ἡγεμόσι τοῦ πεζοῦ παρεγγυᾶν εὐθὺς εἰς τάξιν καθίστασθαι καὶ περιμένειν ἐν τοῖς ὅπλοις, αὐτὸν δὲ τοῖς ἵππεσσι παρεξελάσαι τρισχιλίους αὖσιν, ἐλπίζοντα διαβαίνοντας ἔτι καὶ διεσπασμένους ἀτάκτους λήψεσθαι τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπεὶ δ' ἑώρα θυρεοὺς τε πολλοὺς υπερφαινομένους τοῦ ποταμοῦ καὶ τοὺς ἵππεις ἐπελαύνοντας ἐν τάξει, συστρέψας ἐνέβαλε πρῶτος.

17. Καὶ τοὺς ἵππεις ὄρων ἐνδιδόντας μετεπέμπετο τὴν φάλαγγα καὶ παρέτατταν, αὐτὸς δὲ τὴν χλαμύδα καὶ τὰ ὅπλα παραδοὺς ἐνὶ τῶν ἐταίρων Μεγακλεῖ, τοῖς δὲ ἐκείνου τρόπον τινὰ κατακρύψας ἑαυτὸν ἐπῆγε τοῖς Ῥωμαίοις. Δεξαμένων δὲ ἐκείνων καὶ συμβαλόντων, χρόνον τε πολὺν εἰστήκει τὰ τῆς μάχης ἄκριτα, καὶ τροπὰς ἐπτά λέγεται φευγόντων ἀνάπαλιν καὶ διωκόντων γενέσθαι. Καὶ γὰρ ἡ

διάμειψις τῶν ὅπλων πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ γεγονυῖα τοῦ βασιλέως ὀλίγον ἐδέησεν ἀνατρέψαι τὰ πράγματα καὶ διαφθεῖραι τὴν νίκην. Πολλῶν γὰρ ἐφιεμένων τοῦ Μεγακλέους, ὁ πρῶτος πατάξας καὶ καταβαλὼν αὐτόν, ὄνομα Δέξιος, ἀφαρπάσας τὸ κράνος καὶ τὴν χλαμύδα τῷ Λαιβίνῳ προσίππευσεν ἀναδεικνύων ἅμα καὶ βοῶν ἀνηρηκέναι τὸν Πύρρον. Ἦν οὖν παρὰ τὰς τάξεις τῶν λαφύρων παραφερομένων καὶ ἀναδεικνυμένων τοῖς τε Ῥωμαίοις χαρὰ μετ' ἀλαλαγμοῦ καὶ τοῖς Ἑλλησιν ἀθυμία καὶ κατάπληξις, ἄχρι οὗ μαθὼν ὁ Πύρρος τὸ γινόμενον παρήλαυε γυμνῷ τῷ προσώπῳ τὴν τε δεξιὰν ὀρέγων τοῖς μαχομένοις καὶ τῇ φωνῇ σημαίνων ἑαυτόν. Τέλος δὲ τῶν θηρίων ἐκβιαζομένων μάλιστα τοὺς Ῥωμαίους καὶ τῶν ἵππων, πρὶν ἐγγὺς γενέσθαι, δυσανασχετούντων καὶ παραφερόντων τοὺς ἐπιβάτας, ἐπαγαγὼν τὴν Θετταλικὴν ἵππον αὐτοῖς ταρασσομένοις ἐτρέφατο πολλῇ φόβῳ. Διονύσιος μὲν οὖν ὀλίγῳ τῶν πεντακισχιλίων καὶ μυρίων ἐλάσσονας πεσεῖν ἱστορεῖ Ῥωμαίων, Ἰερώνυμος δὲ μόνους ἑπτακισχιλίους, τῶν δὲ περὶ Πύρρον ὁ μὲν Διονύσιος μυρίους καὶ τρισχιλίους, ὁ δὲ Ἰερώνυμος ἐλάττονας τῶν τετρακισχιλίων· κράτιστοι δὲ ἦσαν οὗτοι· καὶ τῶν φίλων ὁ Πύρρος καὶ τῶν στρατηγῶν, οἷς μάλιστα χρώμενος διετέλει καὶ πιστεύων, ἀπέβαλε. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ στρατόπεδον ἔλαθε τῶν Ῥωμαίων ἐκλιπόντων, καὶ πόλεις συμμαχίδας αὐτῶν προσηγάγετο, καὶ χώραν πολλὴν διεπόρθησε, καὶ προσῆλθεν ὅσον μὴ πλέον σταδίων τριακοσίων ἀποσχεῖν τῆς Ῥώμης. Ἀφίκοντο δὲ αὐτῷ Λευκανῶν τε πολλοὶ καὶ Σαυιτιῶν μετὰ τὴν μάχην, οὓς ἐμέμφατο μὲν ὑστερήσαντας, ἦν δὲ δῆλος ἠδόμενος καὶ μέγα φρονῶν, ὅτι μόνος τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ Ταραντίνοις ἐκράτησε τῆς μεγάλης Ῥωμαίων δυνάμεως.

18. Ῥωμαῖοι δὲ Λαιβίνον μὲν οὐκ ἀπήλλαξαν τῆς ἀρχῆς· ἀναπληροῦντες δὲ τὰς τάξεις καὶ συντάττοντες ἐτέ-

ρας προθύμως και λόγους ἀδεις και σοβαρούς περι τοῦ πολέμου λέγοντες ἐκπληξιν τῷ Πύρρῳ παρείχον. Ἐδοξεν οὖν αὐτῷ πέμψαντι πρότερον διάπειραν λαβεῖν τῶν ἀνδρῶν, εἰ συμβατικῶς ἔχοιεν, ἡγουμένῳ τὸ μὲν ἐλεῖν τὴν πόλιν οὐ μικρὸν ἔργον οὐδὲ τῆς παρούσης δυνάμεως εἶναι, τὴν δὲ φιλίαν και τὰς διαλύσεις κάλλιστα ἔχειν πρὸς δόξαν αὐτῷ μετὰ νίκην. Παιμφθεις οὖν ὁ Κινέας ἐνετύγγανε τοῖς δυνατοῖς και δῶρα παισὶν αὐτῶν και γυναιξὶν ἔπειψε παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἐλαβε δὲ οὐδεὶς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο πάντες και πᾶσαι, ὅτι δημοσίᾳ σπονδῶν γενομένων και τὰ παρ' αὐτῶν ὑπάρξει τῷ βασιλεῖ κεχαρισμένα. Πρὸς δὲ τὴν σύγκλητον ἐπαγωγὰ τοῦ Κινέου πολλὰ και φιλόφροντα διαλεχθέντος, ἄσμενοι μὲν οὐδὲν οὐδὲ ἐτοίμως ἐδέχοντο, καιπερ ἄνδρας τε τοὺς ἡλικίας ἐν τῇ μάχῃ δίχα λύτρων ἀφιέντος αὐτοῖς τοῦ Πύρρου και συγκατεργάσασθαι τὴν Ἰταλίαν ἐπαγγελλομένου, φιλίαν δὲ ἀντὶ τούτων ἑαυτῷ και τοῖς Ταραντίνοις ἄδειαν, ἕτερον δὲ μὴδὲν αἰτουμένου· δῆλοί γε μὴν ἦσαν ἐνδιδόντες οἱ πολλοὶ πρὸς τὴν εἰρήνην, ἡττημένοι τε μεγάλη μάχῃ και προσδοκῶντες ἕτεραν ἀπὸ μείζονος δυνάμεως, τῶν Ἰταλικῶν τῷ Πύρρῳ προσγεγονότων. Ἐνθα δὲ Ἀππιος Κλαύδιος, ἀνὴρ ἐπιφανής, ὑπὸ δὲ γήρως ἅμα και πηρώσεως ὀφθαλμῶν ἀπειρηκῶς πρὸς τὴν πολιτείαν και πεπαυμένος, ἀπαγγελλομένων τότε τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως και λόγου κατασχόντος, ὡς μέλλει ψηφίζεσθαι τὰς διαλύσεις ἢ σύγκλητος, οὐκ ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ τοὺς θεράποντας ἄρασθαι κελεύσας αὐτὸν ἐκομίζετο πρὸς τὸ βουλευτήριον ἐν φορείῳ δι' ἀγορᾶς.

19. Ὁ δὲ αὐτόθεν καταστάς «Πρότερον μὲν» ἔφη «τὴν περὶ τὰ ὄμματα τύχην ἀνιαρῶς ἔφερον, ὧ Ῥωμαῖοι, νῦν δὲ ἄχθομαι πρὸς τῷ τυφλὸς εἶναι μὴ και κωφὸς ὢν, ἀλλ' ἀκούων αἰσχυρὰ βουλευμάτα και δόγματα ὑμῶν ἀνατρέποντα τῆς Ῥώμης τὸ κλέος. Ποῦ γὰρ ὑμῶν ὁ πρὸς ἅπαντας ἀν-

θρώπους θρυλούμενος αἰεὶ λόγος, ὡς, εἰ παρ' ἦν ἐκεῖνος εἰς Ἰταλίαν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ συνηρέχθη νέους ἡμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἀκμάζουσιν, οὐκ ἂν ὕμνειτο νῦν ἀνίκητος, ἀλλ' ἢ φυγῶν ἂν ἦ που πεσὼν ἐνταῦθα τὴν Ῥώμην ἐνδοξοτέραν ἀπέλιπε; Ταῦτα μέντοι κενὴν ἀλαζονείαν καὶ κόμπον ἀποδεικνυτε, δεδιότες καὶ τρέμοντες Πύρρον, ὃς οὐ βοηθῶν τοῖς ἐνταῦθα μᾶλλον Ἑλλησιν ἢ φυγῶν τοὺς ἐκεῖ πολεμίους πλανᾶται περὶ τὴν Ἰταλίαν, ἐπαγγελόμενος ἡμῖν τὴν ἡγεμονίαν ἀπὸ ταύτης τῆς δυνάμεως, ἢ μέρος μικρὸν αὐτῆ Μακεδονίας οὐκ ἤρκεσε διαφυλάξαι». Τοιαῦτα τοῦ Ἀπίου διαλεχθέντος, ὀρμὴ παρέστη πρὸς τὸν πόλεμον αὐτοῖς, καὶ τὸν Κινεάν ἀποπέμπουσιν ἀποκρινάμενοι Πύρρον ἐξελθόντα τῆς Ἰταλίας, οὕτως, εἰ δέοιτο, περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας διαλέγεσθαι, μέχρι δὲ οὐ πάρεστιν ἐν ὄπλοις, πολεμήσειν αὐτῆ Ῥωμαίους κατὰ κράτος. Λέγεται δὲ Κινεάν, ἐν ᾧ ταῦτα ἔπραττεν, ἅμα ποιησάμενον ἔργον καὶ σπουδάσαντα τῶν τε βίων γενέσθαι θεατὴν καὶ τῆς πολιτείας τὴν ἀρετὴν κατανοῆσαι, καὶ διὰ λόγων ἐλθόντα τοῖς ἀρίστοις τὰ τε ἄλλα τῆ Πύρρῳ φράσαι καὶ εἰπεῖν, ὡς ἢ σύγκλητος αὐτῆ βασιλέων πολλῶν συνέδριον φανείη, περὶ δὲ τοῦ πλήθους δεδιέναι, μὴ πρὸς τινά φανῶσι Λερναίαν ὕδραν μαγόμενοι· διπλασίους γὰρ ἦδη τῆ ὑπάτης τῶν παρατισταγμένων πρότερον ἠθροῖσθαι καὶ πολλάκις εἶναι τοσοῦτους ἔτι τῶν Ῥωμαίων ὄπλα φέρειν δυναμένους.

20. Ἐκ τούτου πρέσβεις ἀφίκοντο περὶ τῶν αἰχμαλώτων οἱ περὶ Γάϊον Φαβρίκιον, οὗ πλείστον ἔφη Ῥωμαίους λόγον ἔχειν ὁ Κινεάς ὡς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολεμικοῦ, πένητος δὲ ἰσχυρῶς. Τοῦτον οὖν ὁ Πύρρος ἰδίᾳ φιλοφρονούμενος ἔπειθε λαβεῖν χρυσίον, ἐπ' οὐδενὶ δῆθεν αἰσχυρῆ, φιλίας δέ τι καὶ ξενίας ἐπονομάζων τοῦτο σύμβολον. Ἀπωσαμένου δὲ τοῦ Φαβρικίου τότε μὲν ἠσύχασε, τῆ δ' ὑστεραία βουλόμενος αὐτὸν ἐκπληξαι μήπω θεατὴν ἐλέφαντος γεγεννη-

μένον ἐκέλευσε τῶν θηρίων τὸ μέγιστον ἐξόπισθεν αὐτοῖς παραστήσαι κοινολογουμένοις ἀδλαίαν παρατείναντας. Ἐγένετο δὲ ταῦτα· καὶ σημεῖον δοθέντος, ἦμὲν ἀδλαία παρήχθη, τὸ δὲ θηρίον ἄφνω τὴν τε προνομαίαν ἀράμενον ὑπερέσχε τῆς κεφαλῆς τοῦ Φαβρικού καὶ φωνὴν ἀφήκε φοβερὰν καὶ τραχεῖαν. Ὁ δὲ ἡρέμα μεταστραφεὶς καὶ διαμειδιάσας πρὸς τὸν Ἡύρρον εἶπεν· «Οὔτε χθές με τὸ χρυσοῦν ἐκίνησεν οὔτε σήμερον τὸ θηρίον». Οὕτω δὲ θαυμάσας τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ ἦθος ὁ Ἡύρρος ἔτι μᾶλλον ὠρέγετο φιλίαν ἀντὶ πολέμου πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶ γενέσθαι· κἀκείνων ἰδίᾳ παρεκάλει ποιησάμενον τὰς διαλύσεις ἔπεσθαι καὶ συζῆν μετ' αὐτοῦ πρῶτον ὄντα πάντων τῶν ἐταίρων καὶ τῶν στρατηγῶν. Ὁ δὲ ἡσυχῇ λέγεται πρὸς αὐτὸν εἶπεν· «Ἄλλ' οὐδὲ σοὶ τοῦτο, βασιλεῦ, λυσιτελές ἐστιν· αὐτοὶ γὰρ οἱ νῦν σε τιμῶντες καὶ θαυμάζοντες, ἂν ἐμοῦ πείραν λάθωσιν, ὑπ' ἐμοῦ μᾶλλον ἐθελήσουσιν ἢ σοῦ βασιλεύεσθαι». Τοιοῦτος μὲν ὁ Φαβρικός. Ὁ δὲ Ἡύρρος οὐ πρὸς ὀργὴν ἐδέξατο τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ τοῖς φίλοις ἀπήγγειλε τοῦ Φαβρικού τὴν μεγαλοφροσύνην καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐκείνῳ μόνῳ διεπίστευσε, ὅπως, εἰ μὴ ψηφίσαιτο τὴν εἰρήνην ἢ σύγκλητος, ἀσπασάμενοι τοὺς προσήκοντας καὶ τὰ Κρόνια διεορτάσαντες ἀποπεμφθεῖεν ἄλλοι πρὸς αὐτόν. Καὶ ἀπεπέμφθησαν μετὰ τὴν ἑορτήν.

Δ 21. Μετὰ ταῦτα τοῦ Φαβρικού τὴν ἀρχὴν παραλαβόντος ἦκεν ἀνὴρ εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν κομίζων, ἣν ἔγραψεν ὁ τοῦ βασιλέως ἰατρὸς ἐπαγγελλόμενος φαρμάκοις ἀναιρήσειν τὸν Ἡύρρον, εἰ χάρις αὐτῷ παρ' ἐκείνων ὁμολογηθεῖν λύσαντι τὸν πόλεμον ἀκινδύνως. Ὁ δὲ Φαβρικός δυσχεράνας πρὸς τὴν ἀδικίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν συνάρχοντα διαθεὶς ὁμοίως ἐπεμψε γράμματα πρὸς τὸν Ἡύρρον κατὰ τάχος φυλάττεσθαι τὴν ἐπιβουλὴν κελεύων. Εἶχε δὲ οὕτως τὰ γεγραμμένα· «Γάιος Φαβρικός

καὶ Κρόντος Αἰμίλιος, ὑπατοὶ Ῥωμαίων, Πύρρον βασιλεῖ χαίρειν. Οὕτε φίλων εὐτυχῆς ἔοικας εἶναι κριτῆς οὕτε πολεμίων. Γνώσῃ δὲ τὴν πεμφθεῖσαν ἡμῖν ἐπιστολὴν ἀναγνοῦς, ὅτι χρηστοῖς καὶ δικαίοις ἀνδράσι πολεμεις, ἀδίκους δὲ καὶ κακοῖς πιστεύεις. Οὐδὲ γὰρ ταῦτα σὴ χάριτι μὴνύομεν, ἀλλ' ἔπως μὴ τὸ σὸν πάθος ἡμῖν διαβολὴν ἐνέγκῃ καὶ δόλῳ δόξωμεν, ὡς ἀρετῇ μὴ δυνάμενοι, κατεργάσασθαι τὸν πόλεμον». Ἐντυχὼν τούτοις τοῖς γράμμασιν ὁ Πύρρος καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἐξελέγξας τὸν μὲν ἰατρὸν ἐκόλασε, Φαβρίκιον δὲ καὶ Ῥωμαίους ἀμοιβὴν ἔδωρετο προῖκα τοὺς ἀίχμαλώτους, καὶ πάλιν ἔπεμψε τὸν Κινέαν διαπραξόμενον αὐτῷ τὴν εἰρήνην. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἴσους ἀπέλυσαν αὐτῷ Ταραντίνων καὶ Σαυνιτῶν, περὶ δὲ φιλίας καὶ εἰρήνης οὐδὲν εἶων διαλέγεσθαι, πρὶν ἀράμενος τὰ ὄπλα καὶ τὸν στρατὸν ἐξ Ἰταλίας, αἷς ἦλθε ναυσίν, ἀποπλεύσῃ πάλιν εἰς Ἡπειρον. Ἐκ τούτου μάχης ἄλλης τῶν πραγμάτων δεσμένων ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν ἐχώρει, καὶ περὶ Ἀσκουλον πόλιν τοῖς Ῥωμαίοις συνῆψε. Χρόνῳ δὲ πολλῷ λέγεται μὲν ἀρχὴ τροπῆς κατ' αὐτὸν γενέσθαι τὸν Πύρρον, τὸ δὲ πλεῖστον ἀλκῆ καὶ βίᾳ τῶν ἐλεφάντων καταιργάσατο, χρῆσασθαι τῇ ἀρετῇ πρὸς τὴν μάχην τῶν Ῥωμαίων μὴ δυναμένων. Τῆς δὲ φυγῆς οὐ μακρὰς εἰς τὸ στρατόπεδον γενομένης, ἑξακισχιλίους ἀποθανεῖν φησι τῶν Ῥωμαίων Ἰερώνυμος, τῶν δὲ περὶ Πύρρον ἐν τοῖς βασιλικαῖς ὑπομνήμασιν ἀνενεχθῆναι τρισχιλίους πεντακοσίους καὶ πέντε τεθνηκότας. Διελύθησαν δὲ ἀμρότεροι· καὶ λέγεται τὸν Πύρρον εἰπεῖν πρὸς τινὰ τῶν συνηθόμενων αὐτῷ· «Ἄν ἔτι μίαν μάχην Ῥωμαίους νικήσωμεν, ἀπολούμεθα παντελῶς». Πολὸν μὲν γὰρ ἀπωλώλει μέρος, ἤς ἄγων ἦκε δυνάμεως, φίλοι δὲ καὶ στρατηγοὶ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες, μεταπέμπεσθαι δὲ οὐκ ἤσαν ἕτεροι, καὶ τοὺς αὐτόθι συμμάχους ἀμβλυτέρους ἑώρα, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀναπληρούμενον εὐπόρως καὶ ταχὺ τὸ στρατόπεδον

καὶ ταῖς ἤτταις οὐκ ἀποβάλλοντας τὸ θαρρεῖν, ἀλλὰ καὶ
 ῥώμην καὶ φιλονικίαν ὑπ' ὀργῆς ἐπὶ τὸν πόλεμον προσ-
 λαμβάνοντας.

ΚΟΪΝΤΟΣ ΦΑΒΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΜΕΛΛΗΤΗΣ

2. Ἐπεὶ Ἄννιθας ἐμβαλὼν εἰς Ἰταλίαν καὶ μάχῃ πρῶ-
 τον περὶ τὸν Τρεβίαν ποταμὸν ἐπικρατήσας, αὐτὸς μὲν
 ἤλαυνε διὰ Τυρρηγίας πορθῶν τὴν χώραν, ἔκπληξιν δὲ
 δεινὴν καὶ φόβον εἰς τὴν Ῥώμην ἐνέβαλε, Φάβιος τὴν ὀλι-
 γόττητα τῶν πολεμίων καὶ τὴν ἀχρηματίαν πυνθανόμενος
 καρτερεῖν παρεκάλει τοὺς Ῥωμαίους καὶ μὴ μάχεσθαι πρὸς
 ἄνθρωπον διὰ πολλῶν ἀγῶνων ἠσκημένῃ στρατιᾷ χρώμε-
 νον, ἀλλὰ τοῖς συμμάχοις ἐπιπέμποντας βοηθείας καὶ τὰς
 πόλεις διὰ χειρὸς ἔχοντας αὐτὴν ἔαν περὶ αὐτῇ μακρῖνεσθαι
 τὴν ἀκμὴν τοῦ Ἄννιθου, καθάπερ φλόγα λάμψασαν ἀπὸ
 μικρᾶς καὶ κούφης δυνάμεως.

3. Οὐ μὴν ἔπεισε Φλαμίνιον τὸν ὑπατον· ἀλλὰ φήσας
 οὐκ ἀνέξεσθαι προσιόντα τῇ Ῥώμῃ τὸν πόλεμον οὐδ' ὡσπερ
 ὁ παλαιὸς Κάμιλλος ἐν τῇ πόλει διαμαχεῖσθαι περὶ αὐτῆς,
 τὸν μὲν στρατὸν ἐξάγειν ἐκέλευσε τοὺς χιλιάρχους, αὐτὸς
 δ' ἐπὶ τὸν ἵππον ἀλλόμενος, ἐξ οὐδενὸς αἰτίου προδῆλου
 παραλόγως ἐντρόμου τοῦ ἵππου γενομένου ἐξέπεσε, καὶ κατε-
 νεχθεὶς ἐπὶ κεφαλῇν ὅμως οὐδὲν ἔτρεψε τῆς γνώμης, ἀλλ'
 ὡς ὄρμησεν ἐξ ἀρχῆς ἀπαντῆσαι τῷ Ἄννιθᾳ, περὶ τὴν κα-
 λουμένην Τρασιμένην λίμνην τῆς Τυρρηγίας παρετάξατο.
 Αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Φλαμίνιος πολλὰ καὶ τόλμης ἔργα καὶ
 ῥώμης ἐπιδεικνύμενος ἔπεσε, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ κράτιστοι.
 τῶν δ' ἄλλων τραπέντων πολὺς ἦν φόνος καὶ πεντακισχί-
 λιοι πρὸς μυριάς κατεκόπησαν, καὶ ἐάλωσαν ἕτεροι τοσοῦ-
 τοι. Τὸ δὲ Φλαμινίου σῶμα φιλοτιμούμενος θάψαι καὶ κο-

σμήσαι δι' ἀρετὴν ὁ Ἀννίβας οὐχ εὔρεν ἐν τοῖς νεκροῖς, ἀλλ' ἠγνοεῖτο τὸ παράπαν, ὅπως ἠφανίσθη. Τὴν μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ Τρεβίου γενομένην ἤτταν οὐθ' ὁ γράψας στρατηγὸς οὐθ' ὁ πεμφθεὶς ἄγγελος ἀπ' εὐθείας ἔφρασεν, ἀλλ' ἐψεύσατο τὴν νίκην ἐπίδικον αὐτοῖς καὶ ἀμφίδοξον γενέσθαι· περὶ δὲ ταύτης ὡς πρῶτον ἤκουσεν ὁ στρατηγὸς Πομπώσιος, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸν δῆμον οὐ περιπλοκὰς οὐδὲ παραγωγὰς, ἀλλ' ἀντικρυς ἔφη προσελθών· «Νενικήμεθα, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, μεγάλη μάχη καὶ διέφθαρται τὸ στρατόπεδον καὶ Φλαμίνιος ὕπατος ἀπόλωλε. Ἄλλὰ βουλεύεσθε περὶ σωτηρίας αὐτῶν καὶ ἀσφαλείας.» Οὗτος μὲν οὖν ὡσπερ πνεῦμα τὸν λόγον ἐμβαλὼν εἰς πέλαγος τοσοῦτου δῆμου συνετάραξε τὴν πόλιν. Πάντες δ' εἰς μίαν γνώμην συνήχθησαν ἀνυπευθύνου δεῖσθαι τὰ πράγματα μοναρχίας, ἣν δικτατορίαν καλοῦσι, καὶ τοῦ μεταχειριζομένου ταύτην ἀθρόπτως καὶ ἀδεῶς ἀνδρός· εἶναι δὲ τοῦτον ἕνα, Φάβιον Μάξιμον, ἰσόρροπον ἔχοντα τῷ μεγέθει τῆς ἀρχῆς τὸ φρόνημα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἦθους, ἡλικίας τε κατὰ τοῦτο γεγεννημένον, ἐν ᾧ συνέστηκεν ἔτι πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς βουλεύματα τὸ σῶμα τῇ ῥώμῃ, καὶ συγκέκραται τῷ φρονίμῳ τὸ θαρραλέον.

5. Ὡς οὖν ταῦτ' ἔδοξεν, ἀποδειχθεὶς δικτάτωρ Φάβιος τρέπεται πρὸς Ἀννίβαν οὐχ ὡς διαμαχομένους, ἀλλὰ χρόνῳ τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ καὶ χρήμασι τὴν ἀπορίαν καὶ πολυανθρωπία τὴν ὀλιγότητα τρίβειν καὶ ὑπαναλίσκειν βεβουλευμένους. Ὅθεν αἰεὶ ἐν τόποις ὀρεινοῖς στρατοπεδεύων ἐπηρωρεῖτο, καθημένους μὲν ἡσυχάζων, κινουμένους δὲ κατὰ τῶν ἀκρῶν κύκλῳ περιῶν καὶ περιφαινόμενος ἐκ διαστήματος, ὅσον ἀκοντὶ μὴ βιασθῆναι μάχεσθαι καὶ φόβον ὡς μαχησόμενος τοῖς πολεμίοις ἀπὸ τῆς μελλήσεως αὐτῆς παρέχειν. Οὕτω δὲ παράγων τὸν χρόνον ὑπὸ πάντων κατεφρονεῖτο, καὶ κακῶς μὲν ἤκουεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κομιδῇ δὲ τοῖς

πολεμίοις ἄτολμος ἐδόκει καὶ τὸ μηδὲν εἶναι πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς Ἀννίβου. Μόνος δ' ἐκαῖνος αὐτοῦ τὴν δεινότητα καὶ τὸν τρόπον, ᾧ πολεμεῖν ἐγνώκει, συνιδὼν καὶ διανοηθεὶς, ὡς πάσῃ τέχνῃ καὶ βίᾳ κινήτεος ἐστὶν εἰς μάχην ὁ ἀνὴρ ἢ διαπέπρακται τὰ Καρχηδονίων, οἷς μὲν εἰσι κρείττους ὅπλοις χρήσασθαι μὴ δυναμένων, οἷς δὲ λείπονται σώμασι καὶ χρήμασιν ἐλαττωμένων καὶ δαπανωμένων εἰς τὸ μηδὲν, ἐπὶ πᾶσαν ἰδέαν στρατηγικῶν σοφισμάτων τρεπόμενος προσέβαλλε καὶ διετάραττε καὶ μετήγε πολλαχόσε τὸν Φάβιον, ἐκστήσαι τὼν ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας λογισμῶν βουλόμενος. Τῷ δὲ ἡ γνώμη πίστιν ἔχουσα τοῦ συμφέροντος ἐν ἐαυτῇ βέβαιος εἰστίκει καὶ ἀμετάπτωτος ἠνώχλει δ' αὐτὸν ὁ ἵππαρχος Μινούκιος φιλομαχῶν ἀκαίρως καὶ θρασυδέμενος καὶ δημαγωγῶν τὸ στράτευμα μανικῆς φορᾶς καὶ κενῶν ἐλπίδων ὑπ' αὐτοῦ πεπληρωμένον· οἱ τὸν μὲν Φάβιον σκώπτοντες Ἀννίβου παιδαγωγὸν ἀπεκάλουν, τὸν δὲ Μινούκιον μέγαν ἄνδρα καὶ τῆς Ῥώμης ἄξιον ἠγοῦντο στρατηγόν. Ὁ δὲ μᾶλλον εἰς θράσος ἀνεμμένος ἐχλεύαζε μὲν τὰς ἐπὶ τῶν ἄκρων στρατοπεδείας, ὡς καλὰ θέατρα τοῦ δικτάτορος αἰεὶ παρασκευαζομένου θεωρήσουσι πορθουμένην καὶ φλεγόμενην τὴν Ἰταλίαν, ἠρώτα δὲ τοὺς φίλους τοῦ Φαβίου, πότερον εἰς τὸν οὐρανὸν ἄρας ἀναφέρει τὸν στρατὸν ὡς τῆς γῆς ἀπεγνωκῶς, ἢ νέφη καὶ ἐμίχλας προβαλλόμενος ἀποδιδράσκει τοὺς πολεμίους. Ταῦτα τῶν φίλων πρὸς τὸν Φάβιον ἀπαγγελλόντων καὶ τὴν ἀδοξίαν τῷ κινδύνῳ λῦσαι παραινούντων, «Οὕτω μεντᾶν» ἔφη «δειλότερος ἢ νῦν εἶναι δοκῶ γενοίμην, εἰ σκώμματα καὶ λαιδορίας φοβηθεὶς ἐκπέσοιμι τῶν ἑμαυτοῦ λογισμῶν. Καίτοι τὸ μὲν ὑπὲρ πατρίδος οὐκ αἰσχρὸν δέος, ἡ δὲ πρὸς δόξαν ἀνθρώπων καὶ διαβολὰς καὶ φόβους ἐκπληξίς οὐκ ἀξίου τηλικαύτης ἀρχῆς ἀνδρός, ἀλλὰ δουλεύοντας, ὧν κρατεῖν αὐτὸν καὶ δεσπόζειν κακῶς φρονούντων προσήκει.»

ΜΑΡΚΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ

13. Ὁ Μάρκελλος ἀποδειχθεὶς ὕπατος τὸ τρίτον εἰς Σικελίαν ἐπλευσε. Αἱ γὰρ Ἀννίβου περὶ τὸν πόλεμον εὐπραξίαι Καρχηδονίους ἐπῆραν ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς νήσου, μάλιστα τεταραγμένων τῶν περὶ τὰς Συρακούσας μετὰ τὴν Ἱερωνύμου τοῦ τυράννου τελευτήν. Διὸ καὶ Ῥωμαίων ἦν ἐκεῖ προαπεσταλμένη δύναμις καὶ στρατηγὸς Ἄππιος.

14. Ἄρας δ' ὁ Μάρκελλος τῷ στρατῷ παντὶ πρὸς τὰς Συρακούσας ἐχώρει. Καὶ καταστρατοπεδεύσας πλησίον προσβολὰς ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν, Ἄππιου μὲν τὸν πεζὸν ἐπάγοντος στρατόν, αὐτὸς δὲ πενήρεις ἔχων ἐξήκοντα παντοδαπῶν ὄπλων καὶ βελῶν πλήρεις. Ὑπὲρ δὲ μεγάλου ζεύγματος νεῶν δικτῶ πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμένων μηχανὴν ἄρας ἐπέπλει πρὸς τὸ τεῖχος ἧς ἄρα λόγος οὐδεὶς ἦν Ἀρχιμήδει καὶ τοῖς Ἀρχιμήδους μηχανήμασι.

15. Ὡς οὖν προσέβαλον οἱ Ῥωμαῖοι διχόθεν, ἐκπληξίς ἦν τῶν Συρακουσίων μηδὲν ἂν ἀνθέξειν πρὸς βίαν καὶ δύναμιν οἰομένων τσαούτην. Σχάσαντος δὲ τὰς μηχανὰς τοῦ Ἀρχιμήδους ἅμα τοῖς μὲν πεζοῖς ἀπήντα τοξεύματά τε καὶ λίθων ὑπέρογκα μεγέθη, βολίβη καὶ τάχει καταφερομένων ἀπίστω καὶ ἀθρόους ἀνατρεπόντων τοὺς ὑποπίπτοντας καὶ τὰς τάξεις συγγεόντων, ταῖς δὲ ναυσὶν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀφνω ὑπεραιωρούμεναι κεραταί, τὰς μὲν ὠθοῦσαι κατέδυον εἰς βυθόν, τὰς δὲ χερσὶ σιδηραῖς ἢ στόμασιν εἰκασμένοις γεράνων ἀνασπῶσαι πρῶραθεν ὀρθὰς ἐπὶ πρύμναν ἐθάπτιζον. Πολλάκις δὲ μετέωρος ἐξαρθεῖσα ναὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης δεῦρο κἀκείσε περιδινουμένη καὶ κρεμαμένη θέαμα φρικῶδες ἦν, μέχρι οὗ τῶν ἀνδρῶν ἀπορριφέντων καὶ διασφεν-

δονηθέντων κενή προσπέσοι τοῖς τείχεσι τῆς λαβῆς ἀνάσεις. Ἦν δὲ ὁ Μάρκελλος ἀπὸ τοῦ ζεύγματος ἐπήγε μηχανήν, σαμβύκη μὲν ἐκαλεῖτο δι' ὁμοιότητά τινα σχήματος πρὸς τὸ μουσικὸν ὄργανον, ἔτι δὲ ἄπωθεν αὐτῆς προσφερομένης πρὸς τὸ τεῖχος ἐξήλατο λίθος δεκατάλαντος ὀγκύην, εἶτα ἕτερος ἐπὶ τούτῳ καὶ τρίτος, οἱ ἐμπесόντες τῆς τε μηχανῆς τὴν βάσιν συνηλόγησαν καὶ τὸ γόμφωμα διέσπασαν τοῦ ζεύγματος, ὥστε τὸν Μάρκελλον ἀπορούμενον αὐτὸν τε ταῖς ναυσὶν ἀποπλεῖν κατὰ τάχος καὶ τοῖς πεζοῖς ἀναχώρησιν παρεγγυῆσαι. Βουλευομένοις δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἔτι νυκτὸς, ἂν δύνωνται, προσμεῖξαι τοῖς τείχεσι· τοὺς γὰρ τόνους, οἷς χρῆσθαι τὸν Ἀρχιμήδην, ῥύμην ἔχοντας ὑπερπετεῖς ποιήσεσθαι τὰς τῶν βελῶν ἀφέσεις, ἐγγύθεν δὲ καὶ τελέως ἀπράκτους εἶναι δίκστημα τῆς πληγῆς οὐκ ἐχούσης. Ὁ δ' ἦν, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ ταῦτα πάσαι παρεσκευασμένος.

16. Ὡς οὖν προσεμίξαν οἰόμενοι λανθάνειν, αὐθις αὐ βέλεσι πολλοῖς ἐντυγχάνοντες καὶ πληγαῖς ἀνεχώρουσιν ὀπίσω. Κάνταυθα πάλιν αὐτῶν εἰς μῆκος ἐκτεταγμένων, βελῶν ἐκθεόντων καὶ καταλαμβανόντων ἀπιόντας, ἐγένετο πολλὸς μὲν αὐτῶν φόβος, πολλὸς δὲ τῶν νεῶν συγκρουσμός, οὐδὲν ἀντιδρᾶσαι τοὺς πολεμίους δυναμένων. Τὰ γὰρ πλείεστα τῶν ὀργάνων ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐσκευοποιήθη τῷ Ἀρχιμήδει, καὶ θεομαχοῦσιν ἐφίκεσαν οἱ Ῥωμαῖοι, μυρίων αὐτοῖς κακῶν ἐξ ἀφανοῦς ἐπιχεομένων.

18. Ἀρχιμήδης μὲν οὖν ἀήττητον ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ διεφύλαξε. Τῆς δὲ πολιορκίας διὰ μέσου Μάρκελλος εἶλε μὲν Μεγαρέας, πόλιν ἐν ταῖς παλαισιτάταις τῶν Σικελιωτίδων, εἶλε δὲ τὸ Ἴπποκράτους πρὸς Ἀκρίλλαις στρατόπεδον, καὶ κατέκτεινεν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους ἐπιπεσῶν χάρακα βλλομένοις, ἐπέδραμε δὲ πολλὴν τῆς Σικελίας καὶ πόλεις ἀπέστησε Καρχηδονίων καὶ μάχας ἐνίκησε πάσας τοὺς ἀντιταχθῆναι τολμήσαντας.

Χρόνῳ δὲ προϊόντι Δάμιππὸν τινα Σπαρτιάτην ἐκ Συρακουσῶν λαθῶν ἐκπλέοντα αἰχμάλωτον, ἀξιούτων ἐπὶ λύτρωσι τῶν Συρακουσίων κομίσασθαι τὸν ἄνδρα, πολλάκις ὑπὲρ τούτου διαλεγόμενος καὶ συντιθέμενος, πύργον τινα κατεσκέφατο φυλαττόμενον μὲν ἀμελῶς, ἄνδρας δὲ δυνάμενον δέξασθαι κρύφα, τοῦ τείχους ἐπιθατοῦ παρ' αὐτὸν ὄντος. Ὡς οὖν τό τε ὕψος ἐκ τοῦ πολλάκις προσιέναι καὶ διαλέγεσθαι πρὸς τὸν πύργον εἰκάσθη καλῶς καὶ κλίμακες παρεσκευάσθησαν, ἑορτὴν Ἀρτέμιδι τοὺς Συρακουσίους ἄγοντας καὶ πρὸς οἶνον ὠρμημένους καὶ παιδιὰν παραφυλάξας, ἔλαθεν οὐ μόνον τὸν πύργον κατασχών, ἀλλὰ καὶ κύκλῳ τὸ τεῖχος παρεμπλήσας ὅπλων πρὶν ἡμέραν γενέσθαι καὶ τὰ Ἐξάπυλα διακόψας. Ἀρχομένων δὲ κινεῖσθαι καὶ ταράττεσθαι τῶν Συρακουσίων πρὸς τὴν αἴσθησιν, ἅμα πανταχόθεν ταῖς σάλπιγξι χρῆσθαι κελεύσας, φυγὴν ἐποίησε πολλήν καὶ φόβον, ὡς οὐδενὸς μέρους ἀναλώτου μένοντος. Ἐμνε δὲ τὸ καρτερώτατον καὶ κάλλιστον καὶ μέγιστον (Ἀχραδινὴ καλεῖται) διὰ τὸ τετειχίσθαι πρὸς τὴν ἔξω πόλιν, ἧς τὸ μὲν Νέαν, τὸ δὲ Τύχην ὀνομάζουσι.

19. Καὶ τούτων ἐχομένων ἅμα φάει διὰ τῶν Ἐξαπύλων ὁ Μάρκελλος κατῆι μακαριζόμενος ὑπὸ τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἡγεμόνων. Αὐτὸς μέντοι λέγεται κατιδὼν ἄνωθεν καὶ περισκεψάμενος τῆς πόλεως τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ἐπὶ πολὺ δακρῦσαι τῇ μέλλοντι γίνεσθαι συμπαθήσας, ἐννοήσας οἶον ἐξ οἴου σχῆμα ἀμείψει μετὰ μικρὸν ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου διαφορηθεῖσα. Τῶν γὰρ ἡγεμόνων οὐδεὶς μὲν ἦν ὁ τολμῶν ἐναντιοῦσθαι τοῖς στρατιώταις αἰτουμένοις δι' ἀρπαγῆς ὠφεληθῆναι, πολλοὶ δὲ καὶ πυρπολεῖν καὶ κατασκάπτειν ἐκέλευον. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὐδὲ ὅλως προσήκατο τὸν λόγον ὁ Μάρκελλος, μάλα δὲ ἄκων βιασθεὶς ἔδωκεν ἀπὸ χρημάτων καὶ ἀνδραπέδων ὠφελεῖσθαι, τῶν δὲ ἐλευθέρων σωματίων ἀπέπειπεν ἄψασθαι, καὶ διεκελεύσατο μήτε ἀποκτεῖ-

ναί τινα μήτε ἀνδραποδίσασθαι Συρακουσίων. Λέγεται δ' οὐκ ἐλάττονα τοῦτον ἢ τὸν ὕστερον ἀπὸ Καρχηδόνος διαφορηθέντα πλοῦτον γενέσθαι· καὶ γὰρ τὴν ἄλλην πόλιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἀλοῦσαν ἐκ προδοσίας ἐδιάσαντο διαρπάσαι πλὴν τῶν βασιλικῶν χρημάτων· ταῦτα δὲ εἰς τὸ δημόσιον ἐξηρέθη. Μάλιστα δὲ τὸ Ἀρχιμήδους πάθος ἠνίασε Μάρκελλον. Ἔτυχε μὲν γὰρ αὐτός τι καθ' ἑαυτὸν ἀνασκοπῶν ἐπὶ διαγράμματος· καὶ τῇ θεωρίᾳ δεδωκῶς ἅμα τήν τε διάνοιαν καὶ τὴν πρόσοψιν οὐ προήσθετο τὴν καταδρομὴν τῶν Ῥωμαίων οὐδὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως· ἄφνω δὲ ἐπιστάντος αὐτῷ στρατιώτου καὶ κελεύοντος ἀκολουθεῖν πρὸς Μάρκελλον, οὐκ ἐβούλετο, πρὶν ἢ τελέσαι τὸ πρόβλημα καὶ καταστῆσαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. Ὁ δὲ ὀργισθεὶς καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος ἀνεῖλεν αὐτόν. Ἔτεροι μὲν οὖν λέγουσιν ἐπιστῆναι μὲν εὐθὺς ὡς ἀποκτενοῦντα ξιφῆρη τὸν Ῥωμαῖον, ἐκείνον δ' ἰδόντα δεῖσθαι καὶ ἀντιβολεῖν ἀναμειναι βραχὺν χρόνον, ὡς μὴ καταλίπη τὸ ζητούμενον ἀτελές, τὸν δὲ οὐ φροντίσαντα διαχρήσασθαι. Ὅτι μέντοι Μάρκελλος ἤλγησε καὶ τὸν αὐτόχειρα τοῦ ἀνδρὸς ἀπεστράφη καθάπερ ἐναγῆ, τοὺς δὲ οἰκείους ἀνευρῶν ἐτίμησεν, ὁμολογεῖται. >>

ΤΙΤΟΣ ΚΟΪΝΤΟΣ ΦΛΑΜΙΝΙΝΟΣ

5. Τίτος πυθανόμενος τὸν Φίλιππον, ὡς ὅμοια φεύγοντι τὴν Θετταλίαν διερχόμενος τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐκ τῶν πόλεων ἀνίστησιν εἰς τὰ ὄρη, τὰς δὲ πόλεις καταπίμπρησι, τῶν δὲ χρημάτων τὰ λειπόμενα διὰ πλῆθος ἢ βάρος ἀρπαγὴν προτίθεται, τρόπον τινὰ τῆς χώρας ἐξιστάμενος ἤδη Ῥωμαίοις, παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ὡσπερ οἰκείας

κηδομένους βαδίζειν. Καὶ μέντοι καὶ παρείχεν αὐτοῖς τὰ γινόμενα τῆς εὐταξίας αἴσθησιν εὐθύς. Προσεχώρουν μὲν γὰρ αἱ πόλεις ἀφαμένοις Θετταλίας, οἱ δ' ἐντὸς Πυλῶν Ἕλληνας ἐπόθουν τὸν Τίτον, Ἀχαιοὶ δὲ τὴν Φιλίππου συμμχίαν ἀπειπάμενοι πολεμεῖν ἐψηφίσαντο μετὰ Ῥωμαίων πρὸς αὐτόν. Ὀπούντιοι δέ, καίπερ Αἰτωλῶν τότε Ῥωμαίους συναγωνιζομένων προθυμώτατα καὶ τὴν πόλιν ἀξιούντων παραλαβεῖν καὶ φυλάττειν, οὐ προσέσχον, ἀλλὰ μεταπεμφάμενοι τὸν Τίτον ἐκείνῳ διεπίστευσαν ἑαυτοὺς καὶ παρέδωκαν. Πύρρον μὲν οὖν λέγουσιν, ὅτε πρῶτον ἀπὸ σκοπῆς κατειδεὶς τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων διακεκοσμημένον, εἰπεῖν οὐ βρβαρικήν αὐτῷ φανῆναι τὴν τῶν βαρβάρων παράταξιν· οἱ δὲ Τίτῳ πρῶτον ἐντυγχάνοντες ἠναγκάζοντο παραπλησίως ἀφιέναι φωνάς. Ἀκούοντες γὰρ τῶν Μακεδόνων, ὡς ἄνθρωπος ἄρχων βαρβάρου στρατιᾶς ἔπεισι δι' ὄπλων πάντα καταστρεφόμενος καὶ δουλούμενος, εἶτα ἀπαντῶντες ἀνδρὶ τὴν τε ἡλικίαν νέῳ καὶ τὴν ὄψιν φιλανθρώπῳ, φωνὴν τε Ἑλληνι καὶ τιμῆς ἀληθοῦς ἐραστῇ, θαυμασίως ἐκηλοῦντο, καὶ τὰς πόλεις ἀπιόντες ἐνεπίμπλασαν εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτόν ὡς ἐχούσας ἠγεμόνα τῆς ἐλευθερίας. Ἐπεὶ δὲ καὶ Φιλίππῳ δοκοῦντι συμβατικῶς ἔχειν εἰς ταῦτόν ἐλθὼν προὔτεινεν εἰρήνην καὶ φιλίαν ἐπὶ τῇ τοῦ Ἑλλήνας αὐτονόμους ἔαν καὶ τὰς φρουράς ἀπαλλάττειν, ὁ δὲ οὐκ ἐδέξατο, παντάπασιν ἤδη τότε καὶ τοῖς θεραπεύουσι τὰ τοῦ Φιλίππου παρέστη Ῥωμαίους πολεμήσοντας ἠκειν οὐχ Ἕλλησιν, ἀλλ' ὑπὲρ Ἑλλήνων Μακεδόσι.

Δ 8. Τῇ δ' ὑστεραία περὶ τὸν ὄρθρον ἐκ μυλακῆς καὶ νοτίου νυκτὸς εἰς ὀμίχλην τῶν νεφῶν τρεπομένων ἀνεπίπλατο ζόφου βαθέος πᾶν τὸ πεδίον, καὶ κατῆει παχὺς ἐκ τῶν ἄκρων ἀγρὲς εἰς τὸ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων εὐθύς ἀρχομένης ἡμέρας ἀποκρύπτων τοὺς τόπους. Οἱ δὲ ὑπ' ἀμφοτέρων ἀποσταλέντες κατασκοπῆς ἕνεκα ἐν πάνυ βραχεῖ περιπε-

σόντες ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ τὰς καλουμένας Κυνὸς κεφαλάς, αἱ λόφων οὔσαι πυκνῶν καὶ παραλλήλων ἄκραι λεπταὶ δι' ὁμοιότητα τοῦ σχήματος οὕτως ὠνομάσθησαν. Γενομένων δὲ μεταβολῶν κατὰ τὰς φυγὰς καὶ διώξεις, ἐκάτεροι τοῖς πονοῦσιν αἰεὶ καὶ ὑποχωροῦσιν ἐπιπέμποντες βοήθειαν ἐκ τῶν στρατοπέδων, καὶ ἤδη τοῦ ἀέρος ἀνακαθαιρομένου καθορῶντες τὰ γινόμενα πανστρατιᾷ συνέβαλον. Ἔπεσον δὲ ἑκατακισχιλίων οὐκ ἐλάττους Μακεδόνες, ἐάλωσαν δὲ περὶ πεντακισχιλίους. Καὶ οὕτω καταλύεται τὸν πόλεμον ὁ Τίτος· καὶ τὴν μὲν Μακεδονικὴν ἀπέδωκεν αὐτῷ βασιλείαν, τῆς δὲ Ἑλλάδος προσέταξεν ἀποστήναι, χιλίους δὲ ταλάντοις ἐζημίωσε, τὰς δὲ ναῦς πάσας παρείλετο πλὴν δέκα, τῶν δὲ παίδων τὸν ἕτερον Δημήτριον, ὀμηρεῦσοντα λαβὼν εἰς Ῥώμην ἀπέστειλε.

10. Ἐπεὶ δὲ οἱ δέκα πρέσβεις, οὓς ἡ σύγκλητος ἔπεμψε τῷ Τίτῳ, συνεβούλευον τοὺς μὲν ἄλλους Ἑλληνας ἐλευθεροῦν, Κόρινθον δὲ καὶ Χαλκίδα καὶ Δημητριάδα διατηρεῖν ἐμφροῦρους ἕνεκα τῆς πρὸς Ἀντίοχον ἀσφαλείας, ἐνταῦθα δὲ ταῖς κατηγορίαις τὰς πόλεις ἀνεργήγνυσαν Αἰτωλοί, τὸν μὲν Τίτον κελειόντες τὰς πέδας τῆς Ἑλλάδος λύειν (οὕτω γὰρ ὁ Φιλιππος εἰώθει τὰς προειρημένας πόλεις ὀνομάζειν), τοὺς δ' Ἑλληνας ἐρωτῶντες, εἰ κλοιὸν ἔχοντες βαρύτερον μὲν, λειότερον δὲ τοῦ πάλαι τὸν νῦν χαίρουσι καὶ θαυμάζουσι τὸν Τίτον ὡς εὐεργέτην, ὅτι τοῦ ποδῶς λύσας τὴν Ἑλλάδα τοῦ τραχήλου δέδωκε. Ἐφ' οἷς ἀχθόμενος ὁ Τίτος καὶ βαρέως φέρων καὶ δεόμενος τοῦ συνεδρίου τέλος ἐξέπεισε καὶ ταύτας τὰς πόλεις ἀνεῖναι τῆς φρουρᾶς, ὅπως ὀλόκληρος ἡ χάρις ὑπάρξῃ παρ' αὐτοῦ τοῖς Ἑλλησι. Ἰσθμίων οὖν ἀγομένων πλῆθος μὲν ἀνθρώπων ἐν τῷ σταδίῳ καθῆστο τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα θεωμένων, οἷα δὲ διὰ χρόνων πεπαυμένης μὲν πολέμων τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ἐλπίσιν ἐλευθερίας, σαφεῖ δὲ εἰρήνῃ πανηγυριζούσης· τῇ σάλπιγγι δὲ

σιωπῆς εἰς ἅπαντας διαδοθείσης προσελθὼν εἰς μέσον ὁ κήρυξ ἀνεῖπεν, ὅτι Ῥωμαίων ἢ σύγκλητος καὶ Τίτος Κόϊντος στρατηγὸς ὕπατος καταπολεμήσαντες βασιλέα Φίλιππον καὶ Μακεδόνας ἀφῆσιν ἀφρουρήτους καὶ ἐλευθέρους καὶ ἀφορολογήτους, νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίοις Κορινθίους, Λοκρούς, Φωκεῖς, Εὐβοέας, Ἀχαιοὺς Φθιώτας, Μάγνητας, Θετταλοὺς, Περραιβοὺς. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὐ πάντες οὐδὲ σαφῶς ἐπήκουσαν, ἀλλ' ἀνώμαλος καὶ θορυβώδης κίνησις ἦν ἐν τῇ σταδίῳ, θαυμαζόντων καὶ διαπυθνομένων καὶ πάλιν ἀνειπεῖν κλευόντων. ὡς δ' αὖθις ἡσυχίας γενομένης ἀναγαγὼν ὁ κήρυξ τὴν φωνὴν προθυμότερον εἰς ἅπαντας ἐγεγώνει καὶ διῆλθε τὸ κήρυγμα, κραυγὴ μὲν ἄπιστος τὸ μέγεθος διὰ χαρὰν ἐχώρει μέχρι θαλάττης, ὄρθον δὲ ἀνειστήκει τὸ θέατρον, οὐδεὶς δὲ λόγος ἦν τῶν ἀγωνιζομένων, ἔσπευδον δὲ πάντες ἀναπηδῆσαι καὶ δεξιώσασθαι τὸν σωτήρα τῆς Ἑλλάδος καὶ πρόμαχον.

ΜΑΡΚΟΣ ΠΟΡΚΙΟΣ ΚΑΤΩΝ

26. Ἐσχάτον τῶν Κάτωνος πολιτευμάτων τὴν Καρχηδόνος ἀνάστασιν οἶονται γεγονέναι, τῇ μὲν ἔργῳ τέλος ἐπιθέντος τοῦ νέου Σκιπίωνος, βουλῇ δὲ μάλιστα τῇ Κάτωνος ἀραμένων τὸν πόλεμον ἐξ αἰτίας τοιαύσδε. Κάτων ἐπέμφθη πρὸς Καρχηδόνιους καὶ Μασσανάσσην τὸν Νομάδα πολεμοῦντας ἀλλήλοις, ἐπισκεψόμενος τὰς τῆς διαφορᾶς προφάσεις. Ὁ μὲν γὰρ ἦν τοῦ δήμου φίλος ἀπ' ἀρχῆς, οἱ δ' ἐγεγόνεσαν ἔνσπονδοι μετὰ τὴν ὑπὸ Σκιπίωνος ἦτταν. Εὐρῶν δὲ τὴν πόλιν οὐχ, ὡς ᾤοντο Ῥωμαῖοι, κεκακωμένην καὶ ταπεινὰ πράττουσαν, ἀλλὰ πολλῇ μὲν εὐανδρουσαν

ήλικία, μεγάλων δὲ πλοῦτων γέμουσαν, ὅπλων δὲ παντοδαπῶν καὶ παρασκευῆς πολεμιστηρίου μεστῆν καὶ μικρὸν οὐδὲν ἐπὶ τούτοις φρονοῦσαν, οὐ τὰ Νομάδων ἦετο καὶ Μασσανάσσου πράγματα Ῥωμαίους ὄραν ἔχειν τίθεσθαι καὶ διαιτᾶν, ἀλλ' εἰ μὴ καταλήφονται πόλιν ἄνωθεν ἐχθρὰν καὶ βαρύθυμον, πάλιν ἐν τοῖς ἴσσις κινδύνους ἔσεσθαι. Ταχέως οὖν ὑποστρέψας ἐδίδασκε τὴν βουλὴν, ὡς αἱ πρότερον ἦνται καὶ συμφοραὶ Καρχηδονίων οὐ τοσοῦτον τῆς δυνάμεως, ὅσον τῆς ἀνοίας ἀπαρῦσασαι, κινδυνεύουσι αὐτοὺς οὐκ ἀσθενεστέρους, ἐμπειροτέρους δὲ πολεμεῖν ἀπεργάσασθαι, ἤδη δὲ καὶ προανακινεῖσθαι τοῖς Νομαδικοῖς τοὺς πρὸς Ῥωμαίους ἀγῶνας.

27. Πρὸς τούτοις φασὶ τὸν Κάτωνα καὶ οὐκα τῶν Λιβυκῶν ἐπίτηδες ἐκβαλεῖν ἐν τῇ βουλῇ τὴν τίθεινον ἀναβαλλόμενον· εἶτα θαυμασάντων τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος εἰπεῖν, ὡς ἡ ταῦτα φέρουσα χώρα τριῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχει τῆς Ῥώμης. Ἐκεῖνο δ' ἤδη καὶ βιαιότερον, τὸ περὶ παντὸς οὐ δήποτε πράγματος γνώμην ἀποφαινόμενον προσεπιφανεῖν οὕτως· «Δοκεῖ δέ μοι καὶ Καρχηδόνα μὴ εἶναι». Τούναντίον δὲ Πόπλιος Σκιπίων ὁ Νασικᾶς ἐπικαλούμενος αἰεὶ διετέλει λέγων καὶ ἀποφαινόμενος· «Δοκεῖ μοι Καρχηδόνα εἶναι». Πολλὰ γάρ, ὡς ἔοικεν, ὕβρει τὸν δῆμον ὄρων ἤδη πλημμυροῦντα, ἐβούλετο τοῦτον γοῦν τὸν φόβον ὡσπερ χαλινὸν ἐπικεῖσθαι σωφρονιστήρα τῇ θρασύτητι τῶν πολλῶν, ἔλαττον μὲν ἠγούμενος ἰσχύειν Καρχηδονίους τοῦ περιγενέσθαι Ῥωμαίων, μείζον δὲ τοῦ καταφρονεῖσθαι. Τῷ δὲ Κάτωνι τοῦτ' αὐτὸ δεινὸν ἐφαίνετο, βακχεύοντι τῷ δήμῳ καὶ σφαλλομένῳ τὰ πολλὰ δι' ἐξουσίαν πόλιν αἰεὶ μεγάλην, νῦν δὲ καὶ νήφουσαν ὑπὸ συμφορῶν καὶ κεκολασμένην ἐπικρέμασθαι καὶ μὴ παντάπασι τοὺς ἔξωθεν ἀνελεῖν τῆς ἡγεμονίας φόβους, ἀναφορὰς αὐτοῖς πρὸς τὰς οἰκοθεν ἀμαρτίας ἀπολιπόντας. Οὕτω μὲν ἐξεργάσασθαι λέγεται τὸν

τρίτον καὶ τελευταῖον ὁ Κάτων ἐπὶ Καρχηδονίου πόλεμον. ἀρξαμένων δὲ πολεμῆν ἐτελεύτησεν, ἀποθεσπίσας περὶ τοῦ μέλλοντος ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ τέλος ἀνδρός, ὅς ἦν τότε μὲν νεανίας, χιλιάρχος δὲ στρατευόμενος ἀπεδείκνυτο καὶ γνώμης ἔργα καὶ τόλμης πρὸς τοὺς ἀγῶνας.

ΓΑΙΟΣ ΜΑΡΙΟΣ

11. Ἄρτι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπηγγελημένης τῆς Ἰουγούρθα συλλήψεως, αἱ περὶ Τευτόνων καὶ Κίμβρων φῆμαι προσέπιπτον, ἀπιστίαν μὲν ἐν ἀρχῇ παρασχοῦσαι πλῆθους τε καὶ βρώμης τῶν ἐπερχομένων στρατῶν, ὕστερον δὲ τῆς ἀληθείας ὑποδεέστεραι φανείσαι. Μυριάδες μὲν γὰρ αἱ μάχιμοι τριάκοντα σὺν ὅπλοις ἐχώρουν, ὄχλοι δὲ παιδῶν καὶ γυναικῶν ἐλέγοντο πολλῷ πλείους συμπεριάγεσθαι, γῆς χρήζοντες, ἢ θρέφει τοσοῦτον πλῆθος, καὶ πόλεων, ἐν αἷς ἰδρυθέντες βιώνονται. Αὐτοὶ μὲν γὰρ ἀμειξία τῇ πρὸς ἑτέρους μήκει τε χώρας, ἣν ἐπῆλθον, ἠγνοοῦντο, τίνες ὄντες ἀνθρώπων ἢ πόθεν ὀρμηθέντες ὥσπερ νέφος ἐμπέσειεν Γαλατία καὶ Ἰταλία. Μάλιστα δ' εἰκάζοντο Γερμανικὰ γένη τῶν καθηκόντων ἐπὶ τὸν βόρειον ὠκεανὸν εἶναι τοῖς μεγέθεσι τῶν σωμάτων καὶ τῇ χαροπότητι τῶν ὀμμάτων. Τὸ δὲ πλῆθος οὐκ ἔλαττεν, ἀλλὰ πλεον εἶναι τοῦ λεχθέντος ὑπὸ πολλῶν ἱστορήται. Θυμὸν δὲ καὶ τόλμαν ἀνυπόσταται, δξύτητι καὶ βία πυρὸς ἐοικότες ἐπήεσαν, οὐδενὸς ἀντέχοντος αὐτῶν πρὸς τὴν ἔφοδον, ἀλλὰ πάντων μὲν, ὅσους ἐπῆλθον, ἐν λόγῳ λείας ἀγομένων καὶ φερομένων, πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων καὶ στρατηγῶν, ὅσοι προεκάθηντο τῆς ἐκτὸς Ἑλλεσπονδίας Γαλατίας, ἀνηρπασμένων ἀκλεῶς· οὐ καὶ μάλιστα τὴν φορὰν αὐτῶν κακῶς ἀγωνισάμενοι κατὰ

τῆς Ῥώμης ἐπεσπάσαντο. Νικήσαντες γάρ, οἷς ἐνέτυχον, καὶ χρημάτων πολλῶν κρατήσαντες ἔγνωσαν μηδαμοῦ γῆς ἑαυτοὺς ἰδρῦειν, πρὶν ἀνατρέψωσι τὴν Ῥώμην καὶ διαπορθήσωσι τὴν Ἰταλίαν.

12. Ταῦτα Ῥωμαῖοι πυνθανόμενοι ἐκάλουν Μάριον ἐπὶ τὴν στρατηγίαν. Καὶ τὸ δεύτερον ὑπατος ἀπεδείχθη. Ἐκ Λιβύης δὲ μετὰ τοῦ στρατεύματος διακομισθεὶς αὐταῖς Καλάνδαις Ἰανουαρίαις, ἦν ἔτους ἀρχὴν ἄγουσι Ῥωμαῖοι, τὴν τε ὑπατείαν ἀνέλαβε καὶ τὸν θρίαμβον εἰσήλασεν, ἅπiston ἐπιδειξάμενος θέαμα Ῥωμαίοις Ἰουγούρθαν αἰχμάλωτον, οὗ ζῶντος οὐδ' ἂν εἰς ἤλπισε πολεμίων κρατῆσαι.

15. Πυνθανόμενος δὲ τοὺς πολεμίους ὁ Μάριος ἐγγὺς εἶναι διὰ ταχέων ὑπερέβαλε τὰς Ἄλπεις καὶ τειχίσας στρατόπεδον παρὰ τῇ Ῥοδανῷ ποταμῷ συνήγεν εἰς αὐτὸ χορηγίαν ἄφθονον, ὡς μηδέποτε παρὰ τὸν τοῦ συμφέροντος λογισμὸν ἐκβιασθεῖη δι' ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων εἰς μάχην καταστῆναι. Τῶν δὲ βαρβάρων διελόντων σφᾶς αὐτοὺς εἶχα, Κίμβροι μὲν ἔλαχον διὰ Νωρικῶν ἄνωθεν ἐπὶ Κάτλον χωρεῖν καὶ τὴν πάροδον ἐκείνην βιάζεσθαι, Τεῦτονες δὲ διὰ Λιγύων ἐπὶ Μάριον παρὰ θάλατταν. Καὶ Κίμβροις μὲν ἐγένετο πλείων ἢ διατριβὴ καὶ μέλλησις, Τεῦτονες δὲ ἄραντες εὐθὺς καὶ διελόντες τὴν ἐν μέσῳ χώραν ἐφαίνοντο πλήθει τε ἄπειροι καὶ δυσπρόσοπτοι τὰ εἶδη, φθόγγον τε καὶ θόρυβον οὐχ ἑτέροις ὅμοιοι. Περιβαλλόμενοι δὲ τοῦ πεδίου μέγα καὶ στρατοπεδεύσαντες προυκαλοῦντο τὸν Μάριον εἰς μάχην.

18. Οἱ Τεῦτονες ἐπεχείρησαν μὲν ἠσυχάζοντος τοῦ Μαρίου πολιορκεῖν τὸ στρατόπεδον, βέλεσι δὲ πολλοῖς ἐντυχόντες ἀπὸ τοῦ χάρακος φερομένοις καὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν ἀποβαλόντες ἔγνωσαν εἰς τοῦμπροσθεν χωρεῖν ὡς ὑπερβαλόντες ἀδεῶς τὰς Ἄλπεις καὶ συσκευασάμενοι παρήμειβον τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, τότε δὲ μάλιστα παμπληθεὶς μήκει καὶ χρόνῳ τῆς παρόδου φανέντες. Ἐπεὶ δὲ

παρήλλαξαν οἱ βάρβαροι καὶ προήεσαν, ἄρας καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει σχεδὴν, ἐγγὺς μὲν αἰεὶ καὶ παρ' αὐτοὺς ἐκείνους ἰδρυόμενος, ὀχυραῖς δὲ χρώμενος στρατοπεδείαις καὶ χωρία καρτερὰ προβαλλόμενος, ὥστε ἐν ἀσφαλεῖ νυκτερεῦειν. Οὕτω δὴ προϊόντες ἐγένοντο πρὸς τοῖς καλουμένοις ὕδασι Σεξτίοις, ὅθεν ἔδει πορευθέντας οὐ πολλὴν ὁδὸν ἐν ταῖς Ἄλπεσιν εἶναι. Διὸ δὴ καὶ Μάριος ἐνταῦθα παρεσκευάζετο μάχεσθαι, καὶ κατέλαβε τῷ στρατοπέδῳ τόπον ἰσχυρὸν μὲν, ὕδωρ δὲ ἄφθονον οὐκ ἔχοντα, βουλόμενος, ὡς φασί, καὶ τούτῳ παροξῦναι τοὺς στρατιώτας.

21. Ὡς οὖν ἀντιστάντες αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι καὶ συμπεσόντες ἔσχον ἄνω φερομένους, ἐκθλιβόμενοι κατὰ μικρὸν ὑπεχώρουν εἰς τὸ πεδίον καὶ τῶν πρώτων ἤδη καθισταμένων εἰς τάξιν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις βοή καὶ διασπασμὸς ἦν περὶ τοὺς ὀπισθεν. Ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἔλαθε τὸν Κλαύδιον Μάρκελλον, ὃν ὁ Μάριος ἐξεπεπόμφει μετὰ τρισχιλίων ὀπλιτῶν, ἐνεδρεῦσαι κελεύσας καὶ μαχομένοις ἐξόπισθεν ἐπιφανῆναι, ἀλλὰ τῆς κραυγῆς ὑπὲρ τοὺς λόφους ἄνω φερομένης ἀναστήσας τοὺς μετ' αὐτοῦ δρόμῳ καὶ ἀλαλαγμῷ προσέπιπτε κατὰ νότου, κτείνων τοὺς ἐσχάτους. Οἱ δὲ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἐπισπώμενοι ταχὺ πᾶν τὸ στράτευμα ταραχῆς ἐνέπλησαν, οὐ πολὺν τε χρόνον ἠνέσχοντο παίόμενοι διχόθεν, ἀλλὰ τὴν τάξιν λύσαντες ἔφευγον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι διώκοντες αὐτῶν μὲν ὑπὲρ δέκα μυριάδας ἢ ζῶντας εἶλον ἢ κατέβαλον, σκηνῶν δὲ καὶ ἀμαξῶν καὶ χρημάτων ἐκράτησαν.

23. Ἡ δὲ μηδὲν ἐῶσα τῶν μεγάλων εὐτυχημάτων ἄκρατον εἰς ἡδονήν, ἀλλὰ μείξει κακῶν καὶ ἀγαθῶν ποιήλλουσα τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἢ τύχῃ τις ἢ νέμεισις ἢ πραγμάτων ἀναγκαῖα φύσις, οὐ πολλαῖς ὕστερον ἡμέραις ἐπήγαγε τῷ Μαρῖῳ τὴν περὶ Κάτλου τοῦ συνάρχοντος ἀγγελίαν. Ὁ γὰρ δὴ Κάτλος ἀντικαθήμενος τοῖς Κίμβροις τὰς μὲν ὑπερβολὰς τῶν Ἄλπεων ἀπέγνω φυλάσσειν, μὴ

κατὰ πολλὰ τὴν δύναμιν μέρη διαιρεῖν ἀναγκαζόμενος ἀσθενῆς γένοιτο, καταβάς δ' εὐθὺς εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸν Ἄττισῶνα ποταμὸν λαβὼν πρὸ αὐτοῦ καὶ φραζάμενος πρὸς τὰς διαβάσεις ἐκατέρωθεν ἰσχυροῖς χαρακώμασιν, ἔξευξε τὸν πόρον, ὡς ἐπιβοηθεῖν εἴη τοῖς πέραν, εἰ πρὸς τὰ φρούρια βιάζοιτο διὰ τῶν στενῶν οἱ βάρβαροι. Ὡς δὲ παραστρατοπεδεύσαντες οἱ Κίμβροι ἐγγὺς καὶ κατασκευάμενοι τὸν πόρον ἤρξαντο χεῖν, καὶ τοὺς περίξ λόφους ἀναρρηγύνοντες, ὥσπερ οἱ γίγαντες, ἐφόρουσαν εἰς τὸν ποταμὸν ἅμα δένδρα πρόρριζα καὶ κρημνῶν σπαράγματα, ἐκθλίβοντα τὸ βῆμα καὶ τινάττοντα ταῖς πληγαῖς τὴν γέφυραν κατὰ ῥοὴν συρόμενα, ἀποδαιλιάσαντες οἱ πλείστοι τῶν στρατιωτῶν ἐξέλιπον τὸ στρατόπεδον καὶ ἀνεχώρουν. Ἐνθα δὲ Κάτλος ἔδειξεν ἑαυτὸν, ὥσπερ χρῆ τὸν ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἄρχοντα, τὴν αὐτοῦ δόξαν ἐν ὑστέρω τῶν πολιτῶν τιθέμενον. Ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔπειθε τοὺς στρατιώτας μένειν, ἀλλ' ἑώρα περιδεῶς ἀναξευγνύοντας, ἄρασθαι κελεύσας τὸν αἰτὸν εἰς τοὺς πρώτους τῶν ἀπερχομένων ὤρμησε δρόμῳ καὶ πρῶτος ἤγειτο, βουλόμενος αὐτοῦ τὸ αἰσχρὸν, ἀλλὰ μὴ τῆς πατρίδος γενέσθαι, καὶ δοκεῖν μὴ φεύγοντας, ἀλλ' ἐπομένους τῷ στρατηγῷ ποιεῖσθαι τὴν ἀποχώρησιν. Οἱ δὲ βάρβαροι τὸ μὲν πέραν τοῦ Ἄττισῶνος φρούριον ἐπελθόντες ἔλαβον, καὶ τοὺς αὐτόθι Ῥωμαίους ἀνδρῶν κρατίστους γενομένους καὶ προκινδυνεύσαντας ἀξίως τῆς πατρίδος θαυμάσαντες ὑποσπόνδους ἀφήκαν, τὴν δὲ χώραν ἔρημον βοηθείας ἐπιχυθέντες ἐπόρθουν.

24. Ἐπὶ τούτοις ἐκαλεῖτο Μάριος εἰς τὴν Ῥώμην παραγενόμενος δὲ καὶ διαλεχθεὶς τὰ πρέποντα τῇ καιρῷ καὶ πρὸς τὸν Κάτλον ἐξορμήσας, τοῦτόν τε παρεθάρρυνε καὶ τοὺς αὐτοῦ μετεπέμπετο στρατιώτας ἐκ Γαλατίας. Ὡς δὲ ἀφίκοντο, διαβάς τὸν Ἡριδανὸν εἶργειν ἐπειράτο τῆς ἐντὸς Ἰταλίας τοὺς βαρβάρους. Οἱ δὲ τοὺς Τεύτονας ἐκδέχεσθαι καὶ

θαυμάζειν ὡς βραδυνότων φάσκοντες ἀνεβάλλοντο τὴν μάχην, εἴτε ἀγροῦντες ὄντως τὴν ἐκείνων φθοράν, εἴτε βουλόμενοι δοκεῖν ἀπιστεῖν. Καὶ γὰρ τοὺς ἀγγέλλοντας ἠκίζοντο δεινῶς καὶ τὸν Μάριον ἤτουν πέμφαντες ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς χώραν καὶ πόλεις ἱκανὰς ἐνοικεῖν. Ἐρομένου δὲ τοῦ Μαρίου τοὺς πρέσβεις περὶ τῶν ἀδελφῶν, κἀκείνων ὀνομασάντων τοὺς Τεύτονας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐγέλασαν, ὁ δὲ Μάριος ἔσχωφεν εἰπών· »Ἐἴτε τοῖνον τοὺς ἀδελφούς· ἔχουσι γὰρ γῆν ἐκείνοι καὶ διὰ παντός ἔξουσι παρ' ἡμῶν λαθόντες.« Οἱ δὲ πρέσβεις τὴν εἰρωνεῖαν συνέντες ἐλοιδοροῦν αὐτὸν ὡς δίκην ὑφέξοντα Κίμβροις μὲν αὐτίκα, Τεῦτοσι δέ, ὅταν παραγένωνται. «Καὶ μὴν πάρεισιν» ἔφη ὁ Μάριος «καὶ οὐχ ἔξει καλῶς ὑμῖν ἀπαλλαγῆναι πρότερον ἢ τοὺς ἀδελφούς ἀσπάσασθαι.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσε τοὺς βασιλεῖς τῶν Τευτόνων προαχθῆναι δεδεμένους· ἐάλωσαν γὰρ ἐν ταῖς Ἄλπεσι φεύγοντες ὑπὸ Σηκουανῶν.

25. Ὡς δὲ ἀπηγγέλθη ταῦτα τοῖς Κίμβροις, αὐθις ἐχώρου ἐπὶ τὸν Μάριον ἡσυχάζοντα καὶ διαφυλάττοντα τὸ στρατόπεδον. Βοιωριξὶ δὲ ὁ τῶν Κίμβρων βασιλεὺς προσιππεύσας τῇ στρατοπέδῳ προκαλεῖτο τὸν Μάριον, ἡμέραν ὀρίσαντα καὶ τόπον προσελθεῖν καὶ διαγωνίσασθαι περὶ τῆς χώρας. Τοῦ δὲ Μαρίου φήσαντος οὐδέποτε Ῥωμαίους συμβούλοις κεχρηθῆναι περὶ μάχης τοῖς πολεμίοις, οὐ μὴν ἀλλὰ χαριεῖσθαι τοῦτο Κίμβροις, ἡμέραν μὲν ἔθεντο τὴν ἀπ' ἐκείνης τρίτην, χώραν δὲ τὸ πεδῖον τὸ περὶ Βερκέλλας, Ῥωμαίοις μὲν ἐπιτήδειον ἐνιππάσασθαι, τῶν δὲ ἀνάχυσιν τῇ πλήθει παρασχεῖν. Τὸ μὲν οὖν πλεῖστον μέρος καὶ μαχιμώτατον τῶν πολεμίων αὐτοῦ κατεκόπη, ἐάλωσαν δ' ὑπὲρ ἑξ μυριάδας· αἱ δὲ τῶν πεσόντων ἐλέγοντο δις τοσαῦτα γένεσθαι.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΣΥΛΛΑΣ

3. Ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Σύλλας ταμίης ἀποδειχθεὶς ὑπατεύοντι Μαρίῳ τὴν πρώτην ὑπατείαν συνεξέπλευσεν εἰς Λιβύην πολεμῆσων Ἰογούρθαν. Γενόμενος δὲ ἐπὶ στρατοπέδου τὰ τε ἄλλα παρῆγεν ἑαυτὸν εὐδόκιμον, καὶ καιρῶ παραπεσόντι χρησάμενος εὖ φίλον ἐποιήσατο τὸν τῶν Νομάδων βασιλέα Βόκχον. Πρεσβευτὰς γὰρ αὐτοῦ ληστήριον Νομαδικὸν ἐκφυγόντας ὑποδεξάμενος καὶ φιλόφρονηθεὶς, δῶρα καὶ πομπὴν ἀσφαλῆ παρασχὼν ἀπέστειλε. Ὁ δὲ Βόκχος ἐτύγχανε μὲν ἔτι γε πάλαι γαμβρὸν ὄντα μισῶν καὶ φοβούμενος τὸν Ἰογούρθαν, τότε δὲ ἠττημένῳ καὶ πεφευγόντι πρὸς αὐτὸν ἐπιβουλεύων ἐκάλει τὸν Σύλλαν δι' ἐκείνου μάλιστα βουλόμενος τὴν σύλληψιν καὶ παράδοσιν τοῦ Ἰογούρθα γενέσθαι ἢ δι' αὐτοῦ. Κοινωσάμενος δὲ τῇ Μαρίῳ καὶ λαβῶν στρατιώτας ὀλίγους ὁ Σύλλας τὸν μέγιστον ὑπέδου κίνδυνον, ὅτι βαρβάρῳ καὶ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἀπίστῳ πιστεύσας ὑπὲρ τοῦ παραλαβεῖν ἕτερον ἑαυτὸν ἐνεχείρισε. Οὐ μὴν ἀλλὰ ὁ Βόκχος ἀμφοτέρων κύριος γενόμενος καὶ καταστήσας ἑαυτὸν εἰς ἀνάγκην τοῦ παρασπονδῆσαι τὸν ἕτερον καὶ πολλὰ διενεχθεὶς τῇ γνώμῃ, τέλος ἐκύρωσε τὴν πρώτην προδοσίαν καὶ παρέδωκε τῇ Σύλλᾳ τὸν Ἰογούρθαν. Ὁ μὲν οὖν θριαμβεύων ἐπὶ τούτῳ Μάριος ἦν, ἡ δὲ δόξα τοῦ κατορθώματος, ἣν ὁ Μαρίου φθόνος Σύλλᾳ προσετίθει, παρελύπει τὸν Μάριον ἡσυχῇ. Καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ Σύλλας φύσει τε μεγάλαιχος ὢν καὶ τότε πρῶτον ἐκ βίου ταπεινοῦ καὶ ἀγνωστος ἐν τινι λόγῳ γεγωνῶς παρὰ τοῖς πολίταις καὶ τοῦ τιμᾶσθαι γευόμενος, εἰς τοῦτο φιλοτιμίας προήλθεν, ὥστε γλυφάμενος ἐν δακτυλίῳ φορεῖν εἰκόνα τῆς πράξεως, καὶ ταύτῃ γε χρώμενος ἀεὶ διετέλεσε. Ἦν δὲ ἡ γραφὴ

Βόκχος μὲν παραδιδούς, Σύλλας δὲ παραλαμβάνων τὸν Ἰογούρθαν.

4. Ἦνία μὲν οὖν ταῦτα τὸν Μάριον ἔτι δὲ ἠγούμενος ἐλάττωνα τοῦ φθονεῖσθαι τὸν Σύλλαν ἐχρήτο πρὸς τὰς στρατείας, τὸ μὲν δεύτερον ὑπατεύων πρεσβευτῆ, τὸ δὲ τρίτον χιλιάρχῳ, καὶ πολλὰ δι' ἐκείνου τῶν χρησίμων κατωρθούτο. Ἡ μὲν οὖν ἔχθρα βραχεῖαν οὕτω καὶ μεिरακιώδη λαβοῦσα τὴν πρώτην ἀρχήν, εἶτα ἐχώρησε δι' αἵματος ἐμφυλίου καὶ στάσεων ἀνηκέστων ἐπὶ τυραννίδα καὶ σύγχυσιν ἀπάντων πραγμάτων.

12. Σύλλας ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τὸν στόλον κινῶν τὰς μὲν ἄλλας πόλεις εὐθὺς εἶχεν ἐπιπρεσβευσμένας καὶ καλούσας, ταῖς δὲ Ἀθήναις διὰ τὸν τύραννον Ἀριστίωνα βασιλεύεσθαι ἠναγκασμέναις ἄρθρους ἐπέστη καὶ τὸν Πειραιᾶ ἐπολιόρκει, μηχανήν τε πᾶσαν ἐπιστὰς καὶ μάχας παντοδαπὰς ποιούμενος. Καίτοι χρόνον οὐ πολὺν ἀνασχόμενον παρῆν ἀκινδύνως ἐλεῖν τὴν ἄνω πόλιν, ὑπὸ λιμοῦ συνηγμένην ἦδη εἰς τὸν ἔσχατον καιρὸν ἄλλ' ἐπειγόμενος εἰς Ῥώμην καὶ δεδιὼς τὸν ἐκεῖ νεωτερισμὸν, πολλοῖς μὲν κινδύνοις, πολλοῖς δὲ μάχαις, μεγάλαις δὲ δαπάναις κατέσπευδε τὸν πόλεμον. Ἐπιλιπούσης δὲ τῆς ὕλης διὰ τὸ κόπτεσθαι πολλὰ τῶν ἔργων περικλώμενα τοῖς αὐτῶν βρήθει καὶ πυρπολεῖσθαι βαλλόμενα συνεχῶς ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐπεχείρησε ταῖς ἱεροῖς ἄλσεσι, καὶ τὴν τε Ἀκαδήμειαν ἔκειρε δενδροφορωτάτην προαστείων οὔσαν καὶ τὸ Λύκειον. Ἐπεὶ δὲ καὶ χρημάτων ἔδει πολλῶν πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκίνει τὰ τῆς Ἑλλάδος ἄσυλα, τοῦτο μὲν ἐξ Ἐπιδαύρου, τοῦτο δὲ ἐξ Ὀλυμπίας τὰ κάλλιστα καὶ πολυτελέστατα τῶν ἀναθημάτων μεταπεμπόμενος. Ἐγραψε δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσιν εἰς Δελφούς, ὅτι τὰ χρήματα τοῦ θεοῦ βέλτιον εἴη κομισθῆναι πρὸς αὐτόν ἢ γὰρ φυλάξειν ἀσφαλέστερον ἢ καὶ ἀποχρησάμενος ἀποδώσειν οὐκ ἐλάττω.

καὶ τῶν φίλων ἀπέστειλε Κάφιν τὸν Φωκέα κελεύσας σταθμῶ παραλαβεῖν.

13. Δεινός τις ἄρα καὶ ἀπαραίτητος εἶχεν αὐτὸν ἔρωσ ἐλεῖν τὰς Ἀθήνας, εἴτε ζήλῳ τινὶ πρὸς τὴν πάλαι σκιαμαχοῦντα τῆς πόλεως δόξαν, εἴτε θυμῶ τὰ σκώμματα φέροντα καὶ τὰς βωμολοχίας, αἷς αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐξηρέθιζεν ὁ τύραννος Ἀριστίων, ἄνθρωπος ἐξ ἀσελγείας ὁμοῦ καὶ ὁμότητος ἔχων συγκεκλιμένην τὴν ψυχὴν, καὶ τῇ πόλει μισοῦς μὲν πολέμους, πολλὰς δὲ τυραννίδας καὶ στάσεις διαπεφευγυῖα πρότερον ὥσπερ νόσημα θανατηφόρον ἐπιτιθέμενος· ὅς χιλίων δραχμῶν ὠνίου τοῦ μεδίμνου τῶν πυρῶν ὄντος ἐν ἄσται τότε, τῶν ἀνθρώπων σιτουμένων τὸ περὶ τὴν ἀκρόπολιν φυόμενον παρθένιον, αὐτὸς ἐνδελεχῶς πόταις μεθημερινοῖς καὶ κώμοις χρώμενος, τοὺς βουλευτὰς καὶ ἱερεῖς ἐκτεύοντας οἰκτιραὶ τὴν πόλιν καὶ διαλύσασθαι πρὸς Σύλλαν τοξεύμασι βάλλων διεσκέδασε. Ὅψὲ δὲ ἤδη που μόλις ἐξέπεμψεν ὑπὲρ εἰρήνης δύο ἢ τρεῖς τῶν συμποτῶν· πρὸς οὓς οὐδὲν ἀξιούντας σωτήριον, ἀλλὰ τὸν Θησεά καὶ τὸν Εὐμόλπον καὶ τὰ Μηδικὰ σεμνολογουμένους ὁ Σύλλας «Ἄπιτε» εἶπεν «ὦ μακάριοι, τοὺς λόγους τούτους ἀναλαβόντες· ἐγὼ γὰρ οὐ φιλομαθῆσων εἰς Ἀθήνας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπέμφθη, ἀλλὰ τοὺς ἀφισταμένους καταστρεφόμενος».

14. Ἐν δὲ τούτῳ λέγεται τινὰς ἐν Κεραμεικῷ πρεσβυτῶν ἀκούσαντας διαλεγομένων πρὸς ἀλλήλους καὶ κακιζόντων τὸν τύραννον, ὡς μὴ φυλάττοντα τοῦ τείχους τὴν περὶ τὸ Ἐπτάχαικον ἔφοδον, ἣ μόνῃ δυνατὸν εἶναι καὶ ῥάδιον ὑπερβῆναι τοὺς πολεμίους, ἀπαγγεῖλαι ταῦτα πρὸς τὸν Σύλλαν. Ὁ δὲ οὐ κατεφρόνησεν, ἀλλὰ ἐπελθὼν νυκτὸς καὶ θεασάμενος τὸν τόπον ἀλώσιμον εἶχετο τοῦ ἔργου. Κατελήφθη μὲν οὖν ἡ πόλις ἐκαίθη, ὡς Ἀθηναίων οἱ πρεσβύτατοι διεμνημόνευον. Αὐτὸς δὲ Σύλλας τὸ μεταξὺ τῆς Πειραϊκῆς

πύλης καὶ τῆς ἱερᾶς κατασκάψας καὶ συνομαλύνας, περὶ μέ-
 σας νύκτας εἰσῆλθαι ὑπὸ τῆ σάλπιγγι καὶ κέρασι πολλοῖς,
 ἀλαλαγμῷ καὶ κραυγῇ τῆς θυνάμειος ἐφ' ἀρπαγὴν καὶ
 φόνον ἀφειμένης ὑπ' αὐτοῦ καὶ φερομένης διὰ στενωπῶν
 ἐσπατμένοις τοῖς ξίφεσιν, ὥστε ἀριθμὸν μηδένα γενέσθαι
 τῶν ἀποσφαγέντων, ἀλλὰ τῷ τόπῳ τοῦ ρυέντος αἵματος εἶ-
 νῦν μετρεῖσθαι τὸ πλῆθος. "Ανευ γὰρ τῶν κατὰ τὴν ἄλλην
 πόλιν ἀναιρεθέντων ὁ περὶ τὴν ἀγορὰν φόνος ἐπέσχε πάντα
 τὸν ἐντὸς τοῦ Διπύλου Κερκμεικόν· πολλοῖς δὲ λέγεται καὶ
 διὰ πυλῶν κατακλύσαι τὸ προάστειον. Ἀλλὰ τῶν οὕτως
 ἀποθανόντων τοσοῦτων γενομένων, οὐκ ἐλάσσονες ἦσαν οἱ
 σφᾶς αὐτοῦ διαφθείροντες αἰκτῶ καὶ πόθῳ τῆς πατρίδος
 ὡς ἀναιρεθησομένης. Τοῦτο γὰρ ἀπογνῶναι τὴν σωτηρίαν
 ἐποίησε τοὺς βελτίστους, οὐδὲν ἐν τῷ Σύλλᾳ φιλόανθρωπον
 οὐδὲ μέτριον ἐλπίσαντας. Ἀλλὰ γὰρ τοῦτο μὲν Μειδίου καὶ
 Καλλιφῶντος τῶν φυγάδων προκυλινδουμένων αὐτοῦ, τοῦτο
 δὲ τῶν συγκλητικῶν, ὅσοι συνεστράτεον, ἐξαιτουμένων τὴν
 πόλιν, αὐτὸς τε μεστὸς ὢν ἤδη τῆς τιμωρίας, ἐγκώμιόν τι
 τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων ὑπειπὼν ἔφη χαρίζεσθαι πολλοῖς
 μὲν ὀλίγους, ζῶντας δὲ τεθνηκόσι. Ἐλεῖν δὲ τὰς Ἀθήνας
 αὐτὸς φησὶν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι Μαρτίαις Καλάνδαις, ἣτις
 ἡμέρα συμπίπτει τῇ νομηνίᾳ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός.
 Ἐαλωκότος δὲ τοῦ ἄστεως ὁ μὲν τύραννος εἰς τὴν ἀκρό-
 πολιν καταφυγὼν ἐπολιορκεῖτο, Κουρίωνος ἐπὶ τούτῳ
 τεταγμένου καὶ χρόνον ἐγκαρτερήσας συχνὸν αὐτὸς ἑαυτὸν
 ἐνεχείρισε δίφῃ πιεσθεῖς. Εἶχε δὲ καὶ τὸν Πειραιᾶ μετ' οὐ
 πολὺν χρόνον ὁ Σύλλας, καὶ τὰ πλεῖστα κατέκαυσε, ὢν
 ἦν καὶ ἡ Φίλωνος ὀπλοθήκη, θαυμαζόμενον ἔργον.

ΜΑΡΚΟΣ ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΚΡΑΣΣΟΣ

---

8. Ἡ τῶν μονομάχων ἐπανάστασις καὶ λεηλασία τῆς Ἰταλίας, ἣν οἱ πολλοὶ Σπαρτάκειον πόλεμον ὀνομάζουσι, ἀρχὴν ἔλαβεν ἐκ ταιαύτης αἰτίας. Λέντλου τινὸς Βατιάτου μονομάχους ἐν Καπύῃ τρέφοντος, ὧν οἱ πολλοὶ Γαλάται καὶ Θραῖκες ἦσαν, ἐξ αἰτιῶν οὐ πονηρῶν, ἀλλ' ἀδικία τοῦ πριαμένου συνειργθέντες ὑπ' ἀνάγκης ἐπὶ τῇ μονομαχεῖν, ἐβουλεύσαντο μὲν διακόσιοι φεύγειν, γενομένης δὲ μηνύσεως οἱ προαισθόμενοι καὶ φθάσαντες ὀγδοήκοντα δυοῖν δέοντες ἕκ τινος ὀπτανίου κοπίδας ἀράμενοι καὶ ὀβελίσκους ἐξεπήδησαν· ἐντυχόντες δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀμάξιαις ὄπλα κομιζούσαις μονομάχων εἰς ἑτέραν πόλιν ἀφήρπασαν καὶ ὀπλίσαντο· καὶ τόπον τινὰ καρτερὸν καταλαβόντες ἡγεμόνας εἴλοντο τρεῖς, ὧν πρῶτος ἦν Σπάρτακος, ἀνὴρ Θραῖξ, οὐ μόνον φρόνημα μέγα καὶ ῥώμην ἔχων, ἀλλὰ καὶ συνέσει καὶ πραότητι τῆς τύχης ἀμείνων. Τοῦτω δὲ λέγουσιν, ὅτε πρῶτον εἰς Ῥώμην ὄνιος ἦχθη, δράκοντα κοιμωμένῳ περιπεπλεγμένον φανῆναι περὶ τὸ πρόσωπον, ἢ γυνὴ δ' ὀμόφυλος οὖσα τοῦ Σπαρτάκου, μαντικῇ δέ, ἔφραξε τὸ σημεῖον εἶναι μεγάλης καὶ φοβερᾶς περὶ αὐτὸν εἰς ἀτυχὲς τέλος ἐσομένης δυνάμεως· ἢ καὶ τότε συνῆν αὐτῷ καὶ συνέφευγε.

9. Καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἐκ Καπύης ἐλθόντας ὡσάμενοι καὶ πολλῶν ὄπλων ἐπιλαβόμενοι πολεμιστηρίων ἄσμενοι ταῦτα μετελάμβανον, ἀπορρίψαντες ὡς ἄτιμα καὶ βάρβαρα τὰ τῶν μονομάχων. Καὶ προσεγίνοντο πολλοὶ τῶν αὐτόθι βοτήρων καὶ ποιμένων αὐτοῖς, πληκται καὶ ποδώκαις ἄνδρες, ὧν τοὺς μὲν ὀπλιζον, τοῖς δὲ προδρόμοις καὶ φιλοῖς ἐχρῶντο.

10. Ταῦθ' ἢ βουλή πυθομένη Κράσσου τοῦ πολέμου

στρατηγὸν εἴλετο· καὶ πολλοὶ διὰ δόξαν αὐτῷ καὶ φιλίαν
 συνεστράτευον τῶν ἐπιφανῶν. Αὐτὸς μὲν οὖν ὑπέμεινε πρὸ
 τῆς Πικηνίδος ὡς τὸν Σπάρτακον ἐκεῖ φερόμενον δεξιόμε-
 νος, Μόμμιον δὲ πρεσβευτὴν ἄγοντα δύο τάγματα κύκλω
 περιέπεμψεν, ἕπειθαι κελεύσας τοῖς πολεμίοις, συμπλέκε-
 σθαι δὲ μὴ μῆδὲ ἀψιμαχεῖν. Ὁ δὲ Σπάρτακος ὑπεξεχώρει
 διὰ Λευκανίας εἰς τὴν θάλασσαν· ἐν δὲ πορθμῷ ληστρίσι
 Κιλίσσαις ἐπιτυχίαν, ὥρμησεν ἄψασθαι Σικελίας καὶ δισχι-
 λίους ἄνδρας ἐμβαλὼν εἰς τὴν νῆσον αὐθις ἐκζωπυρῆσαι
 τὸν δουλικὸν ἐκεῖ πόλεμον, οὐπω πολὺν χρόνον ἀπεσθηκότα
 καὶ μικρῶν ὑπεκκαυμάτων δεόμενον. Ὅμολογήσαντες δὲ
 οἱ Κίλικες αὐτῷ καὶ δῶρα λαβόντες ἐξηπάτησαν καὶ ἀπέ-
 πλευσαν. Οὕτω δὲ πάλιν ἀπὸ θαλάσσης ἀναζεύξας ἐκά-
 θισε τὸν στρατὸν εἰς τὴν Ῥηγίνων χερρόνησον. Ἐπελθὼν
 δ' ὁ Κράσσος καὶ τοῦ τόπου τὴν φύσιν ὄρων ὑψηγομένην
 τὸ δέον, ὥρμησεν ἀποτειχίσαι τὸν ἰσθμὸν, ἅμα καὶ τὴν
 σχολὴν τῶν στρατιωτῶν ὑφαιρῶν καὶ τὴν εὐπορίαν τῶν πο-
 λεμίων. Μέγα μὲν οὖν ἦν καὶ χαλεπὸν τὸ ἔργον, ἦνυσε δὲ
 καὶ κατειργάσατο παρὰ δόξαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, τάφρον
 ἐμβαλὼν ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν διὰ τοῦ αὐχένος στα-
 δίων τριακοσίων, εὖρος δὲ καὶ βάθος ἴσον πεντεκαίδεκα
 ποδῶν· ὑπὲρ δὲ τῆς τάφρου τεῖχος ἔστησεν ὕψει καὶ βῶμῃ
 θαυμαστόν. Ὡν ὁ Σπάρτακος ἡμέλει καὶ κατεφρόνει τὸ
 πρῶτον· ὡς δὲ τῆς λείας ἐπιλειπούσης προϊέναι βουλόμενος
 συνείδε τὸν ἀποτειχισμὸν, καὶ λαμβάνειν οὐδὲν ἦν ἐκ τῆς
 χερρονήσου, νύκτα νιφετώδη καὶ πνευμά τι χειμέριον παρα-
 φυλάξας ἔχωσε τῆς τάφρου μέρος οὐ πολὺ γῆ καὶ ὕλη καὶ
 κλάδοις δένδρων, ὥστε τῆς στρατιᾶς περαιῶσαι τὸ τρίτον.

11. Ἐφοβήθη μὲν οὖν ὁ Κράσσος, μὴ λάθοι τις ὀρμὴ
 τὸν Σπάρτακον ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλαύνειν, ἐθάρρησε δὲ πολ-
 λῶν ἐκ διαφορᾶς ἀποστάντων αὐτοῦ καὶ στρατοπεδευσαμέ-
 νων καθ' αὐτοὺς ἐπὶ Λευκανίδος λίμνης, ἦν φασὶ τρέπεσθαι

διὰ χρόνου γινομένην γλυκεῖαν καὶ αὔθις ἀλμυρὰν καὶ ἄποτον. Τούτοις ἐπελθὼν ὁ Κράσσος ἐξέωσε μὲν ἀπὸ τῆς λίμνης, ἀφηρέθη δὲ τὸν φόνον καὶ τὴν δίωξιν αὐτῶν, ἐπιφανέντος ὀξέως τοῦ Σπαρτάκου καὶ τὴν φυγὴν ἐπιστήσαντος. Γεγραφὼς δὲ τῇ βουλῇ πρότερον, ὡς χρῆ καὶ Λούκουλλον ἐκ Θράκης καλεῖν καὶ Πομπήιον ἐξ Ἰθηρίας, μετενοεῖ, καὶ πρὶν ἤκειν ἐκείνους ἔσπευδε διαπράξασθαι τὸν πόλεμον, εἰδὼς ὅτι τοῦ προσγενομένου καὶ βοηθήσαντος, οὐκ αὐτοῦ τὸ κατόρθωμα δόξει. Πρῶτον μὲν οὖν διαγνοὺς τοῖς ἀφροσῶσι καὶ κατ' ἰδίαν στρατευομένοις, ὧν ἀφηγοῦντο Γάϊος Καννίκιος καὶ Κάστος, ἐπιθέσθαι, λόφον τινα προκαταληφθέντους ἄνδρας ἑξακισχιλίους ἀπέστειλε λανθάνειν πειρᾶσθαι κελεύσας. Οἱ δ' ἐπειρῶντο μὲν τὴν αἴσθησιν ἀποκρύπτειν τὰ κράνη καταμπέχοντες, ὀφθέντες δ' ὑπὸ δυοῖν γυναικῶν προθυομένων τοῖς πολεμίοις ἐκινδύνευσαν, εἰ μὴ Κράσσος ὀξέως ἐπιφανεὶς μάχην ἔθετο πασῶν καρτερωτάτην, ἐν ἣ τριακισίους ἐπὶ δισχιλίοις καὶ μυρίοις καταβαλὼν δύο μόνους εὔρε κατὰ νότου τετρωμένους, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐστῶτες ἐν τάξει καὶ μαχόμενοι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπέθανον. Σπαρτάκῳ δὲ μετὰ τὴν τούτων ἤτταν ἀναχωροῦντι πρὸς τὰ ὄρη τὰ Πετηλῖνα Κόϊντος τῶν περὶ Κράσσον ἡγεμόνων καὶ Σκρόφας ταμίαις παρηκολούθουν. Ἐπιστρέψαντος δὲ γίνεται φυγὴ μεγάλη τῶν Ῥωμαίων, καὶ μόλις τρωθέντα τὸν ταμίαν ἀρπάσαντες ἀπεσώθησαν. Τοῦτο τὸν Σπάρτακον ἀπώλεσε τὸ κατόρθωμα, φρονήματος ἐπιγενομένου τοῖς δραπεταῖς. Οὐκέτι γὰρ ἠξίουσαν φυγομαχεῖν οὐδ' ἐπέιθοντο τοῖς ἀρχουσιν, ἀλλ' ἤδη καθ' ὁδὸν ὄντας ἐν τοῖς ὄπλοις περισχόντες ἠνάγκασαν αὔθις ὀπίσω διὰ τῆς Λευκανίας ἄγειν ἐπὶ τοῖς Ῥωμαίοις, εἰς ταῦτ' ἑὶ Κράσσῳ σπεύδοντας. Ἦδη γὰρ ὁ Πομπήιος προσιῶν ἀπηγγέλλετο. Ἐπειγόμενος οὖν διαγωνίσασθαι καὶ παρακστρατοπεδεύσας τοῖς πολεμίοις ὄρυττε τάφρον, πρὸς ἣν ἐκπηδῶντες οἱ δοῦλοι προσεμάχοντο τοῖς

ἐργαζομένοις. Ἄει δὲ πλειόνων ἐκατέρωθεν ἐκβοηθούντων, ὄρων τὴν ἀνάγκην ὁ Σπάρτακος ἅπαν παρέταξε τὸ στρατεύμα. Καὶ πρῶτον μὲν τοῦ ἵππου προσαχθέντος αὐτῷ σπασάμενος τὸ ξίφος καὶ εἰπὼν, ὅτι νικῶν μὲν ἔχει πολλοὺς ἵππους καὶ καλοὺς τῶν πολεμίων, ἠττώμενος δὲ οὐ δεῖται, κατέσφαξε τὸν ἵππον· ἔπειτα πρὸς Κράσσον αὐτὸν ὠθοῦμενος, ἐκείνου μὲν οὐκ ἔτυχεν, ἑκατοντάρχας δὲ δύο συμπεσόντας ἀνείλε. Τέλος δὲ φυγόντων τῶν περὶ αὐτόν, αὐτὸς ἐστῶς καὶ κυκλωθεὶς ὑπὸ πολλῶν ἀμυνόμενος κατεκόπη. Κράσσου δὲ τῇ τύχῃ χρησαμένου καὶ στρατηγῆσαντος ἄριστα καὶ τὸ σῶμα τῷ κινδύνῳ παρασχόντος, ὅμως οὐ διέφυγε τὸ κατόρθωμα τὴν Πομπηίου δόξαν. Οἱ γὰρ διαφυγόντες ἔμπροσθέντες αὐτῷ διεφθάρησαν, ὥστε καὶ γράφει πρὸς τὴν σύγκλητον, ὅτι μάχῃ μὲν τοὺς δραπέτας φανερᾶ Κράσσος νενίκηκεν, αὐτὸς δὲ τοῦ πολέμου τὴν ρίζαν ἀνήρηκε.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΣ

39. Ἔστι δ' οὖν τοῦ Λουκούλλου βίου ἀναγνῶναι τὰ μὲν πρῶτα πολιτείας καὶ στρατηγίας, τὰ δ' ὕστερα πότους καὶ δεῖπνα καὶ λαμπάδας καὶ παιδιὰν ἅπασαν. Εἰς παιδιὰν γὰρ ἔγωγε τίθεμαι καὶ οἰκοδομὰς πολυτελεῖς καὶ κατασκευὰς περιπάτων καὶ λουτρῶν καὶ ἔτι μᾶλλον γραφὰς καὶ ἀνδριάντας καὶ τὴν περὶ ταύτας τὰς τέχνας σπουδῆν, ἃς ἐκεῖνος συνήγε μεγάλοις ἀναλώμασιν· εἰς ταῦτα τῷ πλούτῳ ῥύδην καταχρῶμενος, ὃν ἠθροίκει πολλὴν ἀπὸ τῶν στρατειῶν, ὅπου καὶ νῦν, ἐπίδοσιν τοιαύτην τῆς τρυφῆς ἐχούσης, οἱ Λουκουλλιανοὶ κῆποι τῶν βασιλικῶν ἐν τοῖς πολυτελεστάτοις ἀριθμοῦνται. Νεόπλουτα δ' ἦν τοῦ Λουκούλλου τὰ

Ἐκλογαὶ Πλουτάρχου Β'.

δειπνα τὰ καθ' ἡμέραν, οὐ μόνον στρωμαναῖς ἀλουργεῖσι καὶ διαλίθοις ἐκπώμασι καὶ χοροῖς, ἀλλ' ὄψων τε παντοδαπῶν καὶ περμμάτων περιττῶς διαπεπονημένων παρασκευαῖς ζηλωτὸν ἀνελευθέροις ποιῶντος ἑαυτὸν.

41. Ὁ μέντοι Λούκουλλος οὐχ ἠδόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενος τῷ βίῳ τούτῳ δῆλος ἦν ἐκ τῶν ἀπομνημονευομένων. Λέγεται γὰρ Ἑλληνας ἀνθρώπους ἀναδάντας εἰς Ῥώμην ἐστῖαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τοὺς δ' αἰσχύνεσθαι καὶ διωθεῖσθαι τὴν κλήσιν, ὡς δι' αὐτοὺς καθ' ἡμέραν τοσούτων ἀναλισκομένων· τὸν οὖν Λούκουλλον εἰπεῖν μειδιάσαντα πρὸς αὐτοῦς· «Γίνεται μὲν τι τούτων καὶ δι' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, Ἑλληνας· τὰ μέντοι πλεῖστα γίνεται διὰ Λούκουλλον». Ἐπεὶ δὲ μόνου δειπνοῦντος αὐτοῦ μια τράπεζα καὶ μέτριον παρεσκευάσθη δειπνον, ἠγανάκτει καλέσας τὸν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένον οἰκέτην. Τοῦ δὲ φήσαντος, ὡς οὐκ ᾔετο μῆδενὸς κεκλημένου πολυτελοῦς τινος αὐτὸν δεήσεσθαι «Τί λέγεις» εἶπεν «οὐκ ᾔδεις, ὅτι σήμερον παρὰ Λουκούλλῳ δειπνεῖ Λούκουλλος;» Ὅντος δὲ περὶ τούτου, ὡς εἰκόσ, ἐν τῇ πόλει λόγου πολλοῦ, προσήλθον αὐτῷ κατ' ἀγορὰν σχολὴν ἄγοντι Κικέρων καὶ Πομπήϊος. Ἀσπασάμενος οὖν ὁ Κικέρων αὐτὸν ἠρώτησεν, ὅπως ἔχει πρὸς ἔντευξιν τοῦ δὲ φήσαντος, ὡς ἄριστα, καὶ παρακαλοῦντος ἐντυγχάνειν «Ἡμεῖς» ἔφη «βουλόμεθα δειπνήσαι παρὰ σοὶ τήμερον οὕτως, ὅπως ἐστὶ σοὶ παρεσκευασμένα». Θρυπτομένου δὲ τοῦ Λουκούλλου καὶ μεταλαθεῖν ἡμέραν ἀξιοῦντος οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέφειν οὐδ' εἶων διαλέγεσθαι τοῖς οἰκέταις, ἵνα μὴ τι πλεόν κελεύσῃ γενέσθαι τῶν αὐτῷ γινομένων, πλὴν τοσοῦτο μόνον αἰτουμένῳ συνεχώρησαν εἰπεῖν πρὸς ἕνα τῶν οἰκετῶν ἐναντίον ἐκείνων, ὅτι τήμερον ἐν τῷ Ἀπόλλωνι δειπνήσοι· τοῦτο γάρ τις εἶχε τῶν πολυτελῶν οἰκῶν ὄνομα. Καὶ τοῦτο σεσοφισμένος ἐλελήθει τοὺς ἄνδρας. Ἐκάστῳ γάρ, ὡς εἶοικε, δειπνητηρίῳ τεταγμένον ἦν τίμημα δειπνοῦ,

καὶ χορηγίαν ἰδίαν καὶ παρασκευὴν ἕκαστον εἶχεν, ὥστε τοὺς δούλους ἀκούσαντας, ἔπου βούλεται δειπνεῖν, εἰδέναι, πόσον δαπάνημα καὶ ποῖόν τι κόσμῳ γενέσθαι δεῖ τὸ δειπνον· εἰώθει δὲ δειπνεῖν ἐν τῷ Ἀπόλλωνι πέντε μυριάδων· καὶ τότε τοσοῦτου τελεσθέντος ἐξέπληξε τοὺς περὶ τὸν Πομπήϊον ἐν τῷ μεγέθει τῆς δαπάνης τὸ τάχος τῆς παρασκευῆς. Εἰς ταῦτα μὲν οὖν ὕβριστικῶς ἐχρήτη τῷ πλούτῳ καθάπερ ὄντως αἰχμαλώτῳ καὶ βαρβάρῳ.

ΓΝΑΙΟΣ ΠΟΜΠΗΙΟΣ

24. Ἡ πειρατικὴ δύναμις ὠρμήθη μὲν ἐκ Κιλικίας τὸ πρῶτον, ἀρχὴν παράβολον λαβοῦσα καὶ λανθάνουσαν, φρόνημα δὲ καὶ τόλμαν ἔσχεν ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ, χρίσασα ταῖς βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις ἑαυτήν. Εἶτα Ῥωμαίων ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις περὶ θύρας τῆς Ῥώμης συμπεσόντων, ἔρημος οὖσα φρουρᾶς ἢ θάλασσα κατὰ μικρὸν αὐτοὺς ἐφείλκετο καὶ προῆγεν, οὐκέτι τοῖς πλέουσι μόνον ἐπιτιθεμένους, ἀλλὰ καὶ νήσους καὶ πόλεις παραλίους ἐκκόπτοντας. Ἦδη δὲ καὶ χρήμασι δυνατοὶ καὶ γένεσι λαμπροὶ ἄνδρες ἐνέβαινον εἰς τὰ ληστρικά καὶ μετείχον, ὡς καὶ δόξαν τινὰ καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ἔργου φέροντος. Ἦν δὲ καὶ ναύσταθμα πολλαχόθι πειρατικὰ καὶ φρικτάρια τετειχισμένα, καὶ στόλοι προσέπιπτον πληρωμάτων εὐανδρίαῖς καὶ τέχναις κυβερνητῶν καὶ τάχεσι νεῶν καὶ κουφότησιν ἐξησχημένοι πρὸς τὸ οἰκτεῖον ἔργον· ἀλλὰ τοῦ φοβεροῦ μάλλον αὐτῶν τὸ ἐπίφθονον ἐλύπει καὶ ὑπερήφανον, στυλίσαι χρυσαῖς καὶ παραπετάσμασιν ἄλουργοῖς καὶ πλάταις ἐπαργύροις χρωμένων, ὥσπερ ἐντροφώντων τῷ κακουργεῖν καὶ

καλλώπιζομένων. Αὐλοὶ δὲ καὶ ψαλμοὶ καὶ μέθαι παρὰ πᾶσαν ἀκτὴν καὶ σωμάτων ἡγεμονικῶν ἀρπαγαὶ καὶ πόλεων αἰχμαλώτων ἀπολυτρώσεις ὄνειδος ἦσαν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας. Ἐγένοντο δ' οὖν αἱ μὲν ληστρίδες νῆες ὑπὲρ χιλιάς, αἱ δὲ ἀλοῦσαι πόλεις ὑπ' αὐτῶν τετρακόσαι. Πλεῖστα δὲ Ῥωμαίοις ἐνυβρίσαντες ἔτι καὶ τὰς ἑδοὺς αὐτῶν ἀναβαίνοντες ἀπὸ θαλάσσης ἐληγίζοντο, καὶ τὰς ἐγγυὲς ἐπαύλεις ἐξέκοπτον. Ἐκεῖνο δὲ ἦν ὑβριστικώτατον. Ὅποτε γάρ τις ἐαλωκῶς ἀναβοήσῃ Ῥωμαῖος εἶναι, καὶ τοῦνομα φράσειεν, ἐκπεπλήχθαι προσποιούμενοι καὶ δεδιέναι, τοὺς τε μηροὺς ἐπαίοντο καὶ προσέπιπτον αὐτῷ συγγνώμην ἔχειν ἀντιβολοῦντες· ὁ δὲ ἐπαίετο ταπεινοὺς ὄρων καὶ δευμένους. Ἐκ τούτου δὲ οἱ μὲν ὑπέδουν τοῖς καλτίοις αὐτόν, οἱ δὲ τήβεννον περιέβαλλον, ὡς δὴ μὴ πάλιν ἀγνοηθεῖν. Πολλὸν δὲ χρόνον οὕτω κατειρωνευσάμενοι τοῦ ἀνθρώπου, τέλος ἐν μέσῳ πελάγει κλίμακα προσβαλόντες ἐκέλευον ἐκβαίνειν, τὸν δὲ μὴ βουλόμενον ὄθουντας αὐτοὶ κατέδυν. Ἐπενείματο δὲ ἡ δύναμις αὕτη πᾶσαν ἐμοῦ τι τὴν καθ' ἡμᾶς θάλασσαν, ὥστε ἄπλουν καὶ ἄβατον ἐμπορίᾳ πάσῃ γενέσθαι. Τοῦτο δὲ μάλιστα Ῥωμαίους ἐπέστρεψε, θλιβομένους τῇ ἀγορᾷ καὶ σπάνιν μεγάλην προσδοκῶντας, ἐκπέμψαι Πομπήιον ἀφαιρησόμενον τῶν πειρατῶν τὴν θάλασσαν.

26. Πεντακόσαι μὲν οὖν αὐτῷ νῆες ἐπληρώθησαν, ὀπλιτῶν δὲ μυριάδες δώδεκα καὶ πενταχισχιλίοι ἵππεις ἡθροίσθησαν. Ἡγεμονικοὶ δὲ καὶ στρατηγικοὶ κατελέγησαν ἀπὸ βουλῆς ἄνδρες εἰκοσιτέσσαρες ὑπ' αὐτοῦ, δύο δὲ ταμίαι παρήσαν. Αἱ δὲ τιμαὶ τῶν ὀνίων εὐθὺς πεσοῦσαι λόγον ἡδόμενῳ τῷ δήμῳ παρεῖχον, ὡς αὐτὸ τοῦνομα τοῦ Πομπηίου λέλυκε τὸν πόλεμον. Οὐ μὴν ἀλλὰ διελὼν τὰ πελάγη εἰς μέρη τρισκαίδεκα καὶ νεῶν ἀριθμὸν ἐφ' ἑκάστῳ καὶ ἄρχοντα τάξας, ἅμα πανταχοῦ τῇ δυνάμει σκεδασθεῖσιν τὰ μὲν ἐπιπτοντα τῶν πειρατικῶν ἀθρόα εὐθὺς ἐξεθηράτο καὶ κατήγεν·

οί δὲ φθάσαντες διαλυθῆναι ὡσπερ εἰς σμῆνος ἐδύοντο πανταχόθεν καταφερόμενοι τὴν Κιλικίαν, ἐφ' οὗς αὐτὸς ἐστέλλετο ναῦς ἔχων ἐξήκοντα τὰς ἀρίστας. Οὐ μὲν πρότερον ἐπ' ἐκείνους ἐξέπλευσεν ἢ παντάπασι καθῆραι τῶν αὐτόθι λησστηρίων τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, τὸ Λιβυκόν, τὸ περὶ Σαρδόνια καὶ Κύρνον καὶ Σικελίαν ἡμέραις τεσσαράκοντα ταῖς πάσαις, αὐτῷ τε χρώμενος ἀτρυτῶ καὶ τοῖς στρατηγοῖς προθύμοις.

27. Ἐν δὲ Ῥώμῃ τοῦ ὑπάτου Πείσωνος φθόνῳ λυμαινομένου τὴν παρασκευὴν καὶ διαλύοντος τὰ πληρώματα, τὸ μὲν ναυτικὸν εἰς Βρεντέσιον περιέπεμψεν, αὐτὸς δὲ διὰ Τυρρηνίας εἰς Ῥώμην ἀνάβαινε. Αἰσθόμενοι δὲ πάντες ἐξεχύθησαν εἰς τὴν ἐδόν, ὡσπερ οὐ πρὸ ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπέμψαντες αὐτόν. Ἐποίει δὲ τὴν χαρὰν τὸ παρ' ἐλπίδα τῆς μεταβολῆς τάχος, ὑπερβάλλουσαν ἀφθονίαν τῆς ἀγορᾶς ἐχούσης. Ὅθεν ὁ Πείσων ἐκινδύνευσεν τὴν ὑπατείαν ἀφαιρεθῆναι, Γαβινίου νόμον ἔχοντος ἤδη συγγεγραμμένον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο διεκώλυσεν ὁ Πομπηῖος καὶ τάλλα χρηματίσας ἐπιεικῶς καὶ διαπραξάμενος, ὧν ἐδεῖτο, καταβάς εἰς Βρεντέσιον ἐξέπλευσε. Ἐπειγόμενος δὲ τῷ καιρῷ καὶ παραπλέων τὰς πόλεις ὑπὸ σπουδῆς, ἔμως οὐ παρήλθε τὰς Ἀθήνας· ἀναβάς δὲ καὶ θύσας τοῖς θεοῖς καὶ προσαγορεύσας τὸν δῆμον εὐθὺς ἀπιὼν ἀνεγίνωσκεν εἰς αὐτὸν ἐπιγεγραμμένα μονόστιχα, τὸ μὲν ἐντὸς τῆς πόλεως·

Ἐφ' ὅσον ὧν ἄνθρωπος οἶδας, ἐπὶ τοσοῦτον εἰ θεός·
τὸ δ' ἐκτός·

Προσεδοκῶμεν, προσεκυνοῦμεν, εἶδομεν, προπέμπομεν.

Ἐπεὶ δὲ τῶν συνεστώτων ἔτι καὶ πλανωμένων ἔξω πειρατηρίων ἐννοίς δεηθεῖσιν ἐπιεικῶς ἐχρήσατο, καὶ παραλαβὼν τὰ πλοῖα καὶ τὰ σώματα κακὸν οὐδὲν ἐποίησεν, ἐπ' ἐλπίδος χρηστῆς οἱ λοιποὶ γενόμενοι, τοὺς μὲν ἄλλους διέφευγον ἡγεμόνας, Πομπηῖῳ δὲ φέροντες ἑαυτοὺς μετὰ τέκνων καὶ

γυναικῶν ἐνεχειρίζον. Ὁ δὲ πάντων ἐφείδετο, καὶ μάλιστα διὰ τούτων τοὺς ἔτι λανθάνοντας ἐξιχνεύων καὶ λαμβάνων ἐκόλαζεν, ὡς αὐτοὺς ἑαυτοῖς ἀνήκεστα συνειδόμενος.

28. Οἱ δὲ πλείστοι καὶ δυνατώτατοι γενεᾶς μὲν αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ τὸν ἄχρηστον ὄχλον ἐν φρουρίαις καὶ πολισίμασι καρτεροῖς περὶ τὸν Ταύρον εἶχον ἀποκαίμενα, τὰς δὲ ναῦς πληρώσαντες αὐτοὶ περὶ τὸ Κορακῆσιον τῆς Κιλικίας ἐπιπλέοντα τὸν Πομπήϊον ἐδέξαντο· καὶ μάχης γενομένης, νικηθέντες ἐπολιορκοῦντο. Τέλος δὲ πέμψαντες ἱκετηρίας παρέδωκαν ἑαυτοὺς καὶ πόλεις καὶ νήσους, ὧν ἐπεκράτουν ἐντειχισάμενοι, χαλεπὰς βιασθῆναι καὶ δυσπροσπελάστους. Κατελύθη μὲν οὖν ὁ πόλεμος καὶ τὰ πανταχοῦ ληστήρια τῆς θαλάσσης ἐξέπεσεν οὐκ ἐν πλείονι χρόνῳ τριῶν μηνῶν, ναῦς δὲ πολλὰς μὲν ἄλλας, ἐνενήκοντα δὲ χαλκεμβόλους παρέλαβε. Αὐτοὺς δὲ δισμυρίων πλείονας γενομένους ἀνελεῖν μὲν οὐδὲ ἐβουλεύσατο, μεθεῖναι δὲ καὶ περιδεῖν σκεδασθέντας ἢ συστάντας αὐθις ἀπόρους καὶ πολεμικοὺς τοὺς πολλοὺς ὄντας οὐκ ᾔετο καλῶς ἔχειν. Ἐνίοις μὲν οὖν αἱ μικραὶ καὶ ὑπέρημοι τῶν Κιλικίων πόλεις ἐδέξαντο, τὴν δὲ Σολίων ἡρημωμένην ἐναγχος ὑπὸ Τιγγράνου τοῦ Ἀρμενίων βασιλέως ἀναλαβῶν ἱδρυσεν πολλοὺς ἐν αὐτῇ. Τοῖς δὲ πολλοῖς οἰκητήριον ἔδωκε Δύμηγν τὴν Ἀχαΐδα, χηρεῦουσιν ἀνδρῶν τότε, γῆν δὲ πολλήν καὶ ἀγαθὴν ἔχουσιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΟΠΛΙΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΣ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ

Κεφ. 9. Πόλεμος τῶν Ἑρωμαίων πρὸς τοὺς Ἑρρηγούς.

Ἀρχαιρεσίαι = ἐκλογὴ ἀρχόντων. — ἀπογνόνα = ἀπελιπ-
σθέντα. — κατήγον = συνώδευον. — ἀντεξάγω = ἐδηγῶ ἐναντίον. —
χωρίον = τόπος. — συνάγειν εἰς χεῖρας = συμπλέκεσθαι. — περι-
πεσόντες ἀλλήλοις = συναντηθέντες. — ὤρησαν κλπ. = ὤρησαν
ἔφιπποι ἐναντίον ἀλλήλων. — προσμείξαντες = συμπλακέντες. —
συναπέθανον ἀλλήλοις = ἐφονεύθη ὁ εἰς ὑπὸ τοῦ ἄλλου, ἐφό-
νευσαν ἀλλήλους. — προάγων = προκαταρκτικὸς ἀγών. — ἐπαικέ-
στερος = ἡπιώτερος, ἡμερώτερος. — διεκρίθησαν = ἐχωρίσθησαν.
— χειμῶν = καταιγίς. — ἦν ἐν ἀπόροις = εὗρίσκετο εἰς ἀμηχανίαν.
— ἐκπεσεῖν = ἐξέλθειν, ἀκουσθῆναι. — ἐνὶ = κατὰ ἕνα (ἄνδρα).
— τεθνήκασιν = ἔχουσι φονευθῆ. — ὑπ' αὐτοῦ = ἕνεκα τούτου. —
τοῖς μὲν ἀλαλάξει παρέστη = οἱ μὲν ἠγάλαξαν. — ἐξέπεσον =
ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. — τοὺς καταλειφθέντας = τοὺς μείναντας.
— εἰσελάσας = εἰσελθόν. — ἀπεδέξαντο = εἶδον εὐχαρίστως. —
ἐκόσμησεν = ἐτίμησε. — διεξήλθεν = ἐξεφώνησε.

Κεφ. 10—11. Ὁ Ποπλικόλας προστάτης τοῦ λαοῦ.

10. Συνενεγκάμενος = συγκεντρώσας. — ὑπὸ βάρδοις πᾶσιν
= ὑπὸ συνοδείαν ὄλων τῶν βάρδων. — καθεῖλε = κατεκρήμινισε,
κατηδάρισε. — ὦκει οἰκίαν = εἶχεν οἰκίαν. — Ἑλέα, ἡ τοῦ Πα-
λακτίνου λόφου κορυφή. — ἐν ἀρχῇ = ὅταν τις εἶναι ἄρχων. — προσ-
ιέμενα παρρησίαν = δεχόμενα τὴν ἐλευθεροστομίαν. — ἔδειξεν,
ὑποκμ. ὁ Ποπλικόλας. — ἀκούσας γὰρ κλπ., ἡ σειρά τῶν λέ-
ξεων: ἀκούσας γὰρ τῶν φίλων δεξιόντων (= λεγόντων), ὅτι ἐδό-
κει τοῖς πολλοῖς (= τῷ λαῷ) ἄμικρτάνειν (= διακράττειν σφάλ-

μα). — κατέσκαψεν εἰς ἔδαφος = κητιδάρισε. — μεθ' ἡμέραν = ὅτε ἐξημέρωσε, τὴν πρώτην. — συνισταμένους = συναθροισμένους. — ἀχθεσθαι τῆς οἰκίας = λυπεῖσθαι διὰ τὴν οἰκίαν. — καταλελυμένης = ἧτις εἶχε κρημνισθῆ. — οἱ πολλοὶ = ὁ λαός. — ἀπέλυσεν = ἀψήρεσε. — παριῶν = προσερχόμενοι. — ὑφῆκε τῷ δήμῳ = κατεβίβασεν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. — μέγα ποιῶν τὸ πρόσχημα = μεγαλύνων τὴν ἐξωτερικὴν ὕψιν. — τὸν φθόνον καθαιρῶν = τὸν φ. καταβάλλων. — ὑποδουμένου = ὑποτακτομένου. — δημοκηδῆς = ὁ κηδόμενος, ὁ φροντίζων περὶ τοῦ λαοῦ, ὁ φίλος τοῦ λαοῦ. — μάλλον ἴσχυσεν = ἐπεκράτησε.

11. Ὁ τὸν δῆμον κλπ., κτ' ἔνοιον = ὁ ἐπιτρέπων εἰς τὸν κατὰδικασθέντα ὑπὸ τῶν ὑπᾶτων ἔφεσιν τῆς δίκης εἰς τὸν λαόν. — ἀποθνήσκειν = φονεύεσθαι. — τὰ τέλη = οἱ φόροι. — ἄπτεσθαι τῶν ἐργασιῶν = ἀσχολεῖσθαι εἰς κλπ.

Κεφ. Η' 45 — Η' 49. Ἡρόκλητοι τῶν Ἑρωματιῶν κατὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἡκλουσίου Περσῆνα.

16. Καταργείας κλπ. = κηρύξας κατ' αὐτῶν κώλημα καὶ δηλώσας τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον. — ἐκβοηθήσας = ἐπελήθων, ἐξορμήσας. — ἀντεῖχεν = ἀνθίστατο. — τραύμασι περιπεσῶν = τραυματισθεῖς. — φοράδην = σηκωτά. — καὶ φυγῆ = καὶ φεύγοντες. — ὠθουμένων = ἐπειδὴ ὤρμων. — κατὰ κράτος = ἐξ ἐφόδου. — περὶ τὴν γέφυραν = κατὰ τὴν γ. — ἡμύνητο τοὺς π. = ἀπέκρουε τοὺς π. — κατόπιν = ὀπίσω αὐτοῦ. — ἀπονήχομαι = σφύριμι κολυμβῶν. — προσέμειξεν = ἐφθασεν. — εἰσηγήσατο = προέτεινε. — περιαρῶ — ὀργῶν ὀλόγυρα.

17. Ἐπικειμένου = ἀπειλοῦντος. — ἀτρεμῶν = ἡσυχάζων. — ἀντέχειν = ἀνθίστασθαι. — συμβαλὼν ἐτρέφατο = συγκρουσθεῖς, συμπλακθεὶς ἔτρεφεν εἰς φυγὴν. — ἀνείλεν = ἐφόνευσε. — τὸ περὶ Μ. = τὸ ἀφορῶν τὸν Μ. — καὶ ἡμῖν, ποιητικὸν αἴτιον. — μάάλιστα = πρὸ πάντων, κοινῶς. — ἐπιβουλεύων = ἔχων τὴν ἰδέαν, συλλαβῶν τὴν ἰδέαν. — παρεισῆλθεν = εἰσῆλθε κρυφίως. — καὶ φωνῆ χρώμενος ὁμοίᾳ, κτ' ἔνοιον = καὶ ὁμιλῶν τὴν Τυρρηνικὴν γλῶσσαν. — περιελθὼν τὸ βῆμα = φθάσας μέχρι τοῦ βάθρου. — σπασάμενος = σύρξας. — ἐσχαρῆς = μικρὸς βωμός. — ὑπερσχῶν = ἐκτείνης ὑπεράνω. — ἰταμῶ καὶ ἀτρεπτῶ = μεθ' ἑκατέρου καὶ ἀνγλοῖστον. — δρέγω = ἐκτείνω, δίδω. — λαιδς = ἀριστερός. — ἠτεᾶσθαι τῆς ἀρετῆς = ὅτι ἠτεᾶται ὑπὸ τῆς μεγαλοθυμίας.

καὶ χάριτι μνηύειν—καὶ ὅτι χαριζόμενος εἰς αὐτὸν καταμνηύει.
— πρὸς ἀνάγκην = ἂν ἐξηγκιμάζετο.— καιρὸν ἐπιτηροῦντες
= καιροφυλακῶντες.— φίλου μᾶλλον ἢ πολεμίου=φίλου καὶ
οὐχὶ ἐχθροῦ.— πρὸς τὰς διαλύσεις κλπ. = καὶ ἐφάνη πρόθυμος
πρὸς συνδιαλλαγὴν.— ἀρετῇ=ἀνδρείᾳ.

18. Οὐκ ἔφρευγε κλπ. = δὲν ἀπέφρευγε νὰ δικασθῆ ἐνώπιον
τοῦ Π.— ὡς ἐξελέγξων=ἵνα ἀποδείξῃ.— τραχύτερον=μετὰ τινος
τραχύτητος.— εἰ σύμμαχος ὧν μεταβάλλεται=ἐάν. ἐν ᾧ εἶναι
σύμμαχος, μεταβάλλῃ γνώμην.— δυσχεράνας=δυσταρτηθείς.—
ἐξισταμένοις (τοῖς Ῥωμαίοις) = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ἀποσυρθῶσι. νὰ
ἀπομακρυνθῶσι.— ἀπετέμοντο = ἀψήρεταν.— κομίζομαι = λαμβάνω.
— ἐπὶ τούτοις = πρὸς βεθαίωσιν τῆς συνθήκης ταύτης.

19. ἀναικότος (μετοχ. παρακμ. τοῦ β. ἀνίημι) = ἐν ᾧ ὁ Π.
εἶχε παραμελήσει.— διὰ πίστιν = διότι εἶχε πεποιθήσιν, ἐμπι-
στοσύνην (εἰς τὰ συνομιλογηθέντα).— παριόντας = διαβάτας.—
ὄρμην ἔσχον = ἐπεθύμησαν.— ἀπονήξασθαι = νὰ φύγωσι κολυμβῶσαι.—
ἵππῳ διεξελάσαι τὸν πόρον = ὅτι διήλθε τὸ πέ-
ρακι ἔφιππος.— ἐγκελεύομαι=παρακινῶ.— νέω = κολυμβῶ.—
ἠγάπησεν = ἠγάχηστίθη.— κακὸς ἐν πίστι = ἀπιστος.—
παρακελεύομαι = προτρέπω, παρακινῶ.— ἔλωσ=εὐμενής.

ΓΑΪΟΣ ΜΑΡΚΙΟΣ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ

Ἡσ. 8. 4. Ἡ Κοριολανὸς κυριεύει τὴν πρωτεύουσαν
τῶν Θύολούσκων Ἡσ. 8. 4. 1.

Ἄξίωμα μέγιστον εἶχεν=ἐπισημοτάτη ἦτο.— συνεβοήθουν
= συνήρχοντο, συνέρρεον.— πρὸς τῇ πόλει (τῇ Ῥώμῃ)=πλησίον
τῆς π.— διχόθεν = ἐκ δύο μερῶν.— ὡς ἐπιχειρήσοντες = ἵνα
ἐπιπέσωσι.— ἐν τοῖς ἀρίστοις = ἐκ τῶν ἀνδρειοτάτων.— ἐπὶ
τῆς πολιουρκίας=νὰ διευθύνῃ τὴν πολιουρκίαν.— εἰς τὸν χάρακα
=μέχρι τοῦ στρατοπέδου.— τοὺς προσμειξάντας = τοὺς πλη-
σιάσαντας.— στήσας=ἀνταγισίας.— ἐπιφερομένους = ἐπερχο-
μένους.— ἀνεκαλεῖτο = ἐκάλει.— μεγάλη βοῆ = μεγαλοφώνως.

— συνισταμένων = ἀθροισζομένων. — οὐκ ἠγάπησε = δὲν γυ-
χαριστήθη, δὲν ἠρέσθη. — συνήλαυτε = κτεδίωνε. — ἀποτρε-
πομένους τοῦ διώκειν = ὅτι παρηγοῦντο τῆς διώξεως. — προσ-
φερομένων = ἐπειδὴ ἐρρίπτοντο. — τὸ δὲ συνεισπεσεῖν κλπ.,
ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: οὐδενὸς δὲ τολμῶντος εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι
τὸ συνεισπεσεῖν τοῖς φεύγουσιν εἰς πόλιν γέμουσαν ἀνδρῶν πο-
λεμικῶν. — εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι = νὰ συλλάβῃ τὴν ιδέαν. — συν-
εισπεσεῖν τοῖς φ. = νὰ ὀρμήσῃ μετὰ τῶν φ. — πολεμικῶν = πο-
λεμίων. — ἐπιστὰς = κερουσιασθεῖς, σταθεῖς πρὸ αὐτῶν. — παρε-
κάλει = παρεκίνηει. — ὠσάμενος = ὀρμήσας. — ἐνήλατο = ἐπήδησε.
— ὑποστήναι = ἀντιστήναι. — συμβοηθούτων = ἐπειδὴ ὄρων.
— ἄπιστον κλπ. = μυχόμενος κατὰ τρόπον ἀπίστευτον. — θροῦα
= ἐφορῶ. — ἄδεια = ἀσφάλεια. — ἐπάγοντι = ὅστις ὠδήγει.

Κεφ. 12 καὶ 13 — 17. Ὁ ἑξορισμὸς καταδι-
κάζεται εἰς ἑξορίαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

12. Ἐπήγειρον = ἐξήγειρον. — ἐγκλημα = παράπονον. — δια-
φορὰ = ἔρις. — ἀσπορος = ἄσπερος. — ἀγεώργητος = ἀκαλλιέρ-
γητος. — ἀγορᾶς κλπ. = δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἐτοιμασθῇ ἀγορὰ ἐπει-
σάκτων προϊόντων. — ἰσχυρᾶς ἀπορίας = μεγάλης ἐνδείας. — ὡς
ἐπάγοιεν = ὅτι ἐπέφερον.

13. Ὀλίγου χρόνου = μετ' ὀλίγον χρόνον. — μετῆι ὑπα-
τείαν = ἐπέζητει τὴν ὑπατείαν, ἦτο ὑποψήφιος κλπ. — ἐκάμ-
πτοντο = ἔκλινον (πρὸς αὐτόν). — καταβαλεῖν = τραπευνῶσαι. —
ψῆφον φέρω = ψήφοφορῶ. — ἐνστάσης = ἐλθούσης. — ἐνέβαλεν
= εἰσήθε. — σπουδάσαντες = ὅτι εἶχον ἐνδικαίφρον. — ἐξέπεσον
οἱ πολλοὶ τῆς εὐνοίας = ἐξεμηδενίσθη ἢ εὐνοία τοῦ λαοῦ. — εἰς
τὸ νεμεσᾶν ὑποφερόμενοι = ἀρχίζοντες νὰ ὀργίζονται. — τῶ
πάθει = εἰς τὰ κρίσιμα. — ἀξίωμα = ὑπόληψις, ἐπιρροή, θέσις.
— ἐπεψηφίσαντο = κτεψήφισαν.

16. Ἀπορίας (σίτου) = σιτοδείας. — διαφορὰ = ἔριδες. — πε-
ριχυθεῖς = συναθροισθεῖς, συσσωρευθεῖς. — παραδοκῶ = περι-
μένω. — ἀγορᾶ φιλανθρωπίω χρήσασθαι = ὅτι θὰ τύχῃ μετρίων
τιμῶν πρὸς ἀγοράν. — προῖκα = δωρεάν. — νεμήσεσθαι = ὅτι θὰ
δικαιωθῆ. — οἱ πείθοντες = οἱ προσπληθόντες νὰ πείσωσι. — κα-
θήφατο = κτηγόρησε. — ἀφειμένα = ἐρριμμένα. — ἐφοδιάζειν =
ὑποθάπειν. — κοιμηθῆ μανικὸν = ἐντελῶς ἄφρον. — διάστασις =
δικίρεσις. — ὁμοφρονῶ = ὁμονοῶ.

17. Ὀλίγου δεῖν = σχεδόν. — ὑφορώμενοι = ὑποπτεύοντες. — συνίσταμαι = συνέρχομαι. συναθροίζομαι. — τὴν αἰτίαν ἐποιούνητο = κατηγόρου. — καθαιρῶ = καταδικάζω. — ἀναγόρευσις = δημοσίευσις τῆς καταδίκης. — ἐφρόνησεν = ἐμεγαλοφρόνησε. — ἄχος = λύπη. — δυσφορῶ = ἀγανακτῶ.

ΜΑΡΚΟΣ ΦΟΥΡΙΟΣ ΚΑΜΙΛΛΟΣ

Κεφ. 17—18. Ἡττα τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τῶν Γαλατῶν παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀλλεία.

17. Γράμματα = ἐπιστολή. — εὐδόκιμοι = ἐπίσημοι. — φιλανθρώπως = φιλοφρόνως. — εἰς λόγους συνῆλθον = συνδιελέχθησαν. — ἀσυμβιβάστως ἔχοντα = ὅτι δὲν δέχεται συμβιβασμόν. — ἀλκή = δύναμις, ἀνδρεία. — προῦππεύω = ἱππεύω ἔμπροσθεν. — ἀγνοηθεῖς = μὴ ἀναγνωρισθεῖς. — σύνοδος = συνάντησις, συμπλοκή. — ὄξεϊαν = μετὰ σφοδρότητος. — ὄψιν = πρόσωπον. — εἶα χαίρειν = ἄψινε.

18. Προελθόντες = προχωρήσαντες. — αὐλίζομαι = στρατοπεδεύω. — ὑπεκκλίναν τὴν ἐπιφορὰν = ὑποχώρησαν εἰς τὴν καταδίωξιν. — διεξέπεσον = κατέφυγον. — ἀπειπόντων πρὸς τὸν φόνον = ἀφ' οὗ ἀπῆρδύσαν φονεύοντες. — ὡς οἰχομένης = νομίζοντες ὅτι ἐκυριεύθη. — μετὰ τροπᾶς θερινᾶς = μετὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον. — ἐκράτησεν = ἐπεκράτησε.

Κεφ. 20 καὶ 22—23. Ἄλωσις καὶ ἐμπρησμός τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῶν Γαλατῶν. — Πολιορκία τοῦ Ἡεραπιτωλίου ὑπ' αὐτῶν.

20. Ἀρδὴν ἀναιρεθῆναι = εἰς ὀλοκλήρου γὰρ καταστραφῆ. — καταλειφθέντας = μείναντας. — ἐνεργάζοντο κλπ. = ἐνέπνεον οἱ φεύγοντες εἰς ἐκείνους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἤρχοντο. — ἀπιστία κλπ. = ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευον οἱ βάρβαροι εἰς τὸ μέγεθος τῆς νίκης. — πρὸς εὐπάθειαν = πρὸς δισκεδάσει. — ἐκ τοῦ περιχαροῦς = ἕνεκα τῆς χαρᾶς. — νέμησις = διανομή. — χρημάτων =

πραγμάτων. — ἐκπίπτω = ἐξέρχομαι, φεύγω. — θρασώνη = εὐκολία. — ἀναλαβόντες = ἐνδουθέντες. — ἐπὶ τῶν ἐλεφαντίνων δίφρων, ἐλεφαντίνος δίφρος ἦτο ἔδρα ἐπίσημος τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων καὶ ἱερέων, ἔχουσα ἀγκύλους καὶ διαστυρομένους ἀνά δύο τοὺς πόδας, κεκομημένη δι' ἐλέφαντος.

22. Φυλάκων ἔργμα = ἄνευ φυλάκων. — ὑπεξανέστησαν = ἠγέρθησαν. — χροά = χροιά, χροῖμα. — ἔτραψαν = ἠλλαξάν. — θαθύμως = ἀνέτως. — σκίπων (γεν.-ωνος) = σκίπτρον, βρακτηρία. — ἀτοπία = πικρόλοξον θέμις. — ὡς κρείττεσι = διότι θεώρουσαν αὐτοὺς ἀνωτέρους ἀνθρώπων. — πρῶως = θαλασπῶς. — γένειον = πηγόνι. — κατῆγεν = εἰλκε. — ὑπήνην = γενειάδα. — βαθεΐαν = πυκνήν. — ὅσοις ἐπιτύχοιεν = ὅσους συνήντων. — διεχρῶντο = ἐφρόνεον. — ἐπόρθουν = διήρπαζον. — κατέσκαπτον = κατεκρήμιζον. — τοῖς ἔχουσι = κατὰ τῶν κατεχόντων. — οὐχ ὑπήκουον = ὅθεν ὑπετάσσοντο.

23. Μῆκος λαμβανούσης = παρατεινομένης. — προσπίπτοντες = ἐκπίπτοντες. — τὸ μέγα φρονεῖν ὑπὸ τῶν εὐτυχημάτων = διότι εἶχον μέγα θάρρος διὰ τῆς ἐπιτυχίας των. — ἀγαπῶντος = ἀρκουμένου. — εἰ παραγένοιτο καιρὸς = ἂν παρουσιάζετο περίστασις. — προσέμειξε τῷ χάρακι = ἐφθασε μέχρι τοῦ στρατοπέδου.

Κεφ. 24 — 29. Ὁ ἑκάμειλλος σφάζει τὴν Ἱώμεν.

24. Ἐξεκαλεῖτο = προεκάλει. — τῶν ἐν ἡλικίᾳ = τῶν στρατευσίμου ἡλικίας ἀνδρῶν. — Οὐθήοι, πόλις τῆς Ὑρρηνίας. — ὁ δαίμων = ὁ κακὸς δαίμων. — ἐκόσμησεν = ἐδόξαζε. — γενναμένη = γεννήσασα. — περιβαλόμενοι ἀλλότρια τεῖχη = κλεισθέντες εἰς ξένη τεῖχη. — ἐπιψηφίσασθαι = ἀποφασίσαι, ἐπικυρῶσαι. — πολυπραγμονῶ = ἀναμειγύνομαι εἰς ξένας ὑποθέσεις. — εὐλάβεια = σεβασμὸς (πρὸς τοὺς νόμους).

25. Ὑπέστη τὸν ἄθλον = ἀνέλαβε τὸ δύσκολον ἔργον. — διάνοια = σκοποί, σχέδια. — ἐσθῆτα φαύλην = ἐνδύματα πενιχρά. — ἡμέρας = ἐν καιρῷ ἡμέρας, τὴν ἡμέραν. — κατὰ γέφυραν = διὰ γεφύρας. — περισπειράσας = περιτυλίξας. — παραλλάττων τοὺς ἐργηγορότας = ἀποφεύγων τοὺς ἀγρυπνοῦντας. — φέγγος = φῶς. — μάλιστα θρῆδιος ἀνέστηκε = ἦτο παρὰ πολὺ ἀπότομος. — πέτρα = βράχος. — προσέμειξεν = ἠλλε πρὸς τοὺς κλπ. — ἀσπάζομαι = χαιρετίζω. — φράσας ἑαυτὸν ἐξ ὀνόματος = εἰπὼν τὸ

ὄνομά του.—ἀναληφθεῖς=ὀδηγηθεῖς, συνοδευθεῖς.—πρὸς τοὺς ἐν τέλει = πρὸς τοὺς ἄρχοντας.—παρελθὼν = παρουσασθεῖς.—τὰ δοιοῦντα = τὴν ἀπόφασιν.—βεβαιῶσαι=ἐπικυρῶσαι.—ἀποδεικνύουσιν = ἀνεκίρῳσαν.

26. Ἐκείνη παρεξίοντες = διαδαιμόντες ἔμπροσθεν ἐκείνης τῆς ὁδοῦ, ἐκείνου τοῦ τόπου.—ἧ = διὰ τοῦ ὁποίου.—καταμαθόντες = παρκτηρήσαντες.—ἀντιλαμβάνομαι = πιάνομαι ἀπὸ κατι, ἵνα ἀναδῶ.—περιδράντομαι=πιάνω τι διὰ τῆς χειρός.—τῶν ἐπιπεφυκῶτων τοῖς κρημνοῖς=τῶν θάμνων, οἵτινες εἶχον φυτρώσει ἐπὶ τῶν κρημνῶν.—ἀποτριβάς = κατῆμακτα.—πεφυκῶτας θρεῖβασι μάλιστα = τοῖς ἐκ φύσεως ἱκανωτάτους γὰ βελτίωσιν εἰς τὰ ὄρη.—ἐλλείπειν = γὰ φαινόμεθα ἄλλιπεις.—ἧ = ποῦ, πόθεν, ὅπου.—προσβῆναι=ἀναδῆναι.—καθ' ἕνα=(ἐάν) ἀνὰ εἰς (ἀναδῶσιν).—πρέπουσαι=ἀρμόζουσαι, ἀνάλογοι.

27. Διαλεχθέντος = εἰπόντος.—ὑπέστησαν = ἐδέχθησαν, ἀνέλαβον.—ἐπιβάντες τῆς πέτρας=ἀνελθόντες εἰς τὸν βράχον.—ἐμφυόμενοι=προσέρποντες.—χαλεπὸς=τραχύς, δύσβατος.—ὅσον οὐκ=σχεδόν.—ἀπτεσθαι=πλησιάζειν, κατακλιμάνειν.—ἐπιχειρῶ τινι=φονεύω τινά.—σιτία=τροφία.—διαρκούντων = ἐπαρκούντων.—κακῶς ἔπραττον = εὐρίσκοντο ἐν κακῇ καταστάσει, ὑπέφερον ἐκ πείνης.—πρὸς αἴσθησιν ὀξύ=εἶχε ὀξεῖαν τὴν ἀκοήν.—κλαγγή=πᾶς ὀξύς ἦχος, ἢ κραυγὴ τῶν πετηνῶν.—φερόμενοι=ἐρχόμενοι.—φρονήματι ψυχῆς ἐπιφανῆς=ὀνομαστός διὰ τὴν ἀνδρείαν του.—διηρμένου κοπίδα=ἐν ᾧ εἶχε σηκώσαι μάχησαν.—θυρεὸς = ἀπίς.—πατάξας=κτυπήσας.—κατὰ τῆς πέτρας=ἀπὸ τὸν βράχον κάτω.—ἐπιστὰς τῷ τείχει=σταθεῖς ἐπὶ τοῦ τείχους.—γενομένων περὶ αὐτὸν = περιστοιχισάντων αὐτόν.—ἀπέστρεψεν=ἀπέκρουσε.

28. Προνομή=ἐπισιτισμὸς ἐκ χώρας ἐχθρικής δι' ἀρπαγῆς.—ὑποικουρῶ=εἰσχωρῶ, ἐνσκήπτω.—ἐπέτεινεν = ἠῶξανε.—ἀκριβῶς=ἀσστηρῶς.—οὕτω πράττουσιν=ἐπειδὴ εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἦσαν.—συμβατικοὶ λόγοι=λόγοι συμβιβασμοῦ, συνδιαλλαγῆς.—ἐντυγχάνω τινι=συναντῶ τινά.—συνελθόντος εἰς λόγους=συνομιλίσαντος.—ὠμολογήθη=συνεφωνήθη.—ἀγνωμονῶ=φέρομαι κακῶς ἢ ἀδίκως, δολιεύομαι.—ῥοπή = κλίσις τῆς πλάστιγγος.—οἶον=ὡς.—σταθμὰ=βάρη, ζύγια.—δδύνη

=λύπη, θλίψις.—συγχωρεῖν=ὑποχωρεῖν.—ἀδικουμένους, μετοχή ἐναντιωματική.

29. Διαφορὰ=φίλονικία.—σχέδην=βραδέως.—διαστάντων = διαχωρισθέντων, παραμερισάντων.—κόσμος = ἐν τάξει.—πρὸς ταῦτα=διὰ ταῦτα.—προῆλθον=ἐπροχώρησαν, ἐφθασαν.—ἐν οἰκίαις = μετὰ οἰκίῳν.—ἀναστρεφόμενοι=κινούμενοι.—χωρίον = τόπος.—συμφρονῶ=ὁμοφωνῶ.—συνέρχομαι εἰς ἑμαυτόν=συνέρχομαι (ἔρχομαι εἰς τὰ λογικά μου).—προελθὼν = προχωρήσας.—τρέπομαι=τρέπω εἰς φυγὴν.—ἀνηρεθήσαν=ἐφρονεύθησαν.—ἐπεκθέοντες = ἐξορμῶντες ἐναντίον.—παραλόγως = παραδόξως.—γενομένη ὑπὸ τοῖς βαρβάροις = ἀφ' οὗ ἔμεινεν ὑπὸ τοῖς βαρβάροις.

Π Υ Ρ Ρ Ο Σ

Κεφ. 13. Ὅτι Ἰσραηλιτῆες πολεμοῦντες κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν τοῦ Πύρρου.

Φέρειν τὸν πόλεμον = νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον.—θέσθαι (τὸν πόλεμον) = νὰ παύσωσι.—θρασύτητι, δοτ. τῆς αἰτίας.—σχολὴν ἄγω=εὐκχεῖω.—ἔμφρων=συνετός.—Μεσσαπία, ἡ ὕστερον Καλυρία.—ἐπήρε=πρώτρυναν.

Κεφ. 16—17. Ἡ παρὰ τὰς πόλεις Πανδοσίαν καὶ Ἠράκλειαν μάχη.

16. Τηνικαῦτα=τότε.—τὸ πλῆθος=ὁ λαός.—ἀνευ ἀνάγκης=ἂν δὲν ἤναγκάζετο.—γενόμενον περὶ συνουσίας = ἀσπολούμενον εἰς συναναστροφάς.—γυμνάσιον = γυμναστήριον.—ἀλύω=περιφέρομαι.—πότος=συμπόσιον.—κῶμος = διασκεδάσις.—θαλία=πανηγυρίς.—ἀνεῖλεν=ἀπηγόρευσε.—ἀπαραίτητος = ἀδυσώπητος.—ἀηθεία=διότι ἦσαν ἀσυνήθιστοι.—πρὸς ἡδονὴν=διασκεδάζοντες.—διαπορθῶ=ληλητῶ.—οὐδέπω = ἀκόμη... δέν.—δεινὸν ποιῶμαι=φοβερὸν θεωρῶ.—ἀνασχέ-

σθαι=νὰ ἀνεχθῆ.—εἰ φίλον ἐστὶν αὐτοῖς=ἀν θέλωσι.—δίκας λαβεῖν παρὰ τῶν Ἴτ.=νὰ δικασθῶσι πρὸς τοὺς Ἴτ.—προσίλ-
πευσε τῷ ποταμῷ=ἐπορεύθη ἔφιππος πρὸς τὸν π.—προσαγορεύ-
σας=κλήσας.—εἰσόμεθα, μέλλ. τοῦ β. οἶδα.—διὰ φροντίδος ἔχω=φροντίζω.—ἔγνω=ἀπαφάσισε.—ἐπέστησεν=ἔταξεν, ἐτο-
ποθέτησε.—εἶργω=ἐμποδίζω.—κατὰ πόρον=διὰ (βατοῦ) περά-
ματος.—διεξελαύνοντες=διαδικίνοντες.—ἀναχωρῶ=ὑποχωρῶ.
—παρεγγυῶ=παρκαγγέλλω, διατάττω.—εἰς τάξιν καθίσταμαι
=παρτάσσομαι.—παρεξελαύνω=τρέχω ἐμπρός.—θυρεὸς=
ἀσπίς.—ἐπελαύνω=ἐπέρχομαι.—συστρέφας=συμπυκνῶτας
(τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ).

17. Ἐνδιδόντας=ὑποχωροῦντας.—δεξαμένων=ἀντιστάν-
των.—συμβalόντων=συμπλεκέντων.—ἀνάπαλιν=πάλιν ὀπίσω.
—διάμειψις=ἀνταλλαγῆ.—ὀλίγον ἐδέησεν=ὀλίγον ἔλειψε.—
ἐφιμεμένων τοῦ Μ.=ὀρμῶντων κατὰ τοῦ Μ.—παραφερομένων
=περιφερομένων.—ἀναδεικνυμένων=ἐπιδεικνυομένων.—πα-
ρήλαντε=διέδεικνεν ἔφιππος.—ὀρέγων=ἐκτείνων.—ἐκβιαζο-
μένων=ταραττόντων.—δυσανασχετῶ=ἀγρικίνω, ἀγριεύω.—
παραφέρω=φέρω μακρὰν, φέρω κακῶς, ἢ ἔννοια· ἔφερον τοὺς
ἵππους ἐκεῖ, ὅπου αὐτοὶ θέν ἤθελον.—ἐπιβάτης=ἀναβάτης,
ἵππικόν.—Διονύσιος, ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ἦτο Ἕλληνα
ἱστορικός γεννηθεὶς περὶ τὸ 70 π. Χ. καὶ ζήσας ἐπὶ πολὺ ἐν
Ῥώμῃ.—Ἰερώνυμος, ἱστοριογράφος γεννηθεὶς τῷ 266 π. Χ.
Ἐγραψεν ἱστορίαν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου μέχρι
τοῦ θανάτου τοῦ Πύρρου.—κράτιστοι=ἀνδρεῖότατοι.—διετέλει
πιστεύων=εἶχεν ἐμπιστοσύνην.—ἀποβάλλω=χάνω.—ἔλαβεν
=ἐκυρίευσεν.—ἐκλείπω=ἐγκαταλείπω.—διαπορθῶ=λειλατῶ.
—προέρομαι=προχωρῶ.—ὡς μὴ ἀποσχεῖν=(τόσον), ὥστε νὰ
μὴ ἀπέχη.—ὑστερήσαντας=διότι καθυστέρησαν.—ἐκράτησεν
=ἐνίκησεν.

Κεφ. 18—19. Ὁ Πύρρος ἀποστέλλει εἰς Ῥώ-
μην τὸν Κινέα πρὸς συνδιαλλαγῆν.

18. Διάπειραν λαμβάνω=δοκιμάζω.—συμβατικῶς ἔχω=
θέλω νὰ συμβιβάσθω, νὰ συνδιαλλαγῶ.—διαλύσεις=συνδιαλ-
λαγῆ.—κάλλιστα ἔχειν πρὸς δόξαν αὐτῷ=ὅτι μεγάλως συν-
τελεῖ εἰς τὸ νὰ δοξασθῆ.—ἐντυγχάνω=συναντῶ.—δυνατὸς=

ἰσχυρός.—καχαρισμένα κλπ.—θά διάκεινται εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν β.
 —φιλόανδραπα=φιλόφρονι.—εὐτοίμως=προθύμως.—δίχα λύ-
 τρων=ἄνευ λύτρων.—συγκατεργάσασθαι τὴν Ἰτ.=ἐν βοήθειᾳ
 αὐτοῦ, ὅπως ὑποτάξωσι τὴν Ἰτ.—επαγγέλλομαι=ὕπισχνόμην.—
 ἄδεια=ἀσφάλεια.—ἐνδιδόντες πρὸς τὴν εἰρήνην=ὅτι ἐκλίνουν
 πρὸς τὴν εἰρήνην.—τῶν Ἰταλικῶν (ἐθνῶν) προσγεγονότων
 =ἄφ' οὗ εἶχον προστεθῆ τὰ Ἰτ.—ἐνθα=τότε.—πήρωσις ὀμ-
 μάτων=τύφλωσις.—ἀπειρηκῶς πρὸς τὴν πολιτείαν=ὅστις
 εἶχε παρκτηθῆ τῶν πολιτικῶν, εἶχεν ἀφήσει τὰ πολιτικά.—τῶν
 παρὰ βασιλέως=τῶν προτάσεων τοῦ βασιλέως.—λόγου κατα-
 σχόντος=λόγου διαδοθέντος.—φημίξομαι=ἀποφασίζω.—οὐκ
 ἐκαρτέρησε=δὲν ἤμέλιθη, δὲν ἀντέσχε.

19. Αὐτόθεν καταστάς=ἄφ' οὗ ἐφέρθη ἐκεῖ.—ἀνιαρῶς
 φέρω τι=λυπόμην διὰ τι.—αἰσχερά=ἄδοξοι.—δόγμα=ἀπό-
 φασις.—κλέος=δόξα.—συμφέρομαι=συναντῶμην, συμπλέκο-
 μην.—κόμπος=ὑπερηφάνεια.—ἀπὸ τῆς δυνάμεως=διὰ τῆς
 δυνάμεως.—ὄρμη κλπ.=πολεμικὴ ὄρμη κατέλαθεν αὐτοῦ.—
 κατὰ κράτος=πάσῃ δυνάμει.—ποιοῦμαι ἔργον=κάννω τι ἔρ-
 γον μου, ἐπιμελῶς ἐργάζομαι εἰς τι.—σπουδάζω=παρκτηρῶ.
 —γενέσθαι θεατὴν=παρκτηρήσαι.—τὴν ἀρετὴν τῆς πολιτείας
 =τὰς ἀρετὰς τοῦ πολιτεύματος.—διὰ λόγων ἐλθόντα=συν-
 διαλεχθέντα.

**Κεφ. 20. Ὁ Πύρρος ἀποπειροῦται ἐν Δελφῶν
 τὸν Ἑρωμαῖον πρεσβευτὴν Ἑλθρόνιον.**

Λόγον ἔχω περί τινος=λόγον κάννω περί τινος.—ἰδίᾳ φιλο-
 φρονούμετος=μετ' ἰδιαιτέρως φιλοφροσύνης ὑποδεχθεῖς.—ἐπει-
 θε=προσεπᾶλθαι ἐν πείσῃ.—χρυσίον=χρήματα.—σύμβολον=
 σημεῖον, δεῖγμα.—ἀπωσαμένου=ἀποκρούσαντος.—παραστήσαι
 =ἐν παρουσίᾳ ὄσση.—αὐλαία=παρπέτσημ.—παρατείνω καὶ
 παράγω=σύρω.—ἄφνω=ἀφνιδίως.—προνομαία=προδοτικίς.
 —ὑπερέσχεν=ἐκράτησεν ὑπεράνω.—τραχεῖαν=ἀγρίαν.—
 ἡρέμα=ἡσυχως.—δρέγομαι=ἐπιθυμῶ.—ἐταῖρος=φίλος.—
 λυσιτελής=ὀφέλιμος.—πειραν λαμβάνω=δοκιμάζω, γνωρίζω
 τι ἐκ πείρας.—διαπιστεύω=ἐμπιστεύομαι.—ψηφίζομαι=
 ἀποφασίζω.—ἀσπάζομαι=χαίρειν.—προσήκοντες=συν-
 γενεῖς.

Κεφ. 21. Ἡ παρά τὸ Ἄσκουλον μάχη.

Φαρμάκοις ἀναιρῶ=δηλητηριάζω. — χάρις=ἐκανοποίησις.
 — δυσχεραίνω=δριγίζομαι. — κατεργάζομαι τὸν πόλεμον=τε-
 λειώνω τὸν πόλεμον. — συνήψε=συνεπλάκη. — κατὰ τὸν Πύρρον
 =εἰς τὸ μέρος, ὅπου εὑρίσκετο ὁ Πύρρος. — εἰς τὸ στρατόπεδον
 =μέχρι τοῦ στρατοπέδου. — ἀνενεχθῆναι = ὅτι ἀνεφέρθησαν. —
 διελύθησαν=ἀπεσύρθησαν ἀπὸ τὸ πεδῖον τῆς μάχης. — συνήδο-
 μαί τινι=συγχαίρω τινί. — ἀμβλὺς=ἀπρόθυμος. — εὐπόρως=
 εὐκόλως. — φιλονικία=φιλοτιμία.

ΚΟΪΝΤΟΣ ΦΑΒΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΜΕΛΛΗΤΗΣ

2. Παρακαλῶ=παρακινῶ, προτρέπω. — διὰ χειρὸς ἔχω =
 κρατῶ. — ἀπὸ μικρᾶς καὶ κούφης δυνάμεως, κατ' ἔννοιαν =
 ἔχουσα ὀλίγον καὶ οὐχὶ στερεὸν (τὸ ποσόν) τὸ καίόμενον ὕλικόν.

3. Ἄλλομαι=πιθῶ. — πρόδηλος=προφανής. — παραλόγως=
 ἀπροσδοκίτως. — ἔτρεψε=μετέβαλεν, ἤλλαξε. — ὠρμησεν = ἐξε-
 κίνησε. — κοσμῶ=τιμῶ. — τὸ παράπαν=ἐντελῶς. — ἀπ' εὐθείας
 =κατ' εὐθείαν, φανερώς. — ἐψεύσατο = ψευστῆς εἶπεν. — ἐπί-
 δικος=διαφιλονικούμενος, ἄκριτος. — ἀμφίδοξος=ἀμφίβολος. —
 παραγωγή=δόλος. — ἀντικρυς=ἀπροκαλύπτως. — πνεῦμα=
 ἄνεμος. — ἐμβάλλω = ῥίπτω. — ἀνυπεύθυνος = ἀνεύθυνος. —
 μεταχειρίζομαι = διαχειρίζομαι. — ἀθρόπτως = αὐστηρῶς. —
 εἶναι δὲ τοῦτον, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω «εἰς μίαν γνώμην
 συνήχθησαν». — ἰσόρροπος=ἀνάλογος. — ἀξίωμα=σοδαρότης.
 — συνέστηκε=συμμεχεῖ, βοηθεῖ. — τὸ φρόνιμον=ἡ φρόνησις,
 ἡ σύνεσις. — τὸ θαρραλέον=τὸ θάρρος.

5. Ἔδοξε ταῦτα = ἀπεφάσισαν ταῦτα. — ἀποδείννυμαι =
 ἐκλέγομαι. — ἰρέπεται=διευθύνεται. — χρόνω=διὰ τοῦ χρόνου,
 διὰ τῆς πολυκαιρίας. — τρίβω=κατατρίβω. — βεβουλεμένος=
 ἔχων ἀπόφασιν. — περιῶν κλπ.=παρακολουθῶν κύκλῳ ἐπὶ τῶν
 κορυφῶν. — περιφαινόμενος=παρουσιάζόμενος. — ἐκ διαστή-
 ματος=ἐξ ἀποστάσεως. — ὅσον μὴ βιασθῆναι=ὥστε μὴ βί.

Ἐκλογαὶ Πλουτάρχου Β'.

5

ἀκοντί=ἀκουσίως.—ἀπὸ τῆς μελλήσεως=διὰ τῆς ἀναβολῆς.—
 παράγων τὸν χρόνον=διερχόμενος, κατὰ τὴν τὸν καιρὸν.—
 κακῶς ἀκούω=κατηγοροῦμαι.—κομιδῆ=λίαν.—δεινότης=
 ἐπιτηδειότης.—ἐγνώκει=εἶχεν ἀποφασίσει.—τέχνη=τέχνασμα.
 —ἢ διαπέπρακται τὰ τῶν Καρχ.=ἄλλως εἶναι κατεστραμι-
 μένοι οἱ Καρχ.—λείπονται=εἶναι κατώτεροι.—εἰς τὸ μηδὲν=
 ματαίως.—ιδέα=εἶδος.—σόφισμα=τέχνασμα.—μετῆγε=περιέ-
 στρεφεν.—ἐκστῆσαι=νὰ ἀποσπᾶσθαι.—λογισμὸς=σκέψις, σχέ-
 διον.—τῷ δὲ ἡ γνώμη κλπ., κατ' ἔννοιαν=ἄλλ' οὗτος πεπει-
 σμένος περὶ τοῦ συμφέροντος ἔμενε σταθερὸς εἰς τὴν γνώμην του
 καὶ ἀμετάτρεπτος.—φιλομαχῶν ἀκαίρως=ἔχων ἄκαιρον προ-
 θυμίαν πρὸς μάχην.—θρασύνομαι=ἐπιδεικνύω θράσος.—δη-
 μαγωγῶ=παράσῳρω.—μανικῆς φορᾶς=μανίας (πολεμικῆς).—
 ἄξιον=ἀντάξιον.—μᾶλλον εἰς θράσος ἀνεμμένος=ἐπειδὴ εἶχε
 γίνεαι θρασύτερος.—ἄκρον=κορυφή.—ἀναφέρω=ἀναβιβάζω.—
 ὡς τῆς γῆς ἀπεγνωκῶς=διότι ἔχει ἀπελπισθῆ περὶ τῆς γῆς.—
 νέφη προβαλλόμενος=θέτων ἔμπροσθέν του νέφη, κρυπτόμενος
 εἰς νέφη.—ἀποδιδράσκει τοὺς πολεμίους=διαφεύγει, ἀποφεύ-
 γει τοὺς π.—λῦσαι τὴν ἀδοξίαν=νὰ παύσῃ τὴν κακὴν φήμην.
 —λοιδορίας=χλευασμούς.—ἐκπίπτω τῶν λογισμῶν=ἐγκατα-
 λείπω τοὺς ὑπολογισμούς μου, τὰ σχέδιά μου.—αἰσχυρὸς=ἐπο-
 νείδιστος, ὁ προξενῶν καταισχύνει.—δέος=φόβος.—δόξα=
 ιδέα, γνώμη.—δουλεύω=εἶμαι δούλος, ὑποτάσσομαι.—κρατῶ
 =ἄρχω.—κακῶς φρονῶ=κακῶς σκέπτομαι.

ΜΑΡΚΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ

**Κεφ. 13-16 καὶ 18-19. Πολιορκία καὶ ἄλωσις
 τῶν Συριακῶν ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου.**

13. Τὸ τρίτον=τρίτην φορὰν.—αἱ περὶ τὸν πόλεμον εὐ-
 πραξίαι=αἱ πολεμικαὶ ἐπιτυχίαι.—ἐπῆραν=πρώρμησαν.—
 ἀντιλαμβάνομαί τινας=ἐπιλαμβάνομαί τινας, ἐπιχειρῶ νὰ κα-
 ταλάβω τι.

14. Ἄρας = ἐκκινήσας. — ἐπάγω = φέρω ἐναντίον τινός, ὁδηγῶ. — πεντήρης = ναὺς ἔχουσα πέντε σειρὰς κωπῶν. — βέλος = πᾶν τὸ βαλλόμενον, βλήμα. — ζευγμα = ἀποβάθρα σχηματιζομένη διὰ τῆς συνδέσεως πλοίων. — ἄρας = ὑψώσας, τοποθετήσας. — ἦς οὐδεὶς ἦν λόγος = ἦτις ἦτο ἀναξία λόγου, ἦτις ἦτο μηδέν. — ἄρα = ἀκριβῶς.

15. Διχόθεν = ἐκατέρωθεν (κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν). — μηδέν = οὐδὲν. — σχάσαντος τὰς μηχανὰς = ὅτε ἤνοιξεν, ἀφῆκε τὰς μηχανὰς νὰ ἐνεργήσωσι. — ἅμα = συγχρόνως. — ἀπήντα = ἐπιπτον, ἐρρίπτοντο. — ροῖζος = κρότος. — καταφέρομαι = καταπίπτω. — ἄπιστος = ἀπίστευτος. — τοὺς ὑποπίπτοντας = ἐκείνους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιπτον. — ἄφνω = ἀφηνιδίως. — ὑπεραιωροῦμεναι = ἐπιπρεμώμεναι. — κεραία = πᾶν τὸ προέχον ὡς κέρα. — εἰκασμένος = ὅμοιος. — ἀνασπῶσαι = ἀνασύρουσαι. — ἐβάπτιζον = κατεβύθιζον. — περιδινοῦμαι = περιστρέφομαι. — ἀπορρίπτω = ῥίπτω ἔξω. — διασφενδονάω-ῶ = διασκορπίζω ἐκτινάσσων μικρὰν ὡς διὰ σφενδόνης, ἐκσφενδονίζω. — προσπίπτω = καταπίπτω. — τῆς λαβῆς ἀνείσης = ἀφ' οὗ ἄφινεν ἡ λαβή, ἀφ' οὗ ἠγοίγετο ἡ λαβή. — σαμβύκη, μουσικὸν ὄργανον τριγωνικὸν ἔχον τέσσαρας χορδὰς. — ἐξήλατο = κατέπεσεν, ἐξεσφενδονίσθη. — τάλαντον, μέτρον βάρους = 26 χιολόγραμμικα καὶ 200 γραμμάρια ἦτοι 20 ὀκάδ. καὶ 185 δράμια. — δλη = βάρος. — συνηλόησεν, ἀφ. τοῦ ῥ. συναλοάω-ῶ = ἀλωνίζω, συντρίβω, κατασυντρίβω. — γόμφωμα = τὸ διὰ γόμφων (ἦλων) συμπεπηγμένον, τὸ σκελετόν. — διέσπασαν = διεχώρισαν. — ἀποροῦμαι = εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν. — κατὰ τάχος = ταχέως. — παρεργυάω-ῶ = παραγγέλλω, διατάττω. — προσμειγνυμι = ἐπέρχομαι, προσβάλλω. — τόνος = σχοινίον δίδον ἔντασιν. — ῥύμη = δύναμις. — ποιήσεσθαι, ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐνόμιζον· κατ' ἐννοίαν = θὰ ἐξεσφενδόνιζον τὰ βλήματα ὑπεράνω αὐτῶν. — τελέως = ἐντελῶς. — πλληγή = βολή.

16. Προσέμειξαν = ἐπλησίασαν. — κἀνταῦθα = καὶ τότε. — εἰς μῆκος ἐκτεταγμένων = ὅτε εὐρίσκοντο εἰς ἀπόστασιν. — καταλαμβάνοντων (αὐτοῦς) = πιπτόντων ἐπ' αὐτῶν. — φθόρος = φθορά. — συγκρουσμός = σύγκρουσις. — σκευοποιῶ = κατασκευάζω. — θεομαχέω-ῶ = μάχομαι κατὰ θεῶν. — μυριῶν = ἀναριθμητῶν. — ἐπιχέομαι = ἐπέρχομαι.

18. "Όσον ἐφ' ἑαυτῷ = ὅσον ἐξηρητάτο ἀπ' αὐτοῦ. — τῆς πολιορκίας διὰ μέσου = διαρκούσης τῆς πολιορκίας. — "Ἀκριλλαι (αἱ), πόλις τῆς Σικελίας παρὰ τὸν Ἀκράγαντα. — χάρακα βαλλομένοις = ἐν ᾧ κατεσκευάζον χαρ. — κομίζομαι = λαμβάνω. — ὑπὲρ τούτου = περὶ τούτου. — συντιθέμενος = διαπραγματευόμενος. — κατεσκέπαστο = παρετήρησε καλῶς. — ἐπιβατὸς = ἐκεῖνος, ὃν δύναται τις νὰ ἀναβῇ. — ὠρμημένους = ὅτε εἶχον τραπή. — παρεμπύμπλημι = γεμίζω κρυφίως. — ὄπλων = ὀπλιτῶν. — διέκοψε = διέρρηξε. — πρὸς τὴν αἴσθησιν (τούτων) = ἀντιληφθέντες (ταῦτα). — καρτερός = ἰσχυρός.

19. Ἐχομένων = κτεχομένων, κυριευθέντων. — ἅμα φάει = ὅτε ἐξημέρωσε. — περισκεψάμενος = παρατηρήσας μετὰ προσοχῆς. — συμπαθήσας = λυπηθείς. — ἐννοήσας = διανοηθείς, σκεφθείς. — σχῆμα = μορφή. — ἀμείβω = ἀλλάσσω, μεταβάλλω. — διαφορέω-ῶ = λειλατώ. — κατασκάπτω = κατακρημνίζω, καταστρέφω. — προσίεμαι τὸν λόγον = ἀποδέχομαι, παραδέχομαι τὸν λ. — οὐδὲ ὄλωσ = οὐδόλωσ. — ἔδωκεν = ἐπέτρεψε. — χεῖρμάτων = πραγμάτων. — ἀπέῤῥεπεν = ἀπηγόρευσε. — ἀνιάω-ῶ = λυπῶ. — ἀνασκοπῶ = παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς. — διάγραμμα = σχέδιον, γεωμετρικὸν σχῆμα. — πρόσοψις = βλέμμα. — προαισθάνομαι = ἐννοῶ προτίτερα. — καταδρομή = ἐπιδρομή, εἰσβολή. — ἐπιστάντος = παρουσιασθέντος. — τελέσαι τὸ πρόβλημα = λύσαι τὸ πρ. — καθίστημί τι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν = ἀποδεικνύω τι. — σπασάμενος = σύρας. — ἀνεῖλεν = ἐφόνευσεν. — ἀντιβολῶ = ἰκετεύω. — οὐ φροντίζω = ἀδιαφορῶ. — διαχρήσασθαι = φονεῦσαι. — ἀλγῶ = πονῶ, λυποῦμαι. — αὐτόχειρ = ὁ τῇ ἰδίᾳ χειρὶ πράττων τι, ὁ φονεύς. — ἐναγῆς = ἀνόσιος.

ΤΙΤΟΣ ΚΟΪΝΤΟΣ ΦΛΑΜΙΝΙΟΣ

Κεφ. Β καὶ Β. Ὁ Φλαμινῖος καταπολεμῶν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Ε΄.

Β. Ὅμοια = ὁμοίως. — ἀνίστησιν εἰς τὰ ὄρη τοὺς ἀνθρώπους = κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ μεταγκαστεύωσιν εἰς τὰ ὄρη.

τῶν χρημάτων=τῶν πραγμάτων.—ἀρπαγὴν προτίθεται=τὴν ἀρπαγὴν ἐπιτρέπει.—ἐξίσταμαι=ἀποσύρομαι ἔκ τινος, ἐγκαταλείπω τι.—παρακαλῶ=προτρέπω.—κῆδομαι=ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω.—παρεῖχεν αὐτοῖς τὰ γινόμενα αἰσθησιν τῆς εὐταξίας=τὰ συμβαλόντα καθίστων εἰς αὐτοὺς ἀντιληπτὰ (αἰσθητὰ) τὰ ἀποτελέσματα τῆς κλήσεως διαγωγῆς των.—προχωρῶ=προσέρχομαι, συντάσσομαι.—Πυλῶν=Θερμοπυλῶν.—ἀπειπάμενοι=ἀφήσαντες, ἐγκαταλείψαντες.—ἐψηφίσαντο=ἀπεφάσισαν.—Ὀποῦς (γεν.-οῦντος), ἡ πρωτεύουσα τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν.—ἀξιούντων=ζητούντων.—προσέχω=δίδω προσοχήν.—διαπιστεύω=ἐμπιστεύομαι.—σκοπῆ=τόπος ὑψηλός, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τις παρατηρεῖ.—διακεκοσμημένον=παρατεταγμένον.—ἀφιέναι φωνᾶς=λέγειν.—καταστρέφομαι=ὑποτάσσω.—δουλοῦμαι=ὑποδουλῶν.—ὄψις=μορφή.—φωνή=γλῶσση.—θαυμασιῶς=θαυμαστώδῶς, καθ' ὑπερβολήν.—κηλέω-ῶ=θέλω, προσελκύνω.—συμβατικῶς ἔχω=εἶμαι διατεθειμένος εἰς συμβιβασμόν.—εἰς ταῦτ' ἔρχομαι τι=συναντῶμαι μετὰ τινος.—ἐπὶ τῷ ἔᾱν=ἐπὶ τῷ ὄρει νᾶ κλπ.—ἀπαλλάττω=ἀπομακρύνω, ἀποσύρω.—παρέστη=ἐφάνη.

8. Ζόφος=σκότος.—τὰ ἄκρα=αἱ κορυφαί.—παχὺς ἀῆρ=ἐμίχλη.—περιπεσόντες ἀλλήλοις=συναντηθέντες.—ἄκραι=κορυφαί.—τοῖς πονοῦσι=τοῖς καταπονουμένοις.—ἀεὶ=ἐκάστοτε.—ἀῆρ=ἀτιμόσφιρα.—ἀνακαθαίρω=καθαρίζω.—συνέβαλον=συνεκρούσθησαν, συνεπλάκησαν.—καταλύεται τὸν πόλεμον=τελειώνει τὸν π.—ἀποστῆναι=νᾶ ἀπομακρυνθῆ.—ἐξημίωσεν=ἐπέδωκε νᾶ πληρώσῃ πολεμικὴν ἀποζημίωσιν.—παρείλετο=ἀφῆρεσε.

Κεφ. 10. Ὁ Τ. Φλαμινῆος ἀνακηρύττει ἐν Κόρινθῳ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Μακεδονικῆς ἀρχῆς.

Δημητριάς, πόλις τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ τοῦ Πηγασίου κόλπου.—ἕνεκα τῆς πρὸς Ἀντίοχον ἀσφαλείας=ἕνεκα προφυλάξεως ἀπὸ τοῦ Ἀντίοχου (τοῦ Γ', βασιλέως τῆς Συρίας).—ἀνεργήγνυσαν=ἠρέθιζον, συνετάραττον.—κελεύω=πάρχγγέλλω, ἀπειτῶ.—τὰς πέδας (ὄνομ. ἢ πέδη)=τὰ δεσμὰ.—κλοιὸς=δεσμὸς τοῦ λαίμου κυνός.—βαρέως φέρω=δὲν ὑποφέρω τι μετ'

ὑπομονῆς, ἀγανακτῶ. — τοῦ συνεδρίου = τῆς συγκλήτου. — ἀνεῖναι = ἀπαλλάττει. — δλόκληρος = πλήρης, τελεία, ἀκεραία. — χάρις = εὐεργεσία, καλωσύνη. — ἀγομένων = τελουμένων. — διὰ χρόνων = μετὰ μακρὸν χρόνον. — ἐπ' ἐλπίσι = μετ' ἐλπίδων. — οἷα δὴ, συνάπτεται μετὰ τῶν αἰτιολογικῶν μετχ. πελαυμένης καὶ πανηγυριζούσης. — σαφεῖ εὐρήνη = ἐν προδήλῳ, βεβαίᾳ εὐρήνῃ. — ἀνεῖπεν = ἐκήρυξε. — Περραιβοί, λαὸς τῆς Θεσσαλίας κατοικῶν περὶ τὰ Τέμπη καὶ τὸν Ὀλυμπον. — ἀναγαῶν = ὑψώσας. — εἰς ἅπαντας = ὥστε νὰ ἀκούσωσιν ἅπαντες. — ἐγεγώνει, ὑπερσ. τοῦ παρκαμ. γέγωνε, ὅστις ἔχει σηματικὴν ἐνεστώτος = κρᾶζω, φωνάζω. — διήλθε = διεδέθη. — ἄπιστος = ἀπίστευτος. — ἐχώρει = ἐφθνε. — ὄρθον = ὄρθιον. — τὸ θέατρον = οἱ θεαταί. — οὐδεὶς λόγος ἦν = δὲν ἐδίδοτο προσοχὴ. — δεξιόμαι = χαίρειζω.

ΜΑΡΚΟΣ ΠΟΡΚΙΟΣ ΚΑΤΩΝ

Κεφ. 26 καὶ 28. Ὁ Μ. Κάτων ἐξώθεε τὴν σύγκλητον καὶ τὸν δήμον τῶν Ἰωμαίων εἰς κήρυξιν ἐξολοθρευτικοῦ πολέμου κατὰ τῆς Καρχηδόνας.

26. Πολίτευμα = πολιτικὴ πρᾶξις. — ἀνάστασις = καταστροφή. — βουλή = συμβουλή. — μάλιστα = πρὸ πάντων. — αἴρωμαι τὸν πόλεμον = ἀναλαμβάνω τὸν πόλεμον. — ἐπισκοποῦμαι = ἐξετάζω. — κεκακωμένος = ὁ ἐν κακῇ καταστάσει. — ταπεινὰ πράττουσαν = τεταπεινωμένην. — εὐανδρέω-ῶ = κατοικοῦμι ὑπὸ πολλῶν ἀνδρῶν. — ἡλικία = ἡ στρατεύσιμος ἡλικία. — πολεμιστήριος = πολεμικῆς. — οὐδὲν μικρὸν φρονοῦσαν = μεγαλοφρονοῦσαν. — ὦραν ἔχειν = καιρὸν ἔχειν. — τίθεσθαι τὰ πράγματα = νὰ διευθετῶσι, νὰ τακτοποιῶσι τὰ πράγ. — διαιτάω-ῶ = εἶμι δικιτητής, κριτής. — ἀνωθεν = ἐξ ἀρχῆς, ἀπ' ἀρχῆς. — βαρῦθυμος = δυσμενής. — ἴσος = ὅμοιος. — ὑποστρέψας = ἐπανεληθὼν. — ἄνοια = ἀφροσύνη, ἀσυνεσία. — ἀπαρῦω = ἀποσύρω, ἀφκίρω. — ἀπεργάσασθαι

=καταστήσει. — τοῖς Νομαδικοῖς (ἀγῶσι) = διὰ τῶν ἀγῶνων κατὰ τῶν Ν.

28. Ἐκβάλλω τι = ἀφίνω τι νὰ πέσῃ. — τήβεννος, εἶδος γλαυκῆς ἢ μαυρῆς. — ἀναβαλόμενος = ῥίψας ὑπὲρ τοὺς ὤμους. — φέρουσα = παράγουσα. — βίαιος = ἰσχυρὸς, σφοδρὸς. — ὕβρις = ἀλαζονεία. — πλημμελῶ = διακράττω σφάλμα. — σωφρομιστήρ = ὁ ποιῶν τινα σόφρονα. — περιγίγνομαι τιος = νικῶ τινα. — βακχεύω = ὁμιλῶ ἢ κρᾶττω ὡς τις ὑπὸ μανίας κτεχόμενος, εἶμαι ἐκμανής. — τὰ πολλὰ = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. — ἐξουσία = δύναμις, ἰσχύς. — νήφω = εἶμαι νηφάλιος, εἶμαι σόφρων καὶ προσέχων. — ὑπὸ συμφορῶν = ἔνεκα τῶν σ. — κολάζω = διορθῶν. — τῆς ἡγεμονίας = τοῦ κράτους. — ἀναφορὰ = μέσον πρὸς ἐπανόρθωσιν, ἐπανόρθωσις. — πρὸς τὰς οἰκοθεν ἀμαρτίας = τῶν ἰδίων αὐτῶν σφαλμάτων. — ἐξεργάζομαι = κατορθῶν. — ἀποθεσπίζω = προφητεύω. — ἀποδείκνυμαι = ἐπιδεικνύω. — γνώμη = εὐφυΐα, φρόνησις.

Γ Α Ϊ Ο Σ Μ Α Ρ Ι Ο Σ

Κεφ. 11—12, 15, 18, 21 καὶ 23—25. Ο
Γ'. Μάρκος καταπολεμᾷ τοὺς ἑξέμδρους
καὶ Ἑεύτονας.

11. Ἄρει = μόλις πρὸ ὀλίγου. — ἀπαγγέλλω = ἀναγγέλλω. — προσπίπτω = ἐπέρχομαι αἰφνιδίως, ἔρχομαι εἰς τὰ ὦτά τινος. — ἀπιστίαν παρέχω = δὲν γίνομαι πιστευτός. — πλήθους τε καὶ ῥώμης, αἱ γενικῶς ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ἀπιστίαν. — ὑποδέεσται = κατώτερα. — σὺν ὄπλοις = ἔνοπλοι. — ὄχλος = πλῆθος. — χεῖρῶς = ἔχω χρεῖαν, ἐπιζητῶ. — ἰδρῶμαι = ἐγκαθίσταται. — ἀμειξία = ἔλληψις ἐπικοινωνίας. — ἦν ἐπῆλθον = διὰ τῆς ὁποίας διήλθον. — καθήκω ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν = φθάνω μέχρι τοῦ ὠκ. — χαροπότης = ἡ λαμπρότης τῶν ὀφθαλμῶν, τὸ ἀνοικτὸν κυανεὸν χροῖμα. — ὀμμάτων = ὀφθαλμῶν. — θυμὸς = ἰσχύς, δύναμις, θάρρος. — ἀνυπόστατος = ἀκκατῶνιστος, ἀκατάβλη-

τος. — *ὄξύτης* = ταχύτης, ὀρμητικότης. — *βία* = δύναμις. — *ἔοικα* = ὁμοιάζω. — *ἐφοδος* = προσβολή, ἐπίθεσις. — *οὖς ἐπῆλθον* = κατὰ τῶν ὀπίσθων ἤλθον, ἐπετέθησαν. — *ἐν λόγῳ λείας* = ὡς λείαν. — *ἄγω καὶ φέρω* = ληλατῶ. — *προκάθημαι* = ὑπερασπίζω. — *ἀναρπάζω* = κυριεύω ἐξ ἐφόδου, νικῶ ἐξ ἐφόδου. — *ἀκλεῶς* = ἀδόξως. — *μάλιστα* = πρὸ πάντων. — *φορὰ* = ὄρμηξ. — *ἐπεσπάσαντο* = ἐφέλκυσαν. — *ἐνέτυχον* = συνήντησαν. — *ιδρύω* = ἐγκαθιστῶ. — *ἀνατρέπω* = καταστρέφω, ἀφηνίζω. — *διαπορθῶ* = ληλατῶ.

12. *Εἰσελαύνω θρίαμβον* = εἰσέρχομαι ἐν θριαμβευτικῇ πομπῇ. — *ἄπιστος* = ἀπίστευτος.

13. *Διὰ ταχέων* = ταχέως. — *ὑπερβάλλω* = ὑπερβαίνω. — *χορηγία* = προμήθεια. — *λογισμὸς* = ὑπολογισμὸς. — *Νωρικοί*, οἱ κάτοικοι τοῦ Νωρικοῦ (ὄνομ. τὸ Νωρικόν), γῶρας μετὰ τοῦ Δανουβίου καὶ τῶν Ἀλπεων, ἐν τῇ σημερινῇ Αὐστρίᾳ. — *δίχα* (ἐπίρρ.) = εἰς δύο μέρη. — *βιάζομαι* = παραβιάζω. — *Δίγνες*, ἔθνος οἰκοῦν ΒΔ τῆς Ἰταλίας. — *διατριβή* = κατανάλωσις χρόνου. — *μέλλησις* = χρονοτριβή. — *δυσπρόσοπτοι τὰ εἶδη* = ἀσχημοὶ κατὰ τὴν μορφήν. — *φθόγγος* = φωνή. — *περιβάλλομαι* = περικλείω, λαμβάνω εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, καταλαμβάνω.

18. *Συσκευάζομαι* = ἐτοιμάζω τὰς ἀποσκευάς μου πρὸς ἀναχώρησιν, ἐτοιμάζομαι. — *παραμείβω* = παρέρχομαι, διέρχομαι. — *παρλλάσσω* = παρέρχομαι. — *ἄρας* = ἐκκινήσις. — *σχέδην* = ἵσυχῇ, βᾶδην. — *ιδρυσμένος* = στρατοπεδεύων. — *στρατοπεδεία* = στρατόπεδον. — *χωρίον* = τόπος. — *καρτερός* = ἰσχυρός. — *προβαλλόμενος* = προβάλλων, προτάσων (πρὸς ὑπεράσπισιν).

21. *Συμπεσόντες* = συμπλεκέντες. — *ἔσχον* = ἠμπόδισαν, ἀνεχαίτισαν. — *ἐκθλίβομαι* = ὠθοῦμαι. — *καθισταμένων εἰς τάξιν* = παρατακτομένων. — *διασπασμὸς* = διάσπασις. — *καιρὸς* = ἡ κατάλληλος στιγμή. — *δρομῶ* = δρομικῶς. — *ἐπισπώμενοι* = παρασύροντες. — *ἠνέσχοντο* = ἀντέσχον. — *διχόθεν* = ἐκ δύο μερῶν. — *καταβάλλω* = φονεύω. — *χημάτων* = πρᾶγματων.

23. *Νέμεσις* = θεία ἐκδίκησις. — *ἐπήγαγεν* = ἔφερε. — *ἀντικάθημαι* = εἶμαι τοποθετημένος ἀπέναντί τινος (ἐπὶ στρατῶν καὶ στόλων). — *ὑπερβολή* = ὑπέρθασις, διάβασις ὑπεράνω ὁρέων. — *πόρος* = πέρασις. — *χῶ-ῶ* = συσσωρεύω χῶμα, κκλύπτω διὰ χῶματι. — *ἀναρρήγνυμι* = ἀνατρέπω. — *πρόρριξος*, *ον* = ἐκ τῆς

ρίξης, μετὰ τῆς ῥίξης.—*κρημνῶν σπαράγματα* = ἀποσπάσματα κρημνῶν, ὄγκοι κρημνώδεις. — *φορέω-ᾶ* = φέρω, παρὰσῶ. — *ἐκθλίβω τινά* = διὰ πίεσεως, δι' ὠθήσεως ἐκβάλλω τινά ἐκ τῆς θέσεώς του. — *πληγῆ* = κτύπημα. — *κατὰ ῥοῦν* = κατὰ τὸ βροῦμα, κατὰ τὴν ῥοήν τοῦ ποταμοῦ. — *ἐν ὑστέρω τίθεμαί τι* = θεωρῶ τι δευτερευόν. — *ἀναξεύγνυμι* = ξεκινῶ. — *ἀετός*, σημεῖα τοῦ βωμῆϊκοῦ λεγεῶνος, ἧτις ἦτο ἀετός ἀργυροῦς ἐπὶ δόρατος. — *δρόμφ* = δρομικίως. — *τὸ αἰσχρὸν* = τὸ αἰσχρὸς, ἢ κατὰσχύνη. — *κραιστους* = ἀνδρειοτάτους. — *ἀξίως* = ἀξιολόγως, ἐξόχως. — *ἐπιχυνθέντες* = ἐπελθόντες ὡς χεῖμαρρος, ἐπιπεσόντες. — *ἔρημον βοηθείας* = ἄνευ βοηθείας, στερουμένην ὑπερασπιστῶν. — *πορθῶ* = λεηλατῶ.

24. *Ἐπὶ τούτοις* = διὰ ταῦτα. — *παραγενόμενος* = ἐλθών. — *καιρὸς* = περίστασις. — *ἐξορμήσας* = σπεύσας. — *Ἡριδανός*, μυθικὸν ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Πάδου. — *εἶργω* = ἐμποδίζω. — *ἐκδέχομαι* = ἀναμένω, περιμένω. — *ἀναβάλλομαι* = ἀναβάλλω. — *δόντως* = πράγματι. — *φθορά* = καταστροφή. — *αἰκίζομαι* = βασανίζω, κακοποιῶ. — *συνίημι* = ἐνοῶ. — *δίκην ὑπέχω τινὶ* = ἔχω νὰ δώσω λόγον εἰς τινά. — *ἀπαλλαγῆναι* = ἀπελθεῖν. — *προαχθῆναι* = νὰ ὀδηγηθῶσιν ἐνώπιον αὐτῶν.

25. *Ἀπαγγέλλω* = ἀναγγέλλω. — *διαφυλάττω* = φυλάττω ἐπιμελῶς. — *προκαλοῦμαι* = προκαλῶ, προσκαλῶ, προτείνω. — *χαριεῖσθαι τοῦτο* = εἶτι θὰ κάμωσι τὴν χάριν ταύτην. — *ἔθεντο* = ὤρισαν. — *Βερκέλλαι (αἱ)*, πόλις τῆς ἐντὸς τῶν Ἑλλήνων Κελτικῆς. — *ἐπιπέζομαι* = ἵπεύω ἐν τινὶ τόπῳ. — *ἀνάχυσις* = ἐξάπλωσις, ἀνάπτυξις.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΣΥΛΛΑΣ

Κεφ. 3—4. Αἱ πρῶται ἀφορμαὶ τῆς διχονοίας τοῦ Μαρίου καὶ τοῦ Σύλλας.

3. *Ἀποδειχθεῖς* = ἀναδειχθεῖς, ἐκλεχθεῖς. — *γενόμενος ἐπὶ στρατοπέδου* = ἐλθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον. — *εὐδόκιμος* = ὁ εὐδο-

κιμῶν.—καιρὸς παραπεσῶν=παρουσιασθεῖσα εὐκαιρία.—ληστήριον=συμμορία ληστών.—ὑποδεξάμενος=ὑποδεχθεῖς, ξενίσας.—φιλοφρονηθεῖς=φιλοφρόνως προσενεχθεῖς.—πομπή=συνοδεία.—πάλαι=πρὸ πολλοῦ.—κοινόμαϊ-οὔμαι=ἀνγκουίνων.—ὑπέδω κίνδυνον=ἐξετέθη εἰς κίνδυνον.—πιστεύσας=ἐμπιστευθεῖς.—παρασπονδῶ τινα=παρὰκλίνω τὴν ὀφειλομένην εἰς τινα πίστιν.—διαφέρομαι=φέρομαι κατὰ διαφόρους διευθύνσεις· πολλὰ διενεχθεῖς τῇ γνώμῃ=μετὰ πολλὰς ἀμφιταλαντεύσεις.—κυρῶ-ῶ=ἀπορραξίω, ἐκτελῶ.—ἡσυχῆ=κρυφίως.—μεγάλαυχος=μεγάλως κυχόμενος, κυχηματίας.—ἀγνώως=ἄγνωστος.—ἐν τινι λόγῳ γίγνομαι=ἐκτιμῶμαι πως, ἀπολαύω ὑπολήψεώς τινος.—φιλοτιμία=φιλοδοξία, φιλόδοξος ἐπίδειξις.—γραφῆ=εἰκῶν.

4. Ἀνάω-ῶ=λυπῶ, δυσχερεστῶ.—μειρακιώδη=κλιδα-ριώδη.—ἐχώρησεν=ἐπροχώρησεν, ἀπέβη.—ἀνήκεστος=ἀνικη-τος, ὀλέθριος.

Κεφ. 12 — 14. "Αλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς ὑπὸ τοῦ Σύλλα.

12. Ἐπιπροσβέουμαι=ἀποστέλλω προσβείων.—ἄθρους ἐπέστη=μεθ' ἔλου τοῦ στρατοῦ του ἐπήλθε.—μηχανὴν πᾶσαν=παντὸς εἶδους μηχανάς.—οὐκ ἀνασχομένη=χωρὶς νὰ περι-μείνη, χωρὶς νὰ βραδύνη.—παρῆν=ἦτο δυνατόν.—τὴν ἄνω πόλιν, δηλ. τὰς Ἀθήνας.—ὁ ἔσχατος καιρὸς=ὁ ἔσχατος κίν-δυνος.—νεωτερισμὸς=μεταβολή.—κατασπεύδω=ἐπισπεύδω.—ἔλη=ξυλεία.—κόπτω=καταστρέφω.—περικλιῶμαι=κάμ-πομαι καὶ θραύομαι.—βριθὸς=βάρος.—ἐπιχειρῶ=θέτω τὴν χεῖρά μου εἰς τι ἔργον, ἀρχίζω νὰ κάμνω τι.—κείρω=κουρεύω, ἀποκόπτω, δειδροτομῶ.—Λύκειον, τὸ Λύκειον ἦτο ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐν τῷ περιβάλλῳ αὐτοῦ ὑπῆρχε τὸ γυ-μναστήριον Λύκειον (παρὰ τὰ σημερινὰ Διαδοχικὰ ἀνάκτορα).—ἄσυλον=τὸ δικαίωμα ἱεροῦ, τὸ ἱερὸν.—ἀποχερῶμαι=μετα-χειρίζομαι.—σταθμῶ, κατ' ἔννοιαν=ἀφ' οὗ ζυγίσση.

13. Ἀπαραίτητος=ἀλάμικτος.—ἔρωσ=ἐπιθυμία.—θυμὸς=ὀργή.—βωμολοχία=ἄγροικος ἀστειότης, φλυαρία.—ἀσέλ-γεια=ἀκολασία.—μέδιμος, μέτρον σίτου=38 ὀκάδες καὶ 350 ὄγραμια.—πυρὸς (ὁ)=σίτος.—παρθένιον, εἶδος βοτάνης.—ἐνδελεχῶς=διαρκῶς.—πότος=συμπόσιον.—κῶμος=διασκέ-

δρασι. — μεθ'ημερινός = ὁ γινόμενος ἐν καιρῷ ἡμέρας. — οἰκτίρω = εὐσπλαγγίζομαι. — διαλύομαι = συνδιαλλάττομαι. — ὀψέ = ἄργα. — σεμνολογοῦμαι = ὀμιλῶ μὲ σοφῶς φράσεις, μετὰ κομπορημιτοσύνης ὀμιλῶ. — τοὺς λόγους ἀναλαβόντες = μετὰ τῶν λόγων. — καταστρέφομαι = ὑποτάσσω.

14. Καίξω = κατιγορῶ. — ἔφοδος = ἡ ὁδὸς πρὸς τι μέρος. — ἀλώσιμος = εὐάλωτος, ὃν δύναται τις εὐκόλως νὰ κυριεύσῃ. — ἔχομαι τοῦ ἔργου = ἐπιχειρῶ μετὰ ζήλου τὸ ἔργον. ἐπιλαμβάνομαι τοῦ ἔργου. — διαμνημονεύω = ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου, ἀναφέρω. — κατασκάπτω = κατακρημνίζω. — συνομαλύνω τι = ἐντελῶς ὀμιλῶν ποιῶ τι. — εἰσελαύνω = εἰσορμῶ. — τῆς δυνάμεως = τῶν στρατιωτῶν. — φόνος = τὸ κατὰ τὸν φόνον χυθὲν αἷμα. — ἐπέσχε = ἐκάλυψε. — πολλοῖς = ὑπὸ πολλῶν. — διαφθείρω = φονεύω. — πόθος = ἀγάπη. — ἀναιρῶ = καταστρέφω. — ἀπογνῶναι = νὰ ἀπελπισθῶσι. — μέτριον = μετριοπάθεια. — προκυλινδοῦμαι τινος = κυλίομαι πρὸ τῶν ποδῶν τινος. — ἐξαιτοῦμαι = ζητῶ ὡς χάριν τὴν σωτηρίαν τινός. — τιμωρία = ἐκδίκησις. — χαρίζομαι = προτρέφω προθύμως, δωροῦμαι. — Καλάνδαι = ἡ πρώτη ἐκχάστου μηνός. — νομηνία = ἡ πρώτη τοῦ μηνός. — Ἀνθεστηριῶν. μὴν τοῦ Ἀττικοῦ ἔτους ἀγιστοποιῶν πρὸς τὸ δεύτερον ἡμίτι τοῦ Φεβρουαρίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Μαρτίου. — ἐγκαρτεροῦ = ἐπιμένω.

ΜΑΡΚΟΣ ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΚΡΑΣΣΟΣ

Περφ. 8 — 11. Διεξαγωγή τοῦ δουλικοῦ πολέμου
ὑπὸ τοῦ Κράσσου.

8. Συνείργω = ἐγκλείω. — ογδοήκοντα δυοῖν δέοντες = ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ. — οπιάνιον = μαχειρεῖον. — κοπίς = μάχιρα. — ὀβελίσκος = μικρὸς ὀβελός. — ἐκπηδάω-ῶ = δραπέτεύω. — καρτερός = ἀγυρός. — ὦμιος = ἀγοραστὸς. — μαντικός = κάτοχος τῆς μαντικῆς τέχνης.

9. Ῥωάμενοι = ἀποκρούσαντες. — μεταλαμβάνω = λαμβάνω

ἀντί τινος, ἀνταλλάσσω. — προσγίνομαι = προστίθεμι. — βοτήρ = βοσκός. — πλήκτης = ὁ διαπληκτιζόμενος, ὁ φίλερις. — ποδώκης = ταχύς τοῦ πόδαξ.

10. Πικνίς, χώρα τῆς Καμπανίας. — φερόμενον = διευθυ- νόμενον. — πρεσβευτής = ὑπαρχος, ἀντιστράτηγος. — ὑπεκχωρῶ = ἀπομακρύνομαι, ἀποσύρομαι. — πορθμῶ, δηλ. τῆ πορθμῆ τῆς Μεσσηνίας. — ληστῆρις (γεν. -ίδος) = πειρατικὸν πλοῖον. — ὑπέκ- καυμα = ὕλη κύστιμος, τὸ παρκαίνου ἐῖς τι, ἐλατήριον. — ὁμο- λογήσαντες = συμφωνήσαντες. — ἀναξεύξας = ξεκινήσας, ἀπομα- κρυνθεῖς. — ἐκάθισεν = ἔθαλε νὰ στρατοπεδεύσῃ. — ὑφηγουμένην = ὀδηγοῦσαν. — ἀποτειχίζω = κλείω ἢ χωρίζω τι διὰ τείχους. — σχολή = ἀργία. — εὐπορία = τὸ ἔχειν ἀφθόνως τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τὸ ζῆν. — ἀνύω ἢ ἀνύτω = περαίνω, τελειώνω τι. — κατειρ- γάσατο = κατῴρωσε. — παρὰ δόξαν = ἀπροσδοκῆτως. — νιφε- τώδης = χιονώδης. — πνεῦμα = ἄνεμος. — ὕλη = ξύλα. — πε- ραιώω-ῶ = φέρω εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, διακιδιάζω.

11. Ὀρηή = ἐπιθυμία. — διαφορὰ = διένεξις. — ἀποστάντες = ἀποχωρισθέντες. — τρέπεσθαι = μεταβάλλεσθαι. — διὰ χρόνον = μετὰ παρέμπτωσιν χρονικοῦ τινος δικστήματος. — δξέως = ταχέως, εὐθύς. — ἐπιστήσας = ἐμποδίσας, ἀναγκασίσας. — δια- πράττομαι = φέρω εἰς πέρας. — προσγίνομαι = προσέρχομαι. — δόξει = θὰ θεωρηθῆ. — διαγιγνώσκω = ἀποφασίζω. — αἴσθησις = ἀντίληψις (διὰ τῶν αἰσθήσεων). — καταμπέγω = περιβάλλω, καλύπτω. — προθύομαι = θυσιάζω ὑπὲρ τινος. — μάχην τίθε- μαι = μ. συνάπτω. — ἀπέθανον = ἐφονεύθησαν. — ἐπιστρέφω = στρέφομαι. — μόλις = μετὰ δυσκολίας. — φρονήματος = ἀλαζο- νείας. — φυγομαχῶ = ἀποφεύγω τὴν μάχην. — περισχόντες = περικυκλώσαντες. — σπασάμενος = σύρας. — ὠθούμενος = ἐξορμών. — συμπίπτω = συναντῶ, συμπλέκομαι. — χρωμαι τῇ τύχῃ = εὐνοοῦμαι ὑπὸ τῆς τύχης. — διαφεύγω = ἐκφεύγω. — ἐμπίπτω = πίπτω ἐπὶ τινος, ἐπιτίθεμαι.

ΛΕΥΚΙΟΣ ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΣ

Κεφ. 39 καὶ 41. Ἡ πολυτέλεια
τοῦ Λουκούλλου.

39. Πολιτείας=πολιτικὰς πράξεις. — πότους=συμπόσια. — λαμπάδας=λαμπάδηφορίας. — παιδιὰν ἄπασαν=παντὸς εἴδους διασκεδάσεις. — τίθεμαι εἰς π.=θεωρῶ π. — γραφὰς=ζωγραφήματα, εἰκόνας. — σπουδὴ=φροντίς, ζήλος, ἐκτίμησις. — ῥύδην=ἀθρόως. — ὅπου=ἄφ' οὗ, ὥστε. — ἐπίδοσις=αὐξήσις. — τρυφή=πολυτέλεια. — νεόπλουτος=κενόδοξος, ματαιόδοξος. — ἀλουργῆς=πορφυροῦς. — διάλιθος=κατακεκοσμημένος διὰ πολυτίμων λίθων. — ἔκπωμα=ποτήριον. — πέμμα=γλύκισμα. — περιττῶς=θαυμασίως. — διαπεπονημένων=κατεσκευασμένων. — ἀνελεύθερος=δουλοπρεπής.

41. Ἔστιῶ=φιλοξενῶ. — διωθοῦμαι=ἀποκροῦμαι, ἀρνοῦμαι. — κατ' ἀγορὰν σχολὴν ἄγοντι=διατρίβοντι, εὐρισκομένῃ εἰς τὴν ἀγορὰν. — ἀσπάζομαι=χαίρειζω. — ἔντευξις=συνάντησις, ἐπίσκεψις. — θρύπτομαι=ἐνίσταμαι, ἐναντιοῦμαι. — μεταλαμβάνω=ἀλλάσσω. — συνεχώρησαν=ἐπέτρεψαν. — ἐναντίον=ἐνώπιον. — χορηγία=σκεύη (ἐπιτραπέζια). — κόσμος=διακόσμησις. — τελεσθέντος=δαπανηθέντος. — ἐν τῷ μεγέθει=ἐκτὸς τοῦ μ. — ὑβριστικῶς=ἀλαζονικῶς. — ὄντως=πράγματι.

ΓΝΑΙΟΣ ΠΟΜΠΗΙΟΣ

Κεφ. 24 καὶ 26—28. Ὁ Πομπηῖος καταπο-
λεμεῖ τοὺς πειρατὰς.

24. Παράβολος=παράτολμος. — λανθάνουσαν=ἄγνωστον. — φρόνημα=ἔπαρσις. — χρῶ τινί τι=ἐπιτρέπω τινὶ τὴν χρῆσιν.

τινος. — συμπίπτω = συγκρούομαι. — προήγγεν = ἔφερε πρὸς τὰ ἔμπροσ, ἐδοθήθη τὰς προόδους (αὐτῶν). — ἐκκόπτω = λειλατῶ. — φιλοτιμία = τιμή. — ναύσταθμα = γκύσταθμοι. — φρυκτώριον = φάρος. — προσπίπτω = συναντῶ, ἐπέρχομαι. — κουφότης = ἐλαφρότης. — τὸ ἐπίφθονον = ἡ ἐπίφθονος πολυτέλεια. — στυλῖς = ἰστός μεθ' ἑνὸς ἰστίου κατὰ τὴν πρύμναν πλοίου. — ἄλουργός = πορφυροῦς. — πλάτη = τὸ πλατὺ μέρος κώπης, κώπη. — καλλωπίζομαι = ὑπερφικνεύομαι. — ψαλμοὶ = ἄσμακτα. — ἐνυβρίζω = προσδάλλω ὕδριστικῶς. — κατακόπτω = καταστρέφω. — προσπίπτω = γονατίζω. — ἀντιβολέω - ᾶ = παρκαλλῶ. — ταπεινός = τεταπεινωμένος. — κάλιον (τὸ) = εἶδος ὑποδήματος. — κλίμακα προσβαλόντες = κλ. βίψκντες, κλ. καταδιβάσκντες. — καταδύω = καταποντίζω. — ἐπενείματο = ἐπεξετάθη, ἐξηπλώθη. — ἐμπορία πάση = εἰς πᾶν εἶδος ἐμπορίου. — ἐπέστρεψε = παρκεκίνησε. — θλίβομαι = στενοχωροῦμαι. — ἀγορά = ἀγορὰ τροφίμων, τρόφιμα.

26. Ἡγεμονικοὶ = ὑπατικοὶ, ὑπατευκότες. — ἡδόμενος = χαίρων, εὐχαριστιμένος. — ἐμπίπτω = συναντῶ. — ἐξεθηρᾶτο = καταδιώκων συνελήμβανε. — κατήγγεν = ἔσυρεν εἰς τὴν ξηράν. — σμῆνος = κυψέλη μελισσῶν. — ἐδύοντο τὴν Κ. = ἤρχοντο εἰς τὴν Κ. — ἐστέλλετο = ἐσκόπευε νὰ ἐπέλθῃ. — ληστήριον = συμμορία ληστῶν, φολεὰ ληστῶν. — ἄτρυτος = ἀκκατόνητος.

27. Ἀνμαίνομαι = βλάπτω, καταστρέφω. — χρηματίσας = διεξαγαγὼν τὰς ὑποθέσεις, προσηνεχθεὶς. — διαπραττομαι = κατορθώνω. — τῷ καιρῷ = ἕνεκα τῶν περιστάσεων. — προσαγορεύω = χαίρεινίζω. — τῆς πύλης, δηλ. τῆς Παιρατικῆς πύλης. — συνεσιώτων = συσσωματωμένων. — πειρατήριον = πειρατικὴ συμμορία. — ἐπ' ἐλπίδος χρηστῆς γενόμενοι = εὐελπιστήσαντες, πλήρεις ἐλπίδος. — διέφευγον = ἀπέφευγον. — ὡς συνειδὼτας αὐτοῦς ἑαυτοῖς = διότι καὶ οἱ ἴδιοι συνησθάνοντο, ἀνεγνώριζον κλπ.

28. Γενεὰ = οἰκογένεια. — πόλισμα = πόλις. — καρτεροῖς = ὀχυροῖς. — Κορακήσιον, ἀκρωτήριον τῆς Κιλικίας. — ἐδέξαντο = ἐδέχθησαν ὡς ἐχθρόν, συνήντησαν. — ἰκετηρία (ἐξυπακουσμένου τοῦ ῥάβδος) = κλάδος ἐλαίας, ὃν ὁ ἰκέτης ἐκράτει ἐν τῇ χειρὶ. ἔπειμψεν ἰκετηρίας = ἔπειμψεν ἄνδρας ἔχοντας ἰκετηρίας, ἔπειμψεν ἄνδρας ἰκετεύσοντας. — ἐντειχίζομαι = ὀχυρώνω διὰ τείχους. — ἐκπίπτω = ἐκδιώκομαι. — χαλκέμβολος = ὁ ἔχων χαλκοῦν ἔμβολον· οὕτω ἐκκληῖτο ἰδιαίτερόν τι εἶδος πολεμικῶν πλοίων.

—*συνίσταμαι* = συνενόνομα. — *ὑπέρημος* = σχεδὸν ἔρημος. —
Σόλοι, πόλις τῆς Κιλικίας. — *ἔναγχος* = πρὸ ὀλίγου. — *ἴδρυσεν*
 = ἐγκατέστησεν. — *οἰκητήριον* = κατοικητήριον, κατοικία. —
Δύμη, πόλις εἰς τὰ δυτικά τῆς Ἀχαιίας. — *χρηρεύουσιν* = στε-
 ρουμένῃν. — *ἀγαθὴν* = εὐφορον.

Τ Ε Λ Ο Σ

Τιμάται δραχ. 1.50